ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1294

5 динара

15.10.1976. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XXXVII

ЏЕК ЛОНДОН

ПИСАЦ ЛУТАЛИЦА

СТРАНЕ 6-7.

КОМПЛЕТАН СТРИП

КОМАНЧА

II ДЕО

Веровали или не!

Рипли

НАЈНЕОБИЧНИЈА ПОРОТА У ИСТОРИЈИ

РАЈМОН ГИ КОЈИ ЈЕ УБИО ТРИ СВОЈА СУСЕДА И ЗАТИМ СЕ ОДМЕТНУО, БИО ЈЕ ПОСЛЕ ИЗВЕСНОГ ВРЕМЕНА УХВАЋЕН И ИЗВЕДЕН ПРЕД СУД ЧИЈУ СУ ПОРОТУ САЧИЊАВАЛА **ТЕЛА ЊЕГОВЕ 3 ЖРТВЕ У ОГРТАЧИМА С КАПУЉАЧАМА!** ТУЖИЛАЦ ЈЕ ТВРДИО ДА ЈЕ „У ВЕЗИ С ДУХОВИМА ПОРОТНИКА" И ОПТУЖЕНИ ЈЕ **ОСУЂЕН НА СМРТ И ПОГУБЉЕН.**

ПРВЕ ПОКРЕТНЕ КУЋЕ

БРВНАРЕ НА ТОЧКОВИМА КОЈЕ СУ ВУКЛИ ВОЛОВИ КОРИСТИЛИ СУ **АМЕРИЧКИ ПИОНИРИ КОЈИ СУ СЕ НАСТАЊИВАЛИ НА ЗАПАДУ.**

ОВАЈ

АСТРОНОМСКИ ЧАСОВНИК

НАЧИЊЕН У ФРАНЦУСКОЈ 1269, ОДБИЈАО ЈЕ ЧАСОВЕ, ИМАО УГРАЂЕН АЛАРМНИ УРЕЂАЈ, ПОКАЗИВАО ЈЕ ДАНЕ У НЕДЕЉИ, МЕСЕЦЕ И ГОДИНЕ, ЗОДИЈАЧКЕ ЗНАКЕ И МЕСЕЧЕВЕ МЕНЕ – **ИАКО ЈЕ У ПРЕЧНИКУ ИМАО СВЕГА 7,5 САНТИМЕТАРА.**

„КАКО ЗАДРЖАТИ МУЖА"

НАСЛОВ ЈЕ ЈЕДНОГ КУВАРА ОБЈАВЉЕНОГ 1872. ГОДИНЕ У САН ФРАНЦИСКУ (САД)

МОРСКИ ГУШТЕРИ

СА ОСТРВА ГАЛАПАГОС МОГУ ДА ПИЈУ И МОРСКУ ВОДУ.

ЖЕРОМ БОНАПАРТА

(1784–1860)

НАПОЛЕОНОВ БРАТ И КРАЉ ВЕСТФАЛИЈЕ **5 ГОДИНА СЕ КУПАО 3 ПУТА ДНЕВНО: ПРВО У МЛЕКУ, ЗАТИМ У СУПИ И НАЈЗАД У ЦРНОМ ВИНУ.**

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● сматра се да је први пантомимичар био Андроникус Ливијус, римски глумац из трећег века пре наше ере. Када је на врхунцу своје глумачке каријере Ливијус потпуно изгубио глас тада се посветио пантомими.

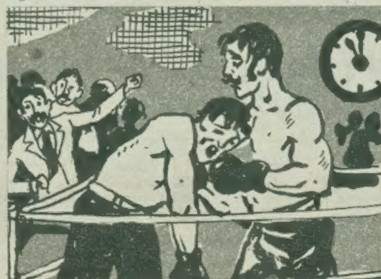
● енглески писац Чарлс Дикенс је после сваких педесетак написаних редака испијао по чашу вреле воде.

● чланови афричког племена Памуе смеју да пуше на лулу тек онда кад успеју да је запале комадом ужареног дрвеног угља који држе међу прстима.

● најдужа боксерска борба — имала је 110 рунди и трајала седам часова и деветнаест минута — одржана је шестог априла 1893. године у Њу Орлеансу између Енди Боуина и Џека Бурка. Меч се завршио нерешено јер је судија био толико исцрпљен да је морао да прекине борбу.

● аустралијски научник др Лукас изјавио је недавно да се тајанствене тачкице које се појављују на екрану радара ретко виђају изнад површине мора, док су чешће изнад земље, нарочито изнад пошумљених области. Према његовом мишљењу ове мрље су вероватно одраз радарских таласа на ројеве инсеката.

● турског султана Османа III (1701—1757) сматрају за највећег женомрсца у историји. Хроничари су забележили да овај султан просто очима није могао да види ниједну женску особу и свака која би се на своју несрећу чак и случајно појавила пред њим била је по његовом наређењу удављена у Босфору.

● боксерске рукавице први пут су употребила два енглеска боксера (не знају им се имена) која су се борила осмог октобра 1818. године у Ахену, у Немачкој.

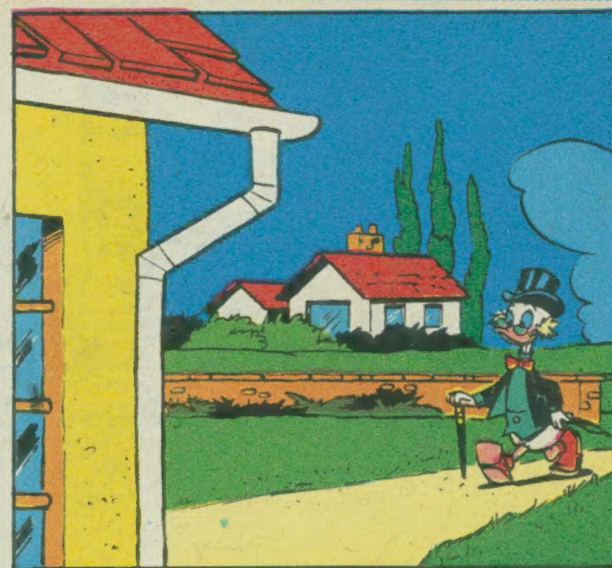
● први научник који је израчунао брзину светлости био је дански астроном Олаус Ремер (1644—1710). Проучавајући помрачење Јупитерових сателита Ремер је 1676. године утврдио да се светлост креће брзином од око 300.000 километара у секунди. У то тврђење тада нико није поверовао, чак ни најискуснији научници. Тек средином 19. века опитима је утврђено да је Ремер готово тачно израчунао брзину светлости.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

ЕВО ГА ИДЕ ... БУДИТЕ СПРЕМНИ!

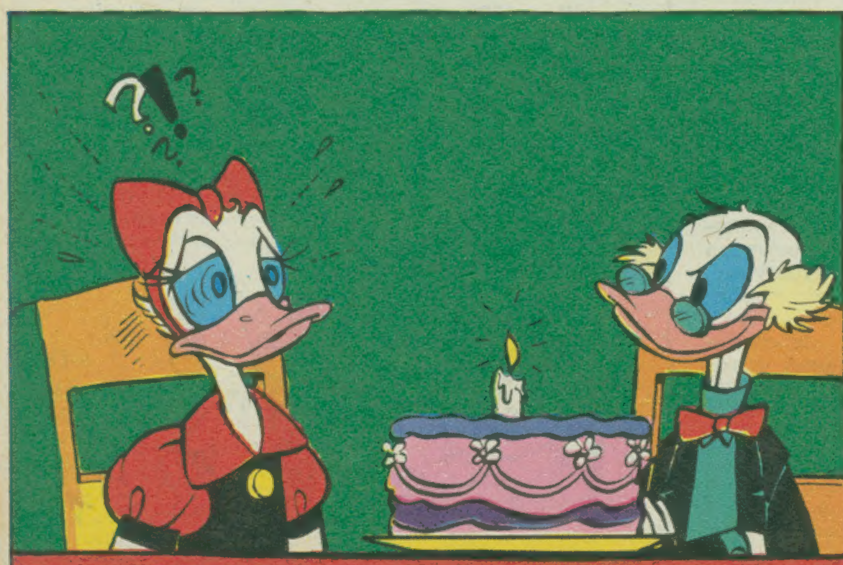

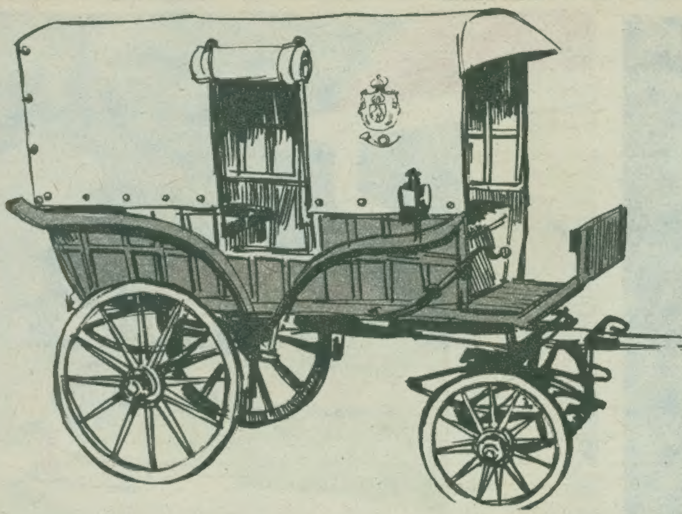

ОБРАЧУ
КОД МАРКОВЕ К

КАКО СЕ ПУТОВАЛО ПРЕ СТО ГОДИНА

ПРИ НАПАДУ НА ПОШТАНСКА КОЛА КУРШУМ ЈЕ ЗАУСТАВИО ЧАСОВНИК ПОСТИЉОНА ЗАРИЈЕ ВИДИЋА И РАЗБОЈНИЦИ СУ УСКОРО ПОХВАТАНИ.

Смотра поштанских кола за округ пожаревачки.

Путујући 11. септембра 1875. године из Београда у Алексинац и даље ка Цариграду, поштанска дилижанса је због лошег времена тек пред ноћ стигла у место Рогот. Тамошњи управник поште задржавао је постиљона Зарија Видића, поштара и пратиоца дилижансе, да са путницима преспава у насељу и не путује одмах даље. Али, постиљон је био упоран и није пристајао, тврдећи да је „цада безбедна" ноћу исто као преко дана.

Истовремено, у једној кафани у Ћуприји тихо су разговарали један трговац, неколико сељака — јатака и група искусних разбојника. Сам власник крчме био је тачно обавештен какву вредност дилижанса вози у Цариград.

На овом необичном и тајном састанку договорили су се да нападну поштанска кола код места званог Дубоки Јаз.

У глуво доба ноћи, по тмини, дилижанса је заиста опљачкана, а постиљон Зарије убијен куршумом. Увиђајем је тачно утврђено кад је извршено разбојништво. Наиме, постиљонов џепни часовник погођен је метком и казаљке су се зауставиле у 1 час и 20 минута.

Поводом овог напада упућен је „Телеграфски извештај поште јагодинске" тадашњем министру унутрашњих дела:

„Јутрос у зору погинуо је аустријски дилижанац Зарије од непознатих разбојника на путу између Јагодине и Београда. По сазнању, било је око десет разбојника и они су све новчане пошиљке разгра-

МИНИ-КВИЗ

1. Велики медвед је популарни назив за једно сазвежђе. Знате ли како се још зове?
2. Којој групи острва припада Мајорка?
3. Ко је написао романтичну драму у стиховима „Сирано де Бержерак?"
4. На ком континенту се налази река Ориноко?
5. Ко је према грчкој митологији убио горгону Медузу?

ОДГОВОРИ:

1) Зову се још Велика кола; 2) Мајорка, Маљорка, највеће балеарксо острво у Средоземном мору има површину од 3.411 километара квадратних; 3) „Сирано де Бержерак" написао је француски драмски и лирски писац Едмон Ростан (1868—1918); 4) Ориноко је трећа по величини река у Јужној Америци. Дугачка је око 2500 километара, пловна преко 2000 км, извире у подножју Сијера Париме, а улива се делтом (са 17 рукаваца) у Атлантски океан; 5) Медузу је убио Персеј и то гледајући њен лик у огледалу, јер да је гледао у њу био би претворен у камен.

НЕМА МЕСТА ЗА ПИЈАНЦЕ!

Два члана овог закона односе се на путовање деце и путника који се понашају недолично:

„Члан 103. Деца испод четири године која путују са родитељима или са својим старатељима не плаћају ништа ако их ови могу држати на крилу, да другима не буду на ДОСАДИ и СМЕТЊИ, а деца преко четири године до десет, плаћаће половину таксе.

Члан 104. На колима поштанским не могу се примати: а) они путници који су болесни и на досади осталим путницима, б) који су ПИЈАНИ, ГРУБОГ И СУРОВОГ опхођења према осталим путницима, в) деца испод четири године ако немају кога који би о њима бригу водио.

ИН
КРЧМЕ

били. Колико је новца однесено за сада се јоште не зна но доцније ћу се јавити. Погинувши Зарије живео је стално с фамилијом у Алексинцу."

Ускоро су похватани готово сви нападачи на поштанску дилижансу. Ћупријски кафеџија и његови помоћници су стрељани, а јатаци затворени у тамницу.

ДАНАК С ГЛАВЕ НА ГЛАВУ

Оружани напади и пљачке поштанских кола и њихових пратилаца су учестали, па су тадашње власти у Србији биле приморане да предузму организоване мере да се заштите и пошиљке и путници. Тако су представници општина са одборницима голубачког среза донели 1. јула 1883. године одлуку да се најме неколико плаћених спроводника за дилижансе на одређеним линијама. Ови чувари плаћали би се из пореза прикупљеног у целом срезу, о чему је донет и закључак: „... да се данак за ово полугођe покупи с главе на главу по двадесет пара динарских, на име спроводника дилижансе, па из све суме да се плаћају они који се ове службе приме".

Међутим, ни после овог препади из заседа на кола која су превозила поштанске пошиљке, робу и путнике нису престали. Како је сад на сваког дилижанси седео и наоружани пратилац, при нападу на кола и путнике долазило је до првих ватрених окршаја. О томе сведочи и следећи извештај: **„Непознати разбојници напали су јутрос на дилижанс у планини око Маркове Крчме, и у пушкарању које се отворило с обе стране, рањен је постиљон и оба жандарма, а коњи убијени. Дознавши за напад, управа Мајдан Пека позвала је среске начелнике да одмах строго и живо потере дигну, зликовце гоне и похватају. Управа пак са своје стране послала је овог часа пандуре и оружане мештане. Један вод жандарма од шест коњаника и петнаест пешака, који су се ту затекли по другом случају, такође су упућени у шуму рањенима у помоћ куда и потписани са писаром полази..."**

Униформа постиљона, поштанског службеног лица у Србији, који се пре и у току вожње старао о путницима и пошиљкама и бринуо се о њиховој безбедности.

СТРПЉЕЊЕ ИЗНАД СВЕГА

Поштански колски саобраћај у Србији кренуо је двоколицама и колима 1. маја 1866. године на релацији Београд — Алексинац — Ниш.

Донесен је и нарочит пропис о путним исправама, начину понашања и пртљагу путника:

1. Кад ко затражи подвоз колима у време редовног поласка поште, онда ће пошта, ако нису сва места у колима издата, наплатити од путника припадајућу таксу за цело путовање које путник предузима на поштанским колима, а затим ће га увести у протокол путника и издаће му објаву. А ако су пре тога издата сва седишта, она ће путника који се за подвоз пријавио, упутити на СТРПЉЕЊЕ до првог поласка поште.

2. На путној објави мора бити назначено име и презиме путника, од кога је и до кога места платио таксу за подвоз, затим, кога ће дана, у које време, којом поштом и на каквим колима путовати.

3. Ко пре добије објаву тај има право на бирање седишта, тако да онај који је најпосле објаву добио, мора се задовољити седиштем које је остало празно.

4. Сваком путнику на колима поштанским који потпуну таксу за подвоз плати, дозволиће се да до десет ока закључно може бесплатно понети од ствари.

5. Само амрел, ручну торбу и аљине путничке, које се у колима могу лако склопити да другима не буду на сметњи, може путник носити уза се.

ПОШИЉКЕ У АМАНЕТ

После доношења првих прописа о организацији поштанске службе у Србији, опрема писмоносних и новчаних или, како су их тада звали, аманетних пошиљки обављала се од 1845. године два пута месечно између Београда и Алексинца.

Озбиљније и организованије припреме на увиђењу колског саобраћаја почеле су 1856. године, када Управитељство пошта захтева да се приступи изградњи и оправци путева, набавци коња и кола.

Године 1860. у поштански саобраћај се уводе нарочита кола — дилижанса. Путовала је само једном седмично, превозећи пошту и путнике.

Понуду за израду првих поштанских кола за превоз поште и путника, која су у Србији популарно названа „федерлија", први је дао Димитрије Столић, ковач из Панчева. То су била велика и чврста кола са гибњевима и цена им је износила 380 форинти.

Међутим, како је мајстору за израду једних кола било потребно шест, а за двоја кола десет недеља, прва наруџбина од 64 мањих кола — двоколица, 10 путничких и 38 средњих кола дата је војној радионици у Крагујевцу.

Првих десет готових кола са прибором и амовима предато је Београдској пошти, која је једна кола задржавала за своје потребе, а остала распоредила у друга места. Тако су Обреновац, Шабац и Уб добили по двоја, а Лотница, Рача и Ваљево по једна кола.

М. Милосављевић

Овако се путовало и преносила пошта на линији Александровац пожаревачки — Велика Плана.

СЛОВО ЗАКОНА

Закон о поштама, који је у Србији издат 25. јануара 1866. године, прописује, између осталог, и следеће:

„Путници путоваће на поштанским колима где ова иду, а где ових нема, на поштанским коњима.

На двоколицама има два седишта од којих само једно може да се употреби за путника, а једно за поштоношу који коња тера. Но, ако би којим случајем и постиљон, на двоколицама путовати имао, онда се путник не може примити.

У колима са шест седишта, два предња су одређена за поштоношу и постиљона, када овај по дужности путује. Остала четири седишта дају се путницима."

Џек Лондон ПИС

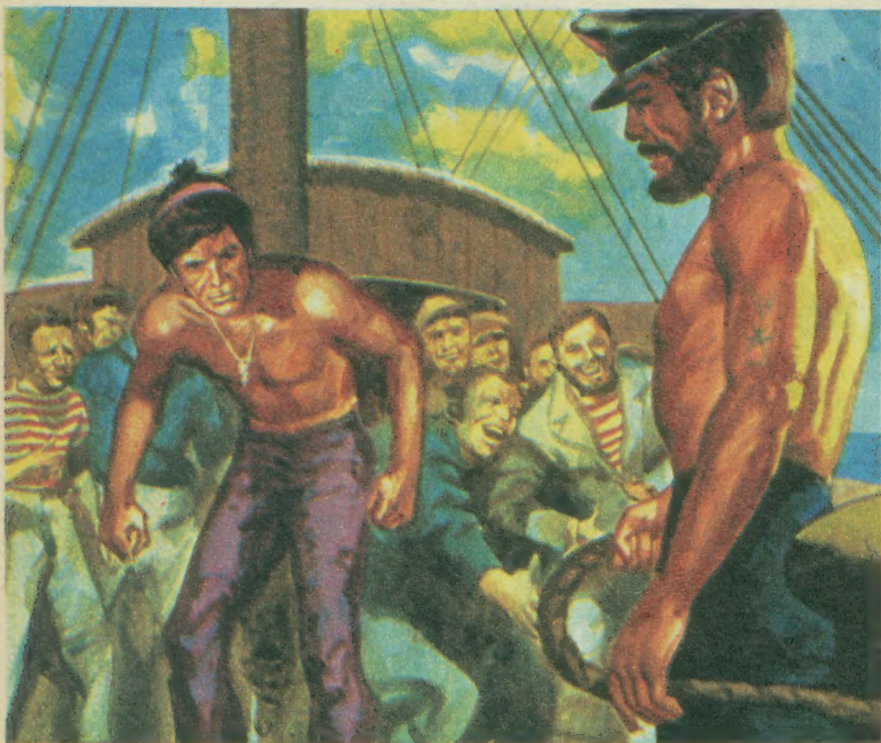
1 **ДЕЧАК У БИБЛИОТЕЦИ** — Џек Лондон (1876—1916) проживео је својих четрдесет година стваралачки и узбудљиво. Био је крадљивац острига, скитница, копач злата, ловац на морске псе, просјак, али пре свега писац. Највећи део детињства проживео је у родном Сан Франциску одакле се, притешњена немаштином, његова породица сели у Оукланд. Библиотека овог калифорнијског града примамиће дечака подстичући његову урођену наклоност и љубав према књизи.

2 **ЗБОГ ОСТРИГА** — Лишен безбрижног детињства, прерано је морао са својих десет прстију да издржава не само себе него и своју породицу. Породичне неприлике, а више од тога чежња за авантуром, доводе га врло често у незавидне ситуације. Све чешће упушта се у не баш честите послове и као петнаестогодишњи дечак постаје један од најпознатијих крадљиваца острига. Иако млад, склон је алкохолу због којег у једном гусарском походу на остриге умало није изгубио живот.

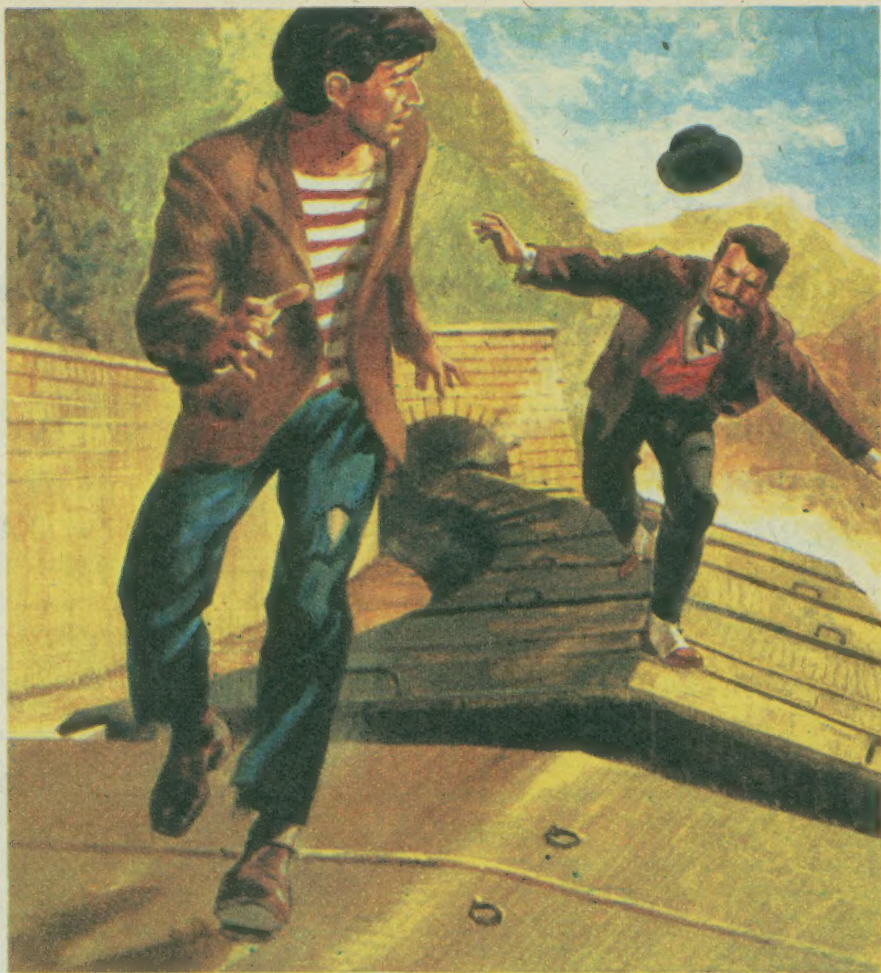
3 **РИБАРСКА ПАТРОЛА** — Једног дана решио је да напусти гусарску дружину и придружи се Државној рибарској патроли, али његова нестална природа води га даље. Креную је на крстарење дуго неколико месеци. Писана реч Џека Лондона нераскидиво је везана са његовим животом, па ће и ово узбудљиво друговање са морем наћи своје место у његовом књижевном делу. Прва објављена прича **„Тајфун испред јапанских обала"** инспирисана је управо тим путовањем.

Школу је похађао нередовно. Враћао јој се уморан од скитничења, тешких физичких послова и авантура. Средњу школу у Оукланду уписао је као деветнаестогодишњак, а успео је да положи и пријемне испите на универзитету. Његова литература била је разноврсна и оставила је нема сумње, трага у његовом књижевном делу. Читао је Толстоја, Достојетског, Поа, Милтона, Спенсера, Дарвина, Маркса... На њега ће као писца и човека нарочито утицати Маркс.

САЦ ЛУТАЛИЦА

4 **САМО ЗА ПОБЕДНИКЕ** — Док се бавио крађом острига и ловом на морске тке, често је долазио у сукоб са људима и доказивао се песницама. Његови романи **„Зов дивљине“** (1903) и **„Морски вук“** (1904) делимично су плод оваквих искустава. Пас, јунак романа „Зов дивљине“ схватио је у једном тренутку да ће свој опстанак изборити једино лукавошћу и безобзирним физичким разрачунавањем са околином. У таквим условима живота опстају само победници.

5 **ЉУДИ ИЗ БЕЗДАНА** — Америку је 1893. захватила економска криза. Уследила су масовна отпуштања радника и велика немаштина. Џек Лондон се поново одаје просјачењу и врло често гоне га људи најмљени да терају просјаке са јавних места. Три године касније, одушевљен учењем Маркса и Енгелса, а непомирљиво завађен са друштвом у којем је живео, он постаје члан Социјалистичке радничке партије; речима и делима бори се за људе које мрви капитализам — **„Људи из бездана“**.

6 **ИЗ АЉАСКЕ — БЕЗ ЗЛАТА** — Године 1897. Америку је захватила „златна грозница“. За све оне који су желели богатство и авантуру Аљаска је била велики изазов. У потрагу за благом кренуо је и Џек Лондон, разочаран због издавача који су му одбијали рукописе. Вратио се, међутим после годину дана обогаћен не златом него драгоценим искуством и сазнањима која ће уткати у нека од својих најбољих дела (**„Бела тишина“**, **„Наложити ватру“**, **„Бели очњак“**, **„Зов дивљине“**...) Били су то његови први велики успеси.

7 **ГВОЗДЕНА ПЕТА** — Роман **„Мартин Иди“** са много аутобиографских одлика плод је искуства са двогодишњег крстарења које је предузео по повратку из Кореје где је боравио 1904. као ратни дописник. Године 1907. објављен му је велики роман **„Гвоздена пета“** — оптужба капиталистичког друштва. Џек Лондон је један од ретких писаца социјалиста на Западу. Ипак, пред крај живота, када полако ишчезава и надахнутост великог писца, изненада ће се изменити и његова убеђења.

ШПИЈУНИ НЕМАЈУ ТУ ЛЕКЦИЈУ

— Руке увис! — наредио је енглески војник, а млади Рој Аткинсон кренуо је према њему с раширеним рукама да би га - загрлио.

Дугачка змијолика колона џипова и камиона, натоварених тешком ратном опремом, споро се пробијала кроз завејана поља Нормандије. У децембру, те 1944. године снажни наноси били су веома високи па су ометали долазак једне британске јединице у Ајндховен, где је требало да се сусретне с главнином савезничке војске и зада одлучни ударац већ обесхрабреним хитлеровцима.

На зачељу колоне, на мотору с приколицом, налазио се двадесет двогодишњи Рој Аткинсон. Чврсто стежући гувернал, уљуљкиван равномерним брујањем машина, готово је задремао маштајући о родном Јоркширу и скорашњем повратку којем се надао. Током четири године рата ниједном није тамо отишао, све време је био у Британском ратном ваздухопловству где се обучавао.

Изненада, његов мотор поче да „кашљуца" и ... после неколико метара — стаде. Опирући се ногом о снег, он га одгура до ивице пута, сиђе и поче да тражи квар. Али, иако се читав час мучио није успео да га поправи. Постајало је све хладније и у грудима га је нешто стезало: до њега је све јасније допирала топовска канонада, десетак километара даље нека јединица савезничке војске већ се борила с непријатељем. **Остао је сам на непознатом терену, али знао је да не сме да губи главу: на карти је видео да пут којим је пошла његова јединица прави велики полукруг. Ако пође пречицом, размишљао је, кроз пет часова успеће да их пресретне.**

Пошао је преко поља и ускоро пронашао путељак за који је претпостављао да ће га до њих довести.

СВЕ ЋЕШ ПРИЗНАТИ!

После педесетак метара, иза једног завоја, угледао је одједном, — камионе прекривене церадама. **Сигурно су Немци, помислио је, а жмарци му прођоше кроз тело. Устукнуо је, али, тада иза својих леђа зачу:**

— Руке увис!

Окренуо се и угледао човека, с уперенимпиштољем, који као да је изронио из снега. И тада је схватио: наредбу је рекао на енглеском. Рој рашири руке и сме јући се од среће пође према њему. Али, овај дрекну:

— Руке горе, ако не мислиш да ти главу разнесем мецима!

Шта је сад? Свакако је посреди забуна, зар то нису Британци, пролете Роју кроз главу. Али, тада угледа још десетак људи како се помаљају из снега, сви су држали уперене пиштоље у њега.

Морао је да откопча опасач и заједно с оружјем баци га у снег. А онда подиже руке изнад главе. Осмех му је још играо на лицу, веровао је да ће им ускоро све објаснити.

— Немачки шпијун — чуо је како један од њих говори. **— Обукли су га у нашу униформу, чак има и лице као Енглез. Али, такве ћемо ми...**

— Варате се! — Рој је почео да виче јер га је одједном храброст издала. **— То је грешка ,ја сам ваш војник!**

— Чуј како лепо говори енглески, још од пелена почели су да га обучавају за шпијуна — додаде мајор, омањи човек с великим брковима који су му заклањали готово пола лица. **— Све ћеш признати, а онда, зна се...**

— Водите ме пуковнику! — младић је покушавао да му глас звучи одлучно. **— Њему ћу све објаснити!**

БЕЗИЗЛАЗНА СИТУАЦИЈА

Четворица најближих пришоше, везаше му руке и одвукоше га до једног џипа. После петнаестак минута зауставили су се, извукли га из кабине и угурали у велики шатор који с пута није могао да се примети јер је био добро камуфлиран.

Почело је испитивање: како се зове, којем роду војске припада, ко га је послао, у којем се немачком обавештајном центру школовао... Рој их је убеђивао да су у заблуди, ниједну реч му нису поверовали. Тада му је мајор наредио да се скине! Морао је да га послуша, свукао се до голе коже. Намргођени човек угледао је око његовог врата ланчић с плочицом на којој је било урезано име. Али, ни то му није помогло, непријатељ је предвидео и те ситнице, рекао је мајор, у случају да њихов шпијун буде заробљен. Ситуација је била безизлазна.

Већ када је Рој изгубио сваку наду, у шатор уђе висок и мршав човек, с беретком на глави и у војничкој блузи на којој није имао никакве чинове. Према начину како су га остали поздравили Рој је закључио да има високо војно звање. Проницљивим погледом прострелио је младића, а онда се обрати мајору који га је ислеђивао:

— Ко је овај?

— Убачени немачки шпијун, а тврди да је Британац! — овај спремно салутира и одговори.

— Па то је лако проверити — рече придошлица и затражи да му донесу неке енглеске новене. Кад их је добио, һушну их Роју у руке и нареди:

— Читај!

Преплашени младић изненађено га погледа, а онда

поче гласно да чита неки ратни извештај. Није успео да заврши ни први пасус, кад га тај високи човек прекиде у пола реченице.

— Доста! — рече, а затим се окрете мајору. **— Шпијуни немају ту лекцију, чак и они најбоље обучени не умеју да подражавају јоркширско наречје. Војниче, слободан си!**

Рој је сам себи био смешан док га је „по војнички" поздрављао, јер на себи није имао ништа. А онда се непознати окрете и изађе из шатора праћен осталим војницима. У шатору с младићем остао је само мајор.

ЗНА ГА ИЗ НОВИНА

— Знам да си немачки шпијун — процеди кроз стиснуте зубе. **Али, спасао те сам Бернард Монтгомери!**

Тек тада Рој се присетио да је на новинским фотографијама виђао то мршаво лице с проницљивим очима: британски фелдмаршал који је командовао 21. армијском групом у току инвазије и битке за Нормандију, стајао је пред њим, а да он о томе није ни сањао.

Када је после десет минута изашао из шатора Роја је испред већ чекао нов мотоцикл. И пре него што је пошао за својом јединицом, отишао је до свог спасиоца да му се захвали. Овај га је потапшао по рамену, протресао му руку и суво рекао:

— Рат је рат! И много среће убудуће!

Ко зна, можда ни легендарни Монти тада није био сигуран да се пред њим налази — Енглез.

Педесет шестогодишњи Рој Аткинсон данас је власник једног ресторана у Лондону и често се присећа овог догађаја.

Б. Ј.

КРЧЕНИЦИ

Тридесетих година прошлог века кроз Србију се колима могло ићи само у два правца: од Шапца поред Саве, па преко Мачве до Дрине, уз Дрину до Зворника и од Београда преко Гроцке, Хасан-пашиче (Смедеревске) паланке, Јагодине (Светозарева) и Ћуприје до Ниша. Остало је све била непроходна шума или козја стаза.

Путеве у Србији почео је да пробија брат кнеза Милоша Јеврем Обреновић, који је оправљао старе путеве у Шабачкој и Ваљевској нахији и отварао нове, правио је мостове на којима су могла да се мимоиђу троја или четвора кола. Ти путеви, као и сви који су грађени за време прве владавине кнеза Милоша (до 1842. године) звали су се крченици (од речи „крчити" шуму). Прве насипе за путеве градио је Илија Гарашанин за време владе кнеза Александра Карађорђевића (1842—1858).

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

НА БОЈНОМ ПОЉУ НАУКЕ

У ПОТРАЗИ ЗА П

ВЕЛИКИ ПРИРОДЊАК ДУГО ЈЕ ОКЛЕВАО ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ СМОГАО ХРАБРОСТИ ДА ЕНГЛЕСКОМ ЛОРДУ НАУЧНО ДОКАЖЕ ДА МУ ЈЕ ОРАНГУТАН ДАЛЕКИ РОЂАК.

Пролеће 1858. године у Дауну, малом и мирном месту грофовије Кент на Британским острвима. Већ је прошло уобичајено време за шетњу, а Чарлс Дарвин никако не може да се одвоји од списа **„О склоности подврста да се до крајности удаље од изворног типа“** који је стигао из далека, чак са Борнеа и одједном пореметио његове дугогодишње навике.

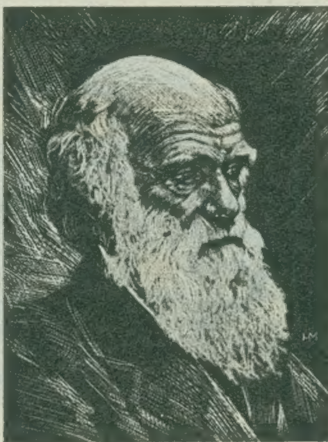
— **Еволуција! Иста идеја! Иста теорија!** — мрмља и с тугом у очима чита последње редове писма које је стигло заједно са списом:

„Уколико сматрате, поштовани господине Дарвине, да је моја расправа вредна пажње, молим Вас да је пошаљете сер Чарлсу Лајелу. Обраћам се вама, јер сматрам да нико тако добро као ви и господин Лајел неће моћи да оцени вредност и исправност моје теорије. Унапред вам захваљујем на труду и шаљем изразе дубоког поштовања.

Одани ваш Алфред Расел Валас.“

Чарлс Дарвин усправља крупно тело и са полице узима рукопис на чијим је корицама крупним педантним рукописом исписано: **„Порекло врста“.**

— Више од двадесет година радио сам на том делу, а тај ме је млади Расел претекао! — размишља. — Њему је било довољно неколико месеци крстарења по Сундајским острвима и Малајском архипелагу. Написао је своју расправу јасно и кратко, боље него што сам то учинио ја!... Првенство ипак припада мени! **Ја сам први скупио доказе, непобитне доказе да се врсте мењају, открио сам законе природног одабирања, сабрао сам читаво брдо података, мучно сам годинама аргатовао!**

ЧАРЛС РОБЕРТ ДАРВИН (1809—1882), СЛАВНИ ЕНГЛЕСКИ ПРИРОДЊАК И ФИЗИОЛОГ

ПУТОВАЊЕ НА »БИГЛУ«

Године 1853. исловио је из Девенпорта под командом капетана Фица Роја једрењак „Бигл“ да картографски сними Јужну Америку, а затим крене на пут око света. На брду се налазио и двадесет двогодишњи Чарлс Дарвин, несвршени студент теологије и медицине.

Путовање на „Биглу“ одредило је читав будући живот Чарлса Дарвина. Једрењак је оловио Јужну Америку, острвље Галапагос, Полинезију, Нови Зеланд, Аустралију, преповио Индијски океан, бацио котву код Рта Добре Наде и после пет година вратио се у Британију.

Млади Дарвин је за време тог путовања прочитао читаво брдо научних књига, а како је имао добро око и проницљив ум, врло је брзо научио да чита и књигу природе која се пред њим широко отварала.

Имао је срећу да га је први крај у којем се бавио геолошким истраживањима, Сантијаго на Капеверд ским острвима, уверио у бескрајну надмоћ идеја Чарлса Лајела над схватањима дотад признатих научних ауторитета, барона Кивијеа и његових следбеника. **Лично се је уверио да се Кивијеовом теоријом „катаклизми које су неколико пута до темеља уништиле свет“ и „божјом вољом“ — која га је увек помало другачијег ствара ла не може објаснити историја Земље.** Написао је „Геологија путовања на Биглу“ која га је, иако није имао ни докторат ни диплому, увела у свет научника.

— **Био сам до тада кукавица!** — закључио је сећајући се тих давних дана. — **Зато ћу сада морати да препустим првенство храбријем! Тада, на Галапагосу, открио сам да су тврђења свих фиксиста лажи, открио сам да се животињски свет постепено развија.** Ипак, плашио сам се ауторитета једног Кивијеа. У „Дневнику са Бигла“ ниједном речју нисам поменуо да сам на Галапагосу нашао необични животињски свет, сличан оноће у Америци, али ипак различит, издиференциран на појединим острвима Галапагоског архипелага. Бојао сам се! **Плашио сам се да кажем истину!... Тако оде двадесет година рада!** Узалудних двадесет година!

САМО СПОСОБНИ ПОБЕЂУЈУ

Више од двадесет година проучавао је Дарвин збирке донете с разних путовања. Неговао је на свом имању најразноврсније биљке и домаће животиње, укрштао их и сваки податак, сваку мисао, свако и најмање опажање брижљиво бележио на листиће хартије и слагао у картонске корице. Лично је на неуморног путника који кроз непознату џунглу крчи пут.

— Ја имам право на првенство! — не напушта га мисао која га опседа откад је добио Валасово писмо са Борнеа. — **Ипак, идеја о постепеном развитку и постанку живих бића није синула прво у мојој глави.** Теолошки факултет на Сорбони осудио је Жоржа Луја Бифона кад није, као Карл Лине, хтео да верује у онолико животињских врста колико их је приликом стварања света створило „бескрајно биће“. Жан Замарк није био еволуциониста и веровао је у развитак врста, али га је фиксиста Кивије победио у очима савременика. Ни Жофрој де Сент-Илер није успео да од учених противника одбрани теорију еволуције... Али, ја, ја сам хтео, и успео сам да кажем исправност идеје о еволуцији, да нађем неприкосновене чињенице које то доказују! Први сам нашао доказе да нису људи створили врсте домаћих животиња, него да је то учинила природа, а човек је само спретно одабрао промене које је при

ОРИГИНАЛНИ НАЧИН ПРАЊА

На недељном вашару у месту Пуа (Француска) полиција је ухапсила једног човека, који је покушао да са тезге украде кошуљу. У полицији је човек изјавио да се уопште није спремао да је украде, само је хтео да је замени. Истрага је показала да човек није лагао: током неколико година он је на тај начин мењао прљаве кошуље за чисте!

ОСВЕТА ПОЛИЦАЈАЦА

Пошто су градске власти у Њу Хејвену, држава Конектикат (САД) одбиле да повећају плату полицајцима, ови су одлучили да утроструче „залагање на послу“. Током 24 часа „пауци“ су однели 322 аутомобила, чији су власници нарушили правила паркирања, ухапшено је 366 возача због разних прекршаја и уручио 4.297 опомена за плаћање казне. Град се нашао буквално у опсадном стању и власти су најзад биле принуђене да капитулирају.

РЕЦИМА

рода створила. Затим сам се запитао да ли се и како се те промене флоре и фауне у природи дешавају без човековог уплитања.

Дуго је Чарлс Дарвин тражио неуморног, вештог, систематичног подстрекача промена у природи. **Ламарково мишљење да су узроци промена непосредни утицаји животних услова, укрштавање постојећих облика, а нарочито употреба разних органа није му се учинило довољно убедљиво. Трагао је неуморно даље.** После дугих истраживања нашао је узрок.

Била је то борба за опстанак!

„Кад би сва жива бића могла несметано да се развијају и размножавају, наша би Земља ускоро постала премала. Сваки створ мора да се бори за свој опстанак. Само способни побеђују!“ — записао је у својим белешкама.

— Та мисао ми је први пут пала на памет кад сам, пре деветнаест година, посматрао жирафе! — присећа се Дарвин, поново листајући Валасову расправу. — Али нисам имао храбрости да је саопштим свету док не дођем до чврстих доказа. А сад ме је Валас претекао!

Дарвин је дошао до закључка да је природа сва створове наоружала разним индивидуалним особинама које им служе у борби за опстанак и које наслеђују потомци. Ако те особине, ма како ситне биле, корисно служе у суровој борби за одржање живота, јединка ће се лакше одржати. **Природа одстрањује неспособне, па ће од једне врсте преживети само они потомци код којих се извесне наслеђене особине најизраженије. Тај принцип, да и најмања промена, само ако је корисна, служи одржавању јединке Дарвин је назвао „природно одабирање“.**

Дуго је седео брадати плећати педесет једногодишњи Чарлс Дарвин над расправом Алфреда Расела Валаса борећи се против непријатних мисли. Најзад енергично клима импозантном главом.

— Важна је истина! — шапуће одлучно и с олакшањем. — **Победа истине! И то је закон природе!**

Седа за сто, узима перо и пише:

„Драги и поштовани сер Лајеле! Шаљем вам рад тог младог научника. Мислим да су његове поставке савршено тачне и сви његови докази слажу се с мојим дугогодишњим искуством. Предлажем да његова расправа буде прочитана на седници Линеовог друштва. Молим вас да је и ви прочитате и подржите мој предлог. Одани вам Чарлс Дарвин.“

Верни научников пас Поли ћули уши и весело трчи у сусрет господару који се најзад појавио на тераси. Дарвин корача крупним корацима. Више га не муче никакве сумње. Осећа да је учинио оно што један борац за истину мора да учини.

ГРОБ У ВЕСТМИНСТЕРУ

Млади Алфред Расел Валас је великодушно, без ичијег наговарања, признао Дарвину приоритет. Али, на седници Линеовог друштва његов реферат и Дарвинов кореферат били су хладно примљени. Један једини дискутант је изнео овакав закључак:

— Све што је у Валасовој расправи ново — погрешно је! Све оно што је тачно — одавно је познато!

Тада се у Дарвину пробудио успавани борац. Неуморно се бацио у борбу за истину. Уз подршку и помоћ пријатеља који су заступали теорију еволуције, издао је годину дана касније „Постанак врста“. То прилично опсежно дело изазвало је сензацију у научном свету и широким круговима интелектуалаца. Убрзо су два издања била разграбљена.

Теорија еволуције славила је победу за победом. Ернест Хекел је у „Општој морфологији“ применио Дарвинове поставке на проучавање свих живих организама, па и човека. После тога Дарвин, који се у души увек борио између конзерватизма енглеског грађанина и слободоумља научника који револуционише науку, објавио је 1871. чувено дело „Порекло човека“.

„Теорија по којој човек потиче од животиње уништила је многе драже мојих размишљања о прошлости“ — с тугом је исписао Чарлс Лајел, један од ретких научника који су подржавали Дарвина.

Дарвину је требало много храбрости да енглеском лорду научно докаже како је орангутан његов далеки рођак.

Када је 1882. године у седамдесет трећој години, Чарлс Дарвин умро, четири еминентна научника — Хаксли, Лубок, Хукер и Валас — понели су, на погребу каквих је Лондон мало видео, његов мртвачки ковчег у Вестминстерску капелу и положили га недалеко од гробнице Исака Њутна.

А. Р.

Печење за затвореника

У Бастиљи је све било могуће: умрети од студени и глади или од претовареног стомака.

Јела су се низала једна за другим: после изванредно укусне чорбе од грашка следило је печено пиле са зеленом салатом, затим бифтек у сосу украшен першуном, па рагу од овчијег језика — све сами специјалитети. „Гост“ је добио боцу изврсног бургундског вина и на крају колач и печене јабуке. Био је изненађен и видно задовољан, али мало у недоумици па је упитао:

— Треба ли да платим или све ide на терет Његовог Величанства?

— Све плаћа краљ, а ако желите још нешто само затражите, ми ћемо се трудити да вам угодимо — љубазно и уз наклон одговорио је тамничар свом затворенику који је ту први пут и очигледно још није упућен у сва правила.

Управо тако! Затвореник је био француски племић Константен де Ранвил који је за време владавине Луја XIV доспео у Бастиљу. Ова гозба није била никакав изузетак, јер у то време племићи су и у тамници имали многе привилегије. Ручак који је Ранвил касније описао у својим сећањима чак није спадао у најбоље, пошто су постојали затвореници богатији и виши по рангу од њега и били окружени још већим угодностима. Тамница им није ускраћивала ништа осим — слободе.

ТАМНИЧКИ САЛОНИ

У почетку Бастиља није била затвор. Њу је Шарл V подигао средином 14. века, у париском предграђу Сент Антуан, као тврђаву која је имала да брани престоницу од енглеских напада. Тек доцније ова зграда је постала тамница, најпре само за затворенике из највиших редова племства. Постепено је претворена у обичан затвор „за народ“ и пре него што ће је 14. јула 1789. године Парижани у бесу срушити до последњег камена, постала симбол неправде и угњетавања. Јер, они који нису имали право да се са њима поступа као са Ранвилом, упознали су најгоре муке унутар њених дебелих зидина.

У почетку у овој тврђави није било никаквог намештаја. Тако протестант Жан Ру, који је у њу ушао 1675. године, није затекао у својој соби ништа друго осим једне плетене столице. Тада му је управник затвора објаснио да ако жели намештај, може да пише краљу како би од њега добио одобрење да га унесе. И заиста: краљ није имао ништа против и убрзо је породица послала Жану постељу, сто и столицу, посуђе и све што му је било потребно.

Отада су и остали — разуме се они који су то могли — опремали своје затворске одаје већ према могућностима. Тако је у Бастиљи било правих лук сузних салона, са столицама пресвученим свилом и брокатом, подова застртих теписима, са завесама на прозорима, таписеријама и гравирама по зидовима. Неки су доводили и послугу, примали посете и уопште живели као и до тада — осим што нису имали никаквих издатака за храну и пиће.

Насупрот богаташима који су овде проводили дане мирно читајући књиге из богате Бастиљине библиотеке и посећујући се међусобно, сиротињу је у затвору очекивао немогућ живот, страховито испаштање за преступе због којих су ухапшени.

БОЉЕ СМРТ

Они су бацани у ћелије без прозора и добијали само мало воде и сувог хлеба дневно. Зими нису имали огрева и брзо су завршили у трулежи, студени и тмини.

Тако је један од тих јадника, са којима се поступало горе него са животињама, узвикнуо:

— Када би ми било могућно да бирам између смртне пресуде и Бастиље, без трунке оклевања одлучно бих се за ово прво!

Каквим су мукама затвореници у Бастиљи подвргавани најбоље говоре писмена сведочанства о справама за мучење које су употребљаване за изнуђивање признања у инквизиторским процесима. Њих је увео Луј XI а задржале су се све до 18. века. Једна од најстрашнијих стезаља је ноге жртве између две храстове полутке у које су се маљем забијали дрвени клинци изазивајући неподношљив бол. Не ретко се догађало да јадник издахне на тој справи која се звала „шпанска чизма“.

Дан када је срушена ова четвртаста грађевина на осам округлих кула постао је национални француски празник. А Парижани су умели да на симболичан начин употребе камење од мрске тамнице: оно је послужило да се изгради један од најлепших мостова преко Сене, Нови мост.

М. К.

ЧУДО од МЕТАЛА

У ЗНАК ПОСЕБНОГ ПРИЗНАЊА ЕНГЛЕЗИ СУ, 1899. ГОДИНЕ, СЛАВНОМ РУСКОМ ХЕМИЧАРУ МЕНДЕЉЕЈЕВУ ПОКЛОНИЛИ — ВАГУ ИЗРАЂЕНУ ОД АЛУМИНИЈУМА И УКРАШЕНУ ЗЛАТОМ.

ДРАГОЦЕНА ГЛИНА — Чувени римски историчар Плиније Старији у свом делу **Naturalis historia** („Историја природе") спомиње и један метал који се користи за „учвршћивање" боја, да не избледе. Њиме су се премазивали листови папируса и пергамента и тако добијали као неку глазуру. Тај метал су називали алумен, реч из које је настала данашња — алуминијум. Богате Римљанке волеле су луксуз и украшавале се накитом од драгог камења, рубина, смарагда, сафира. Нису ни сањале да је то камење по хемијском саставу веома блиско материји од које су се израђивали лонци и шерпе! То није знао ни скромни грнчар док је из глине вајао своје ћупове. У данашње време вештачки драгуљ налик на рубине и сафире производе се управо од једног састојка те глине...

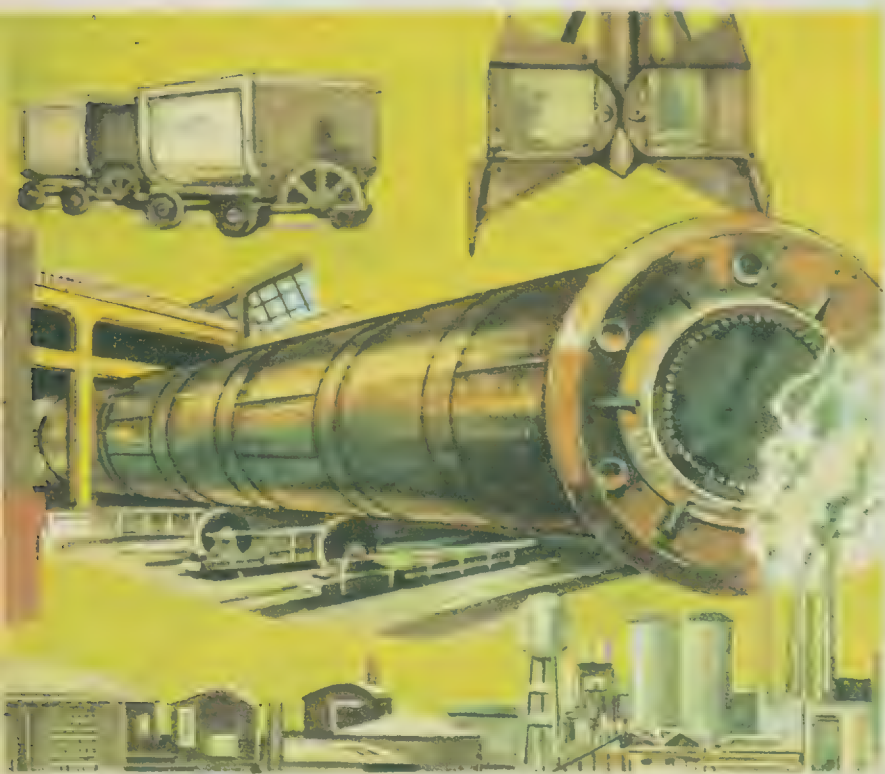
ШТА ЈЕ КЉАКИТ? — Једина руда из које се добија алуминијум је боксит. Име је добила по месту **Les Baux** у Француској где је пронађена 1821. године. Врста боксита ископана 1847. године код Кљака близу Дрниша зове се кљакит. **Боксит је врло распрострањен у свету. Залихе се цене на преко 1 милијарду тона. Главна налазишта су у Гвајани, Суринаму, САД (Арканзас), у јужној Француској, Мађарској, Југославији, Италији, СССР-у и Индонезији.** Налазишта боксита у нашој земљи протежу се на цело динарско подручје, а познат је истарски, далматински, херцеговачки и црногорски, настао отапањем кречњака. Југословенски боксит је одличног квалитета јер садржи и до 55 одсто глинице, а резерве у Далмацији и Херцеговини цене се на преко 100 милиона тона руде. На слици су Данац Оерстед и Немац Волер који су први успели, у прошлом веку, да из ове руде издвоје алуминијум.

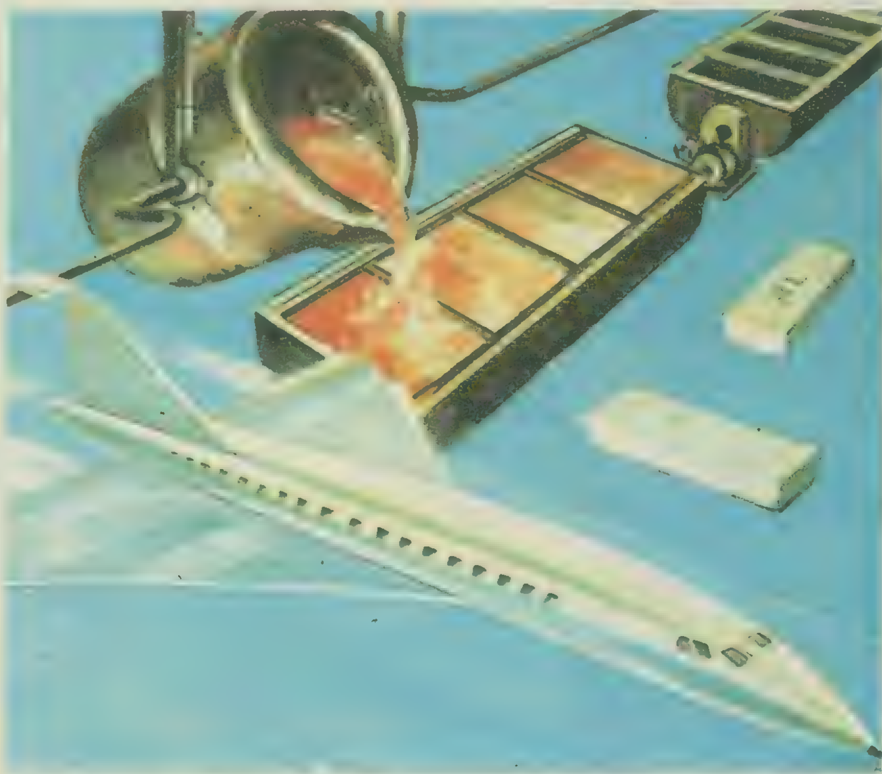
ЛАК И ЧВРСТ — Алуминијум је метал изузетних својстава. Сија сјајном белином, а велика му је предност што је веома лак: око три пута је лакши од гвожђа. Спада у најчвршће метале, а у додиру са ваздухом не рђа. Добар је проводник топлоте и електричне струје и лако се обликује и лије. Данас се много користи за израду свих врста кухињског посуђа и прибора.

ДУРАЛУМИНИЈУМ — И много крупније и значајније ствари од кухињског посуђа праве се од алуминијума. Тачније, од групе његових легура које се називају дуралуминијум, од латинске речи durus што значи чврст. То је алуминијум легиран са гвожђем, магнезијумом, манганом и бакром, а термичком обрадом постаје чврст попут челика. Нарочито је подесан за израду копнених возила, као и авиона и бродова.

БАЈЕРОВ ПОСТУПАК — Алуминијум се добија прерадом боксита: најпре се по Бајеровом поступку, грејањем боксита и натријумозе базе у аутоклаву, из руде издваја глиница, а то је алуминијум-оксид. Затим се из глинице електролизом добија алуминијум чистоће 99,9%. За 1 тону алуминијума потребне су 4 тоне боксита или 2 тоне глинице и 20 до 25 киловат-часова електричне енергије. Поред алуминијума добија се и цемент и ватросталне материје.

ПОСЛЕ ДВА МИЛЕНИЈУМА — Исти алуминијум вади се из пећи док је још у течном стању. Улива се у калупе тако да настају полуге које се онда користе за израду разних предмета. Алуминијум је модеран метал, користи се једва стотињак година, а дуралуминијум је још млађи, производ је двадесетог столећа. Да је само Плиније Старији могао и наслутити колика ће бити примена метала који је он први описао! Али, тек 2000 година доцније...

ФАНТОМИ НАПАДАЈУ

Казаљка на висиномеру показивала је 7.000 метара кад су три ловца типа »фантом« напала »боинг 727« којим се марокански краљ Хасан II враћао у земљу.

Седећи за командама тромоторног млазњака типа „боинг 727“ пилот Мухамед Кабац одахнуо је с олакшањем кад је летећи високо изнад обале северне Африке угледао неколико тачкица које су му се брзо примицале. Више није могао да страхује за животе својих путника, посебно једног — мароканског краља Хасана II. Тачкице су биле заправо ловци који су припадали краљевој пратњи, а то је значило да су ушли у марокански ваздушни простор и да им предстоји безбедан лет до аеродрома у Рабату.

Прва три авиона су управо пролетела поред „боинга“ кад је Кабац осетио лак потрес, а онда и незнатно пропадање. **У првом тренутку помислио је да се нешто догодило на стајном трапу или да је дошло до снажног удара ваздуха због близине на којој је пролетео један од ловаца. Чак је помислио и да га је неопрезни пилот „фантома“ закачио.**

Шта се заправо догађа схватио је само неколико секунди касније кад му је сигнална лампица показала да је престао да ради мотор број 2. И не само то. **Ускоро је отказао послушност и мотор број 1. Инструменти на командној табли као да су полудели.**

Команде су отказале

Кабац је осетио како му се коса диже на глави, јер то је могло да значи само једно: краљевски авион је био нападнут! И заиста, меци из митраљеза и тешке гранате пљуштале су по залеђеној површини „боинга 727“.

Од почетка напада није прошло ни неколико секунди кад је једна граната пробила оклоп трупа што је изазвало декомпресију кабине. Готово истовремено отказале су и све команде, а авион се у том тренутку налазио на висини од 7000 метара, негде изнад Тетуана. До аеродрома у Рабату делило га је још само 15 минута лета, али је изгледало да до њега никада неће стићи. Авион је стално губио висину. Митраљеска ватра из „фантома“ није престајала.

О томе ко су нападачи и колико их је, пилот Кабац није имао времена да размишља. Ни о смрти. Једино је знао да мора да одржи контролу над авионом којим га није више слушао.

Са сваким новим поготком „боинг“ се тресао, подрхтавао, нагињао час на леву час на десну страну и бивао све ближи земљи.

У салонима где су се налазили чланови краљеве пратње права паника је завладала тек кад су осетили мирис дима проузрокованог пожаром који је захватио један од мотора и електричне инсталације. Узбуђење је расло. Сви су знали да је само питање времена кад ће постати живе буктиње. Затим ће доћи до експлозије. Нико више није веровао у спас. Нико — сем краља.

Не губећи хладнокрвност утрчао је у пилотску кабину и на изненађење свих присутних, успоставио радио-везу с нападачима! **Представивши се као механичар обавестио их је да су оба пилота мртва а краљ тешко рањен и затражио да му дозволе да се спусти у Рабат.**

Кабацу је дах застао у грлу. Да ли ће краљево лукавство успети? Или ће атентатори у гласу тобожњег механичара препознати краља Хасана? Колико је времена још преостало?

Куера је преварен

Чинило му се да време никада није спорије протицало. А сваки тренутак је био драгоцен. Јер, пилоти ловца Ф-5 који су нападали били су изванредно обучени и било је више него сигурно да ће успети да оборе „боинг“. Кабац је био потпуно немоћан. Мада је авион којим је управљао служио готово искључиво за краљева путовања, није имао никакво наоружање. Не само што није могао да умакне нападачима већ није могао ни да се брани.

Па ипак, агонија је кратко трајала. Добивши од „механичара“ потврду да је њихова акција успела, мајор Куера (касније се сазнало да је он командовао нападом) издао је наређење својим ловцима да се повуку. Ускоро су сва три авиона нестала на хоризонту. За њим је остао само бели траг згуснуте водене паре.

Међутим, Кабацу ни сада није престала ништа лакша борба. Требало је тешко оштећеном грдосијом, изрешетане кабине, с разбијеним инструментима и уређајима за слетање који нису радили, проваљеним вратима, слетети на земљу.

Пилот је грчевито стегао команде и управио нос авиона наниже: уз грмљавину јединог преосталог мотора „боинг“ је јурио ка земљи која је сваког тренутка постајала све ближе. Сада је већ сасвим јасно могао да види зграде на аеродрому, амбулантна и ватрогасна кола, почасну гарду.

Када су неколико тренутака касније точкови запарали писту, одахнуо је.

За изванредно храбро држање за време ваздушног напада, августа 1972, успешно атерирање тешко оштећеним авионом и за показану лојалност Мухамед Кабац је достојно награђен: наименован је врховним командантом ваздухопловних снага Марока.

О. В.

ДУГОУХИ ПУШАЧ

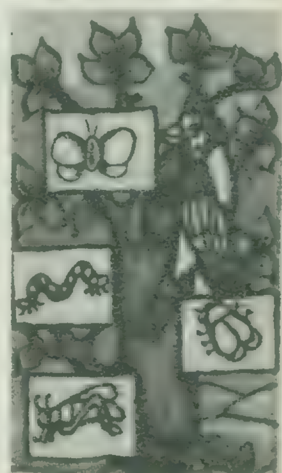
Да магарац Муфти није магарац и да уме да чита чланке о штетности дувана, одавно би се одрекао своје необичне навике. Али, Муфти је страствен пушач и уопште не води рачуна о свом здрављу. Његов власник, пензионер Валтер Мајер из западнонемачког града Ватвајлера, жали се: „Муфти је толико навикао на цигарете да магарећом упорношћу одбија да вуче колица ако му их не дам. С времена на време он једноставно легне насред пута и неће да се помери док не попуши цигарету. Да невоља буде већа, Муфти у последње време одбија јефтине цигарете и пуши само оне које су скупље од пола марке“.

Муфтијев господар теши се тиме да се тај трошак ипак некако исплати — због „славе“: јер Муфти је вероватно једини магарац на свету који пуши.

ДЕТЛИЋ ПОРУЧУЈЕ РУЧАК

Француски научници доказали су недавно да се чак и детлићи могу дресирати. Наиме, они су научили младе детлиће, који су свет угледали не у шуми већ у заробљеништву, да своје бучно „добовање“ по дрвету користе за избор хране. Један удар кљуном у дрво значи — орах, 2 — кућни попац, 3 — црв из брашна, 2+2 — гундељ, 2+2+2 — скакавац. Ако детлић не добије храну коју је тражио одбија да једе и понавља своју поруџбину.

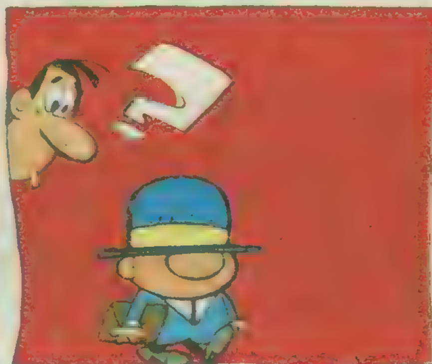
ТАЈНИ АГЕНТ ШЕПРТЉИЋ:

Блиндирани шешир

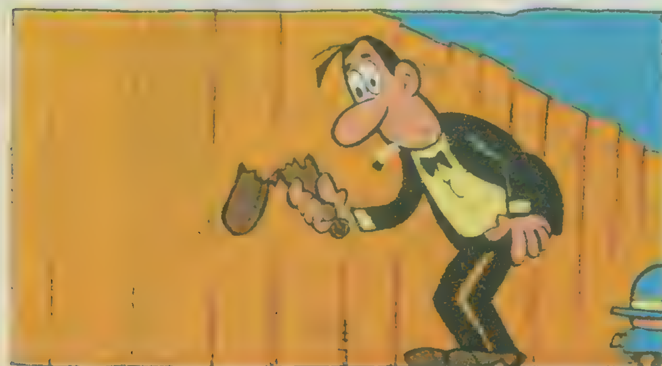

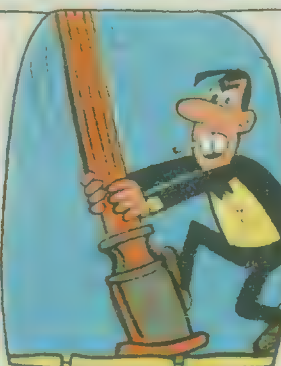

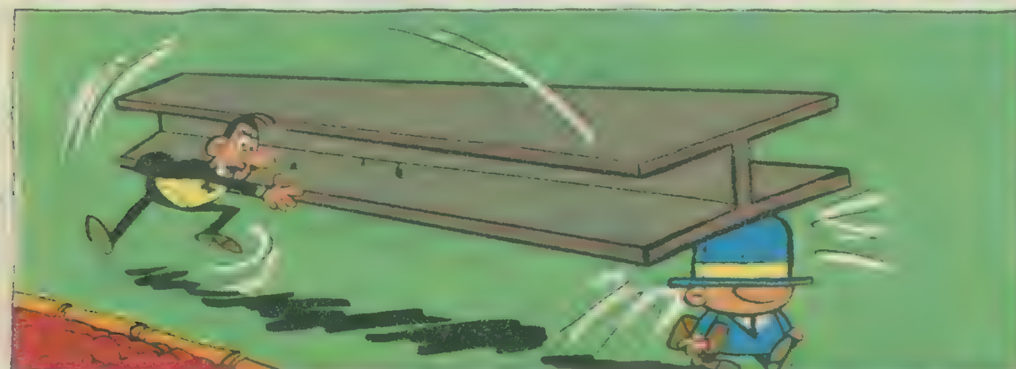

ЕКСПЛОЗИЈА У АНДИМА

СА СИГНАЛНИМ ПИШТОЉЕМ У РУЦИ ИЗНЕМОГЛИ ПИЛОТ МАРКО КАЗЕЛЕ УЗАЛУД ЈЕ ЧЕКАО ДА ДОЂУ СПАСИОЦИ. ТАДА ЈЕ РЕШИО ДА — ЗАПАЛИ СВОЈ АВИОН!

Надлећући снегом покривене врхове Анда, Пабло Фернандез, пилот извиђачког авиона чилеанског ваздухопловства, пажљиво је погледом претраживао област коју су му означили из команде. У бази су већ почели да сумњају да после три дана потраге има било каквих изгледа да се пронађе пилот чији је авион настрадао у снежној олуји. Наједном, Пабло угледа нешто необично — одмах је позвао базу:

— Приметио сам стуб дима у једној долини. Да погледам?

— Свакако, спусти се што ниже! —стигао је одговор.

— Нешто гори, али дим ми заклања видик ... — додаде Пабло, а онда управи апарат према буктињи у снегу.

Изгубљен у облацима

Једног хладног, ветровитог дана, 1966. године, на аеродрому у Мендози двојица аргетинских војника нетремице су посматрали мали двомоторац који се брзо удаљавао.

— Овоме се баш жури — примети један. **Куда ли се само упутио?**

— У Валпараисо — одговори му други.

Први се на то трже, пренеражен:

— У Чиле?! И он мисли да ће успети да пређе Анде по оваквом времену!

Његов друг слеже раменима:

— То је Марко Казеле. Данас је петак, човек хоће да проведе викенд код куће.

У кабини, погледа упртог у инструменте, Марко је весело певушио. Три сата лета и биће у свом дому где га већ сада, знао је, жена и деца нестрпљиво чекају.

Рођен у Италији, Марко је пре десетак година емигрирао у Чиле. Купио је мали авион и стекао приватну пилотску дозволу, а онда је понудио своје услуге богатим велепоседницима и власницима рударских компанија. Превозио је путнике и робу и био, у ствари, нека врста авио-таксисте. Скоро свакога дана прелетао је Анде у оба правца и знао је пут напамет.

Радио-везом позва метеоролошку службу у Мендози да му да прогнозу времена. Предвиђали су погоршање времена. И заиста, снег убрзо поче да засипа стакло кабине; авион је упао у снежну олују. Неколико минута касније чинило му се као да плови по неком белом мору из кога су, ту и тамо, као сстрвца, штрчали оштри планински врхови.

Постаде му јасно да је скренуо с уобичајеног правца: Ако се спусти мало ниже могао би можда да препозна предео и то би му помогло да се оријентише.

Чарли-Танго-Ехо

Минути су пролазили, а ветар и снег нису престајали. Горива је имао довољно, али већ се било смрачило и знао је да мора атерирати било где пре него што падне ноћ. Лагано је почео да смањује висину; видљивост је доле била још слабија, али бар ветар није тако јако дувао. Лево од авиона угледао је малу удолину и смањио довод горива и брзину. Кад је дошао на неколико метара од тла, благо повуче полугу за кочење. Предњи точкови утонуше у снег, авион се затресе, удари о нешто и у том тренутку Марко се онесвести.

Кад се пробудио, прво му је било да полако и пажљиво испружи руке и ноге како би проверио да случајно нема неки прелом. Све је било у реду, међутим, апарат је био у жалосном стању: елиса поломљена, леви мотор смрскан, а од точкова остали су само комадићи гума, расути свуда унаоколо.

Снег је засипао кабину, а хладноћа је постајала све јача ... Марко укључи радио. У слушалицама се чуло само крчање и шиштање, али он ипак одлучи да пошаље позив у помоћ:

— Овде Чарли, Чарли-Танго-Ехо ... овде Чарли. Чарли-Танго-Ехо ... Узалуд! Требало је чекати да се невреме стиша, а до тада мало ће се одморити. Имао је две вреће за спавање; он их увуче једну у другу, леже, и већ после десетак минута утону у дубок сан.

Трагање се обуставља

Пробудио се око три ујутру, сав промрзао и укочен од хладноће. Олуја је беснела и даље. Тек пред зору невреме се смирило. Он поново укључи радио и поче да зове:

— Овде Чарли, Чарли-Танго-Ехо ... понављао је. У тренутку када је већ помислио да одустане један слаб, далек, али ипак разумљив глас зачу се у слушалицама:

— Ало, Чарли, овде Сантјаго ... Лоше вас чујемо ... Где се налазите?

— То бих и ја волео да знам! Изгубио сам се у олуји; изгледа да сам скренуо 50—100 км северно од предвиђеног правца.

— Примљено. Поћи ћемо у потрагу за вама. Укључите сигнални одашиљач.

— У квару је; нисам стигао да променим батерију, а резервну немам.

У слушалицама настаде тајац, валда су тражили решење.

— Имате ли бар сигнални пиштољ?

— То имам.

— Онда је све у реду. Ми ћемо послати неколико извиђачких авиона да надлећу ту област, а ви, чим их приметите, испалите две-три сигналне ракете.

Прошло је неколико сати, а на видику није било никаквог авиона нити се чуо било какав звук. Поподне, Сантјаго се поново огласио:

— Спрема се невреме и бићемо принуђени да привремено обуставимо трагање. Издржите још ову ноћ, извући ћемо вас!

Термометар је показивао 35°Ц испод нуле. Увукао се у своју врећу са тешким осећањем безнађа и усамљености.

У освит зоре, укључио је радио и позвао Сантјага. Јавили су се одмах:

— Само храбро, друшка-

СВЕМОГУЋА РУКА

Швајцарски архитект Бруно Вебер објавио је нов предлог за спасавање Криве куле у Пизи. Мада предлог изгледа необичан, стручњаци мисле да је прихватљив и да би био ефикасан. Вебер, наиме, предлаже, да се Крива кула подупре подупирачем у виду огромне бетонске руке која би истовремено симболизирала снагу човека.

не! Спасилачки авиони су малочас узлетели; твоје избављење није више питање сати него минута. Притекла нам је у помоћ и војна авијација: двадесет апарата надлеће област у пречнику од 150 км...

Минути су пролазили, а Марко је узалуд гледао у небо држећи сигнални пиштољ у руци. У сумрак је заспао, али сваки час се будио дрхтећи од хладноће, грознице и страха. Те ноћи температура се спустила на 40°Ц испод нуле.

Последња жеља

Трже га неки чудан звук, налик на зујање осе. Још бунован, протрља очи и схвати да је то, у ствари, звук авионског мотора. Марко зграби сингални пиштољ и испали четири ракете једну за другом.

Без резултата. Бука мотора постепено се стишавала и авион се ускоро изгубио из његовог видокруга. Очајан, стаде да виче и да маше рукама мада је знао да га нико не може ни чути ни видети. А онда се баци у снег и поче да јеца, гласно и неутешно.

Ходао је сатима, укочен, као аутомат, једва подижући ноге из снежних сметова, падао и поново се дизао. Негде око подне, стигао је до... свог авиона! Бацио се лицем у снег, луд од бола и очаја. Знао је да га чека „бела смрт“ и желео једино да се још бар мало угреје.

Узео је калем канапа из кабине и замочио га у резервоар, а онда је полако почео да га одмотава, удаљујући се све више од авиона и бројећи при томе своје кораке. Када га је одмотао до краја, проценио је да раздаљина од њега до авиона износи око 200 метара, што је сасвим довољно да буде ван домашаја експлозије. Слеђеним прстима извади из џепа кутију шибица и кресну једно палидрвце, брзо га принесе канапу и трже се јер је пламен тако нагло сукнуо увис да му замало није захватио лице. Тренутак касније, одјекну заглушујућа експлозија... Марко је са сузама у очима посматрао како пламени језици прождиру његову летелицу...

У том тренутку Пабло је опазио стуб дима како се диже у небо...

Десетак дана касније, у болници у Сантјагу, лекари су дозволили Марији, Марковој супрузи, и његовом спасиоцу Паблу да виде несрећног пилота који се лагано опорављао.

— Али, само на пет минута — додао је. **И пазите шта говорите; он још не зна да смо му морали ампутирати стопала.**

Ј. Ш.

ОД ПОТРЕБЕ ДО ЛУДИЛА

У 18. ВЕКУ ЧИТАВ ЈЕДАН КЕЈ НА СЕНИ ЗАУЗИМАЛИ СУ ТРГОВЦИ НАОЧАРИМА: ДА ЛИ СУ ПАРИЖАНИ ИМАЛИ ТАКО СЛАБ ВИД, ИЛИ ЈЕ НЕШТО ДРУГО БИЛО У ПИТАЊУ?

Путујући продавац наочара из седамнаестог века

Зна се да је још страшни Нерон олакшавао себи вид тако што је гледао кроз диван, испупчен смарагд. Да ли је био кратковид, или му је сметала прејака светлост, ко то зна. Можда је и то био само један од његових хирова, а маште је имао! Тек, овај Неронов смарагд на неки начин је — претеча наочара.

Муке са слабијим видом свакако нису новијег датума. Али, наочари нису одувек постојале и људи су се довијали на разне начине. У старом веку користили су се лупе од стакла које је било врло лепо обрађено. Ипак, праве наочари требало је чекати све до 13 века.

И, као код великог броја значајних проналазака, не зна се тачно ко је био њихов изумитељ! Боље рећи, два имена „боре“ се да им се то призна.

Један је Фирентинац чије тело почива у катедрали овог чувеног града и на чијем гробу пише:

САЛВИНО ДЕЉИ АРМАТИ, УМРО 1307. ИЗУМИТЕЉ БЕЗИКЛА.

У то време наочари су се звале безикл или бинокл.

Многи овај натпис сматрају дрскошћу или, у најмању руку, заблудом! По њима, наочари је пронашао енглески свештеник и доктор Роџер Бекон. Овај средњовековни научник живот је посветио изучавању испупчених и издубљених сочива. И, можда је једне вечери, исцрпен од напорног рада, протрљавши уморне очи помислио да би му баш једно од тих сочива олакшало даље читање уз лојаницу... **Било како било, Бекон се први сетио да споји два сочива и прислони их на нос како би му руке остале слободне и — ето наочара! Било је то негде 1280. године.**

СВЕЦИ ПРАТЕ МОДУ

Оспоравани Салвино дељи Армати ипак има својих несумњивих заслуга. Он је усавршио облик наочара које из Италије прелазе у Немачку, па у Фландрију, Енглеску, Француску, Шпанију и даље.

Врло брзо ношење наочара постало је мода. А после Гутемберговог проналаска, када је штампање, то јест брзо умножавање текстова допринело повећању броја читалаца, повећала се и потражња за наочарима. Било је чак таквих који су се жалили што имају одличан вид те не могу да их носе. Из тог доба је и опаска сатиричара да је „нос природа и створила зато да би на њему стајале наочари“.

Тек у 17. веку Шпанац Дача де Валдес успео је да тачно израчуна вредност сочива потребних сваком појединцу. Некако у то време усавршен је и начин како да се наочари што боље учврсте на очима: неко је измислио држаче за уши, а оквири су израђивани од метала. Но, такве наочари биле су изузетно тешке и непрактичне.

У Шпанији су их причвршћивали за шешир фином траком од свиле или коже, али — ето муке! Њих су могли да носе само принчеви који не скидају шешир у знак поздрава...

Најзад је 13. век донео толико жељени лакши оквир од кости и седефа. Модa ношења наочара сада постаје право лудило: свако жели да их има, а цене невероватно расту. Што је власник богатији, стакла и оквири су све већи, луксузнији и скупљи.

И сликари из тог времена позиновали су се моди па су стављали ово отмено помагало на портрете оних којима су желели да укажу нарочиту почаст. Чак и онда када се то противило свакој логици и здравом разуму. У париском музеју Клини налазе се слике светог Павла, са наочарима на носу, и светог Јеролима, полунагог у пустињи — са наочарима у песку поред њега!

НА ДРШЦИ СУНЦОБРАНА

Да би се снабдели многобројни потрошачи, требало је и доста трговаца наочарима. Тако се у 18. веку један кеј на Сени у Паризу називао „Кеј наочара“, толико је на њему било оптичара!

Најчувенији од свих био је Томије чија се радња налазила у улици Сен Жак, у Латинском кварту. Он је први почео да прави затамњена и обојена стакла: зелена, тиркизно-плава, љубичаста, жута...

Какав је тек то био модни „хит“ није тешко замислити. Постало је отмено „гледати, а сакрити сопствене очи“. Остала је и анегдота о неком сељаку који је ставио зелене наочари свом — коњу, не би ли му подметнуо сламу за сено. Није познато да ли је коњ открио подвалу или није.

Они који су носили наочари и надметали се у луксузу велику пажњу поклањали су и футролама у којима су их држали. Оне су израђиване од коже, изрезбареног дрвета, седефа, сребра...

Још једну новину донео је 8. век: наочари на преклапање које су се држале у малим, округлим и богато украшеним кутијицама налик на бомбоњере. Отприлике у исто време „лансиран“ је и лорњон: стакла на дугачкој дршци, подесна да се њима у руци, у разговору, на отмен начин гестикулира.

Почетком 19. века Наполеон, који је био кратковид наручио је од оптичара Лербура наочари са оквирима од седефа и златним држачима: коштале су читаво богатство. Нешто доцније у моду су ушле мале наочари на преклапање које су се носиле у нарочитом цепићу — на дршци сунцобрана!

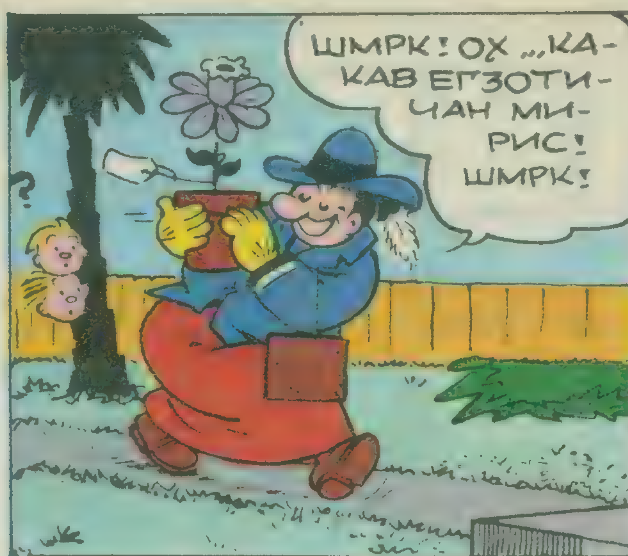
Наочари су ушле у употребу у читавом свету. Једни су их носили из преке потребе, други због моде, али оне су свима постале нешто без чега је тешко замислити живот. Па и данас, када је о наочарима реч, ствари се нису много измениле...

М. К

Овако је у 16. веку изгледао дућан једног холандског трговца наочарима

БИМ И БУМ
JOE MUSIAL

ШМРК! ОХ ... КАКАВ ЕГЗОТИЧАН МИРИС! ШМРК!

ЦВЕЋАРКА МИ РЕЧЕ ДА СЕ ОВО ДИВНО ЦВЕЋЕ ХРАНИ САМО **ЧИСТИМ ВАЗДУХОМ!**
БАХ!

ИЈУУУО! НЕШТО МИ ЈЕ КЛОНУЛО! МОРА ДА **НЕМА** ДОВОЉНО ВАЗДУХА!
ШМРК!
© King Features Syndicate, Inc., 1976. World rights reserved

ЗНАМ ШТА ЋУ... СПРЕЈОМ ЋУ ОСВЕЖИТИ ВАЗДУХ!

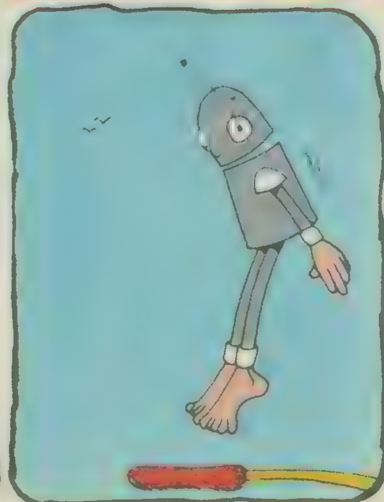

ЕВО МАМЕ, ЛЕПОТИЦЕ! ОДМАХ ЋЕШ СЕ БОЉЕ ОСЕЋАТИ!

ТАКО! САД СЛОБОДНО ДУБОКО УДАХНИ!
ФСССТ ФСССТ

ЈАО! ДА СЕ НИСИ ПРЕВИШЕ НАГУТАЛА КИСЕОНИКА
MUSIAL

ДОКТОРЕ! БУУ! ДОЂИТЕ **БРЗО!** НЕ... НЕ ЗБОГ МЕНЕ! МОЈЕ ТРОПСКО ЦВЕЋЕ... РАЗБОЛЕЛО СЕ ОД ПРЕВИШЕ ВАЗДУХА!
ПИХ! ДАЈТЕ МУ ПОЛА АСПИРИНА! **КЛИК!**

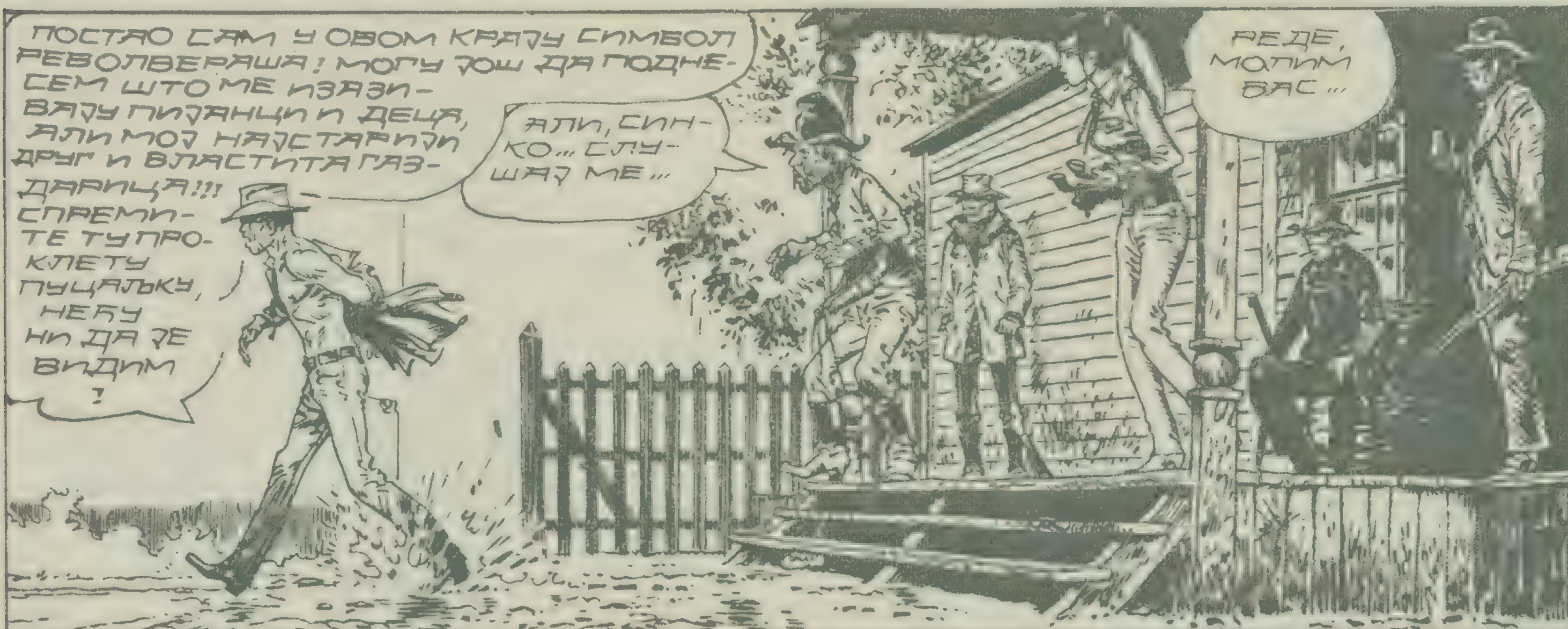
ШРАФКО

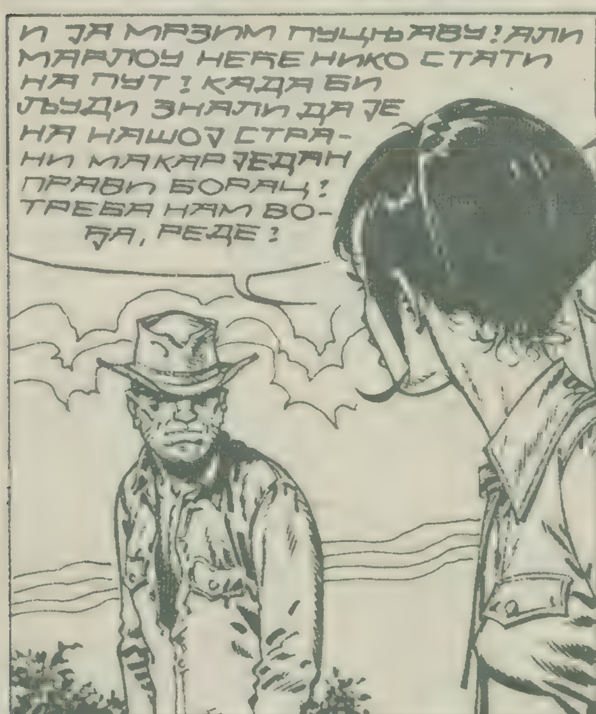

?!

КОМАНЧА : ПУСТИЊА БЕЗ СВЕТЛОСТИ II ДЕО

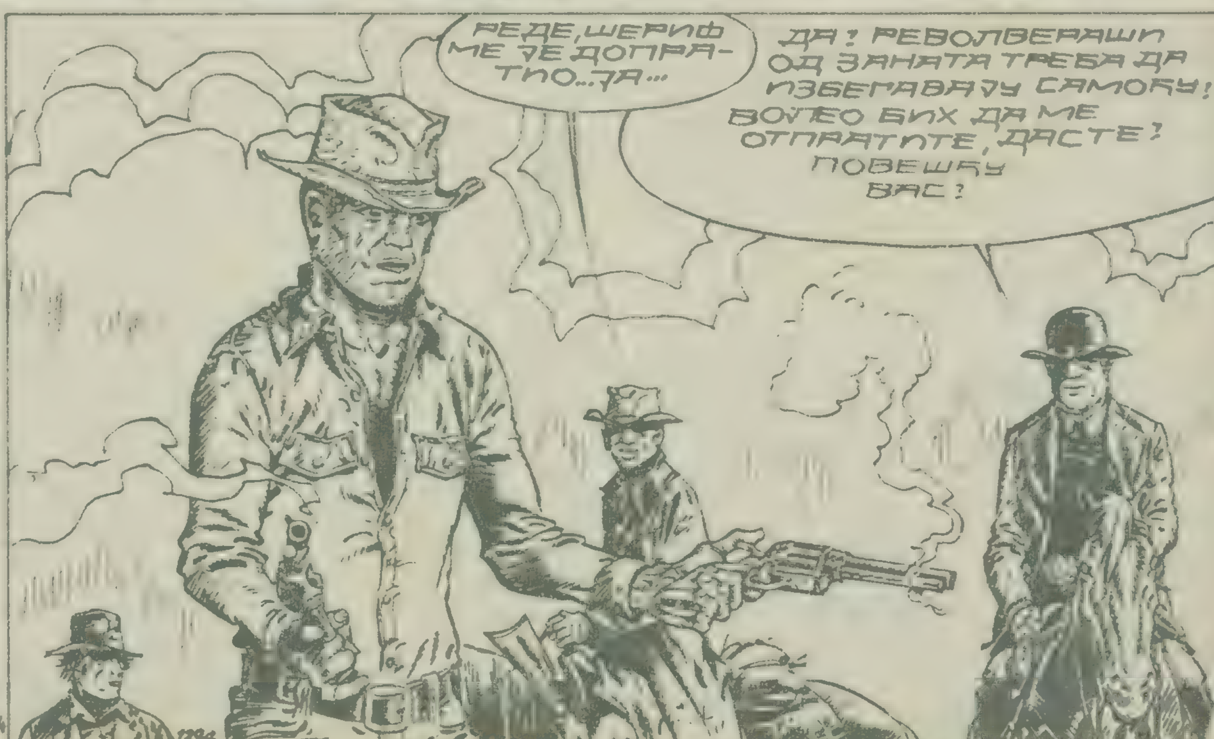

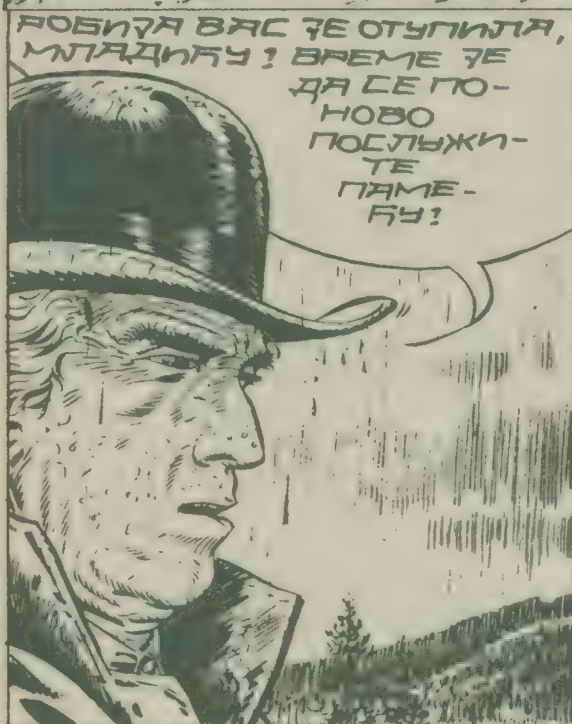

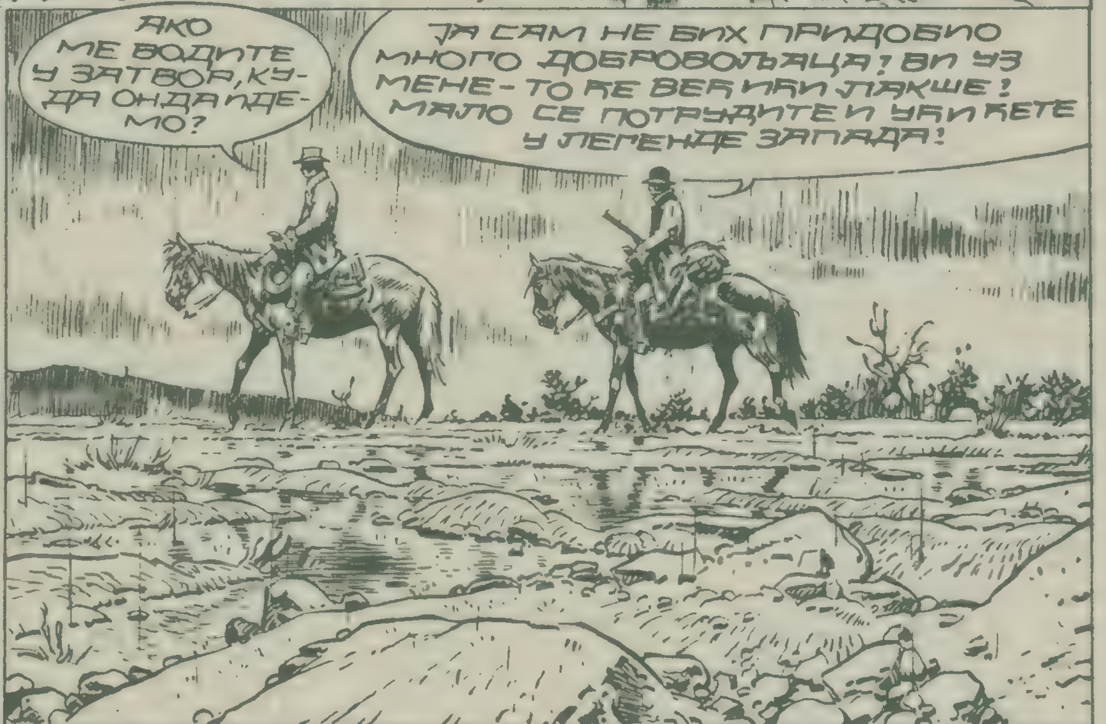

РАНИЈЕ ИЛИ КАСНИЈЕ НАШЛИ БИСТЕ ПРИЛИКУ ДА МЕ ВРАТИТЕ У ЗАТВОР, ЗАР НЕ, ШЕРИФЕ? ПУЦАЈУЋИ ПРЕД ВАМА, САМО САМ МАЛО УБРЗАО ТАЈ ДАН, ЗАР НЕ?
НЕ, НИЈЕ ТАЧНО!

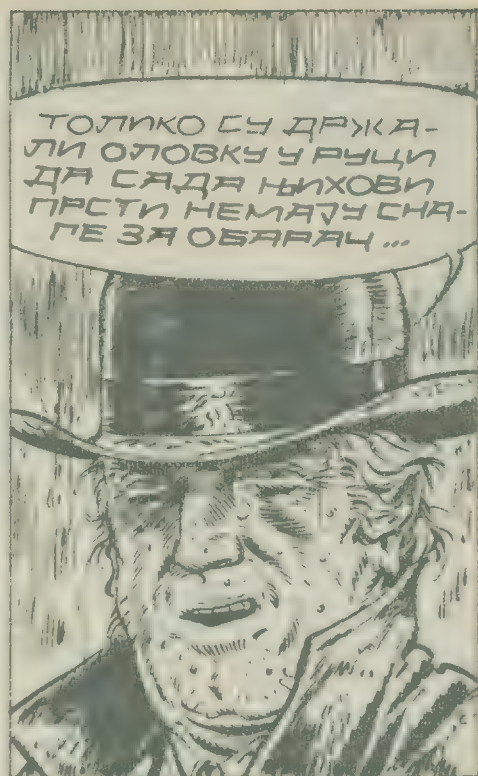

РОБИЈА ВАС ЈЕ ОТУПИЛА, МЛАДИЋУ! ВРЕМЕ ЈЕ ДА СЕ ПОНОВО ПОСЛУЖИТЕ ПАМЕТУ!

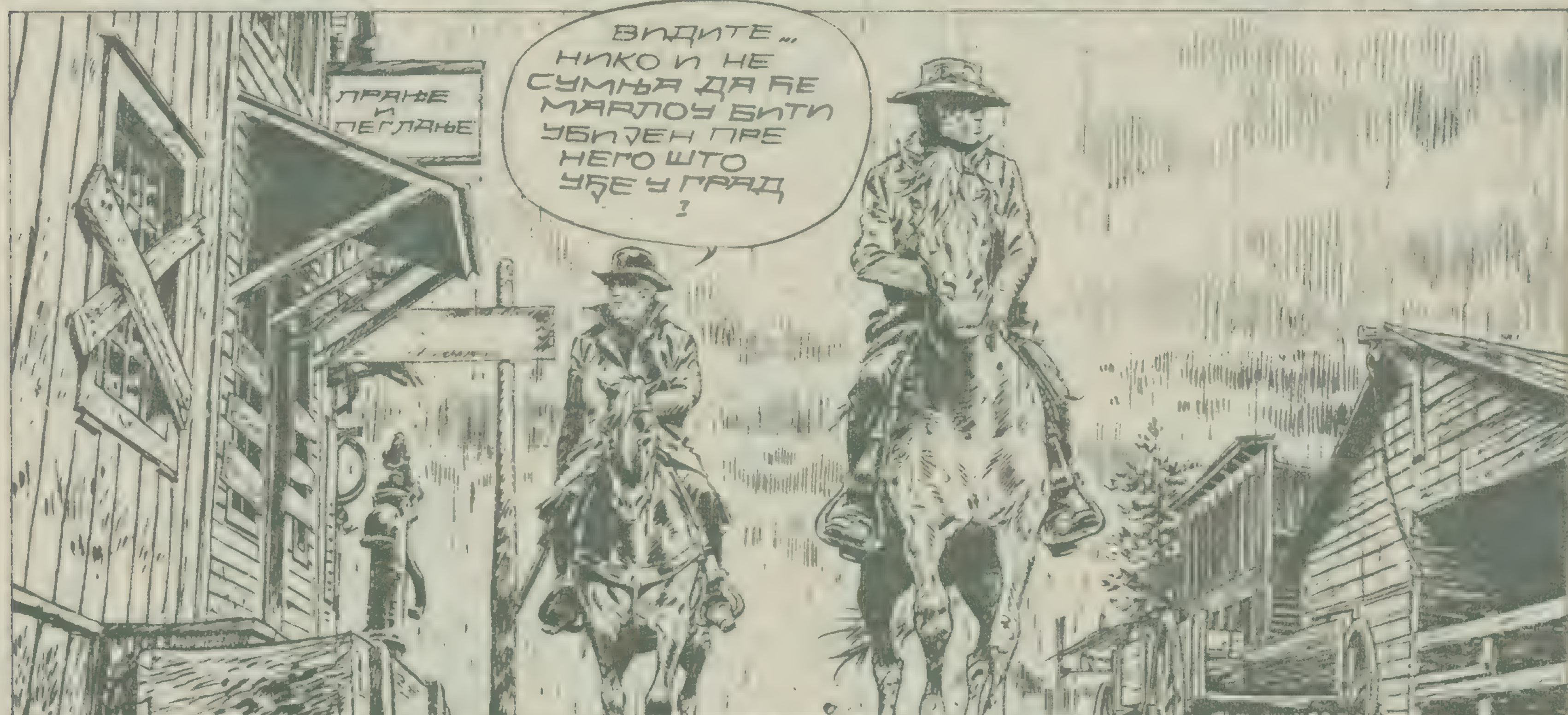

АКО МЕ ВОДИТЕ У ЗАТВОР, КУДА ОНДА ИДЕМО?
ЈА САМ НЕ БИХ ПРИДОБИО МНОГО ДОБРОВОЉАЦА! ВИ УЗ МЕНЕ - ТО ЋЕ ВЕЋ ИЋИ ЛАКШЕ! МАЛО СЕ ПОТРУДИТЕ И УЋИ ЋЕТЕ У ЛЕГЕНДЕ ЗАПАДА!

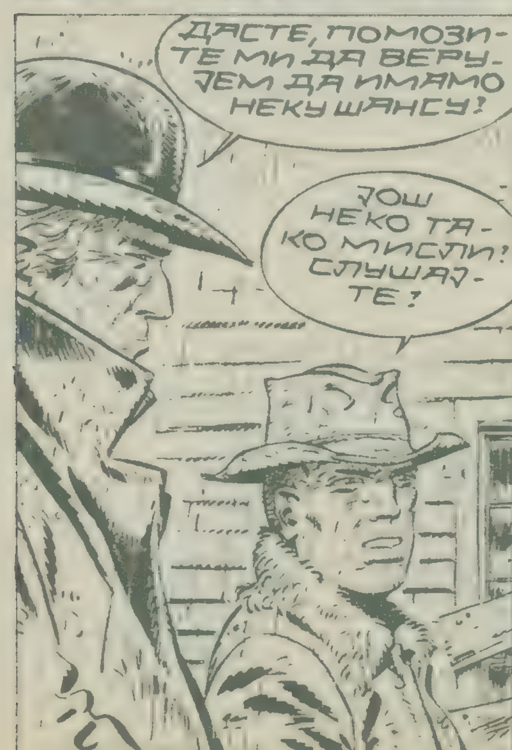

РЕД ДАСТ, ПАЛИ АНЂЕО КОЈИ СЕ ИСКУПИО СПАСИВШИ ГРИНСТОУН ФОЛС! СВЕ НОВИНЕ ЋЕ О ТОМЕ ПИСАТИ!
ОДУЗЕЛИ СТЕ МИ ОРУЖЈЕ ДА БИХ СПАСАО ГРАД?!

НЕ, НЕГО ЗАТО ДА БИСТЕ СТИГЛИ ЖИВИ! „САЧМАРИНИ" ШПИЈУНИ НАС ПОСМАТРАЈУ! ХОЋУ ДА ОНИ МИСЛЕ ДА СТЕ САМО БЕСПОМОЋАН И БЕЗОПАСАН ЗАТВОРЕНИК!
!

А ВАШИ ПОМОЋНИЦИ? ЗАР МИСЛИТЕ ДА ЋЕ МЕ РАДО ПРИМИТИ?
ПОНАШАЋЕ СЕ МИРНО...

ТОЛИКО СУ ДРЖАЛИ ОЛОВКУ У РУЦИ ДА САДА ЊИХОВИ ПРСТИ НЕМАЈУ СНАГЕ ЗА ОБАРАЧ...

ПРАЊЕ И ПЕГЛАЊЕ
ВИДИТЕ... НИКО И НЕ СУМЊА ДА ЋЕ МАРЛОУ БИТИ УБИЈЕН ПРЕ НЕГО ШТО УЂЕ У ГРАД?
© Editions Lombard

ДАСТЕ, ПОМОЗИТЕ МИ ДА ВЕРУЈЕМ ДА ИМАМО НЕКУ ШАНСУ!
ЈОШ НЕКО ТАКО МИСЛИ! СЛУШАЈТЕ!

ПЕСМА?
ЗОВЕ СЕ „ЈА САМ ОДЛУЧНА, ГОСПОДИНЕ", ТО ЈЕ БОРБЕНА ПЕСМА ВАШЕ НАЈСРЧАНИЈЕ ГРАЂАНКЕ!
26

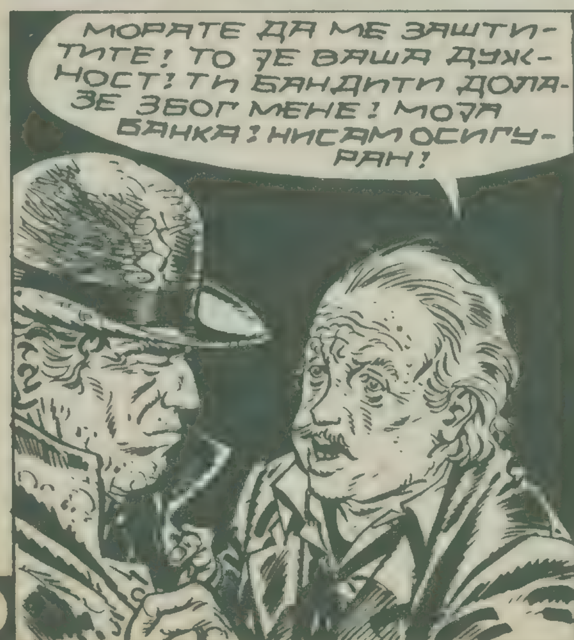

РЕДЕ! ИДЕШ НА БАРИКАДЕ? ИСПРАШИЋЕМО ИМ ТУР КАО У СТАРА ДОБРА ВРЕМЕНА!

ЧЕСТИТАМ ВАМ НА ХРАБРОСТИ! АЛИ АКО НАС СТВАРНО НАПАДНУ, ОВО ИСТУРЕНО МЕСТО НИЈЕ ЗА ВАС! ТРЕБАЛО ВИ ДА ...
ДА ПРОПУСТИМ ЗАБАВУ? НИ ГОВОРА! ВОЛИМ ДА ГЛЕДАМ КАКО МАНГУПИ ПАДАЈУ!

КОНТЕСА ИМА МНОГЕ ЗАСЛУГЕ, ШЕРИФЕ! ПРЕ ВАШЕГ ДОЛАСКА ОВАМО ИСТЕРАЛА ЈЕ НЕКОЛИЦИНУ НЕПОЖЕЉНИХ ...
БАШ ТАКО?

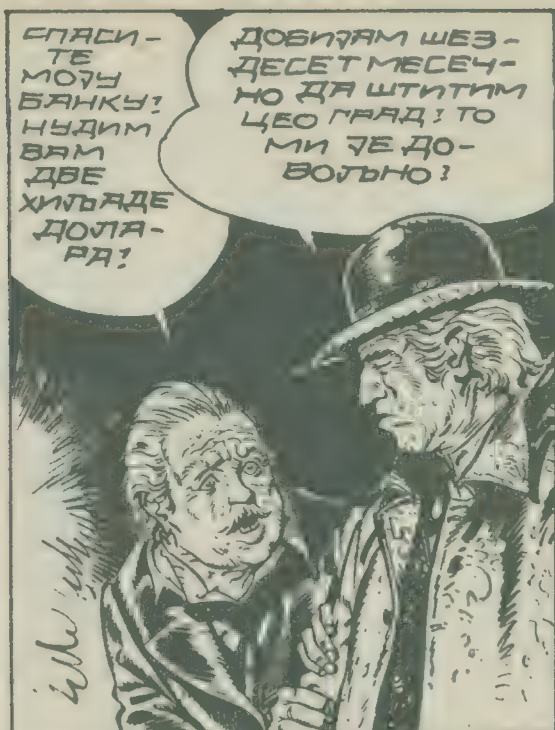

И КАДА ДОЂЕ ДО ГУСТОГА ЉУ. ВИШЕ ВОЛЕ ДА СЕ СКЛОНЕ ИЗА МОГ ШАНКА НЕГО У ВАШУ КАНЦЕЛАРИЈУ, ШЕРИФЕ! ИМАМ ВЕЋ ЈЕДНОГ...

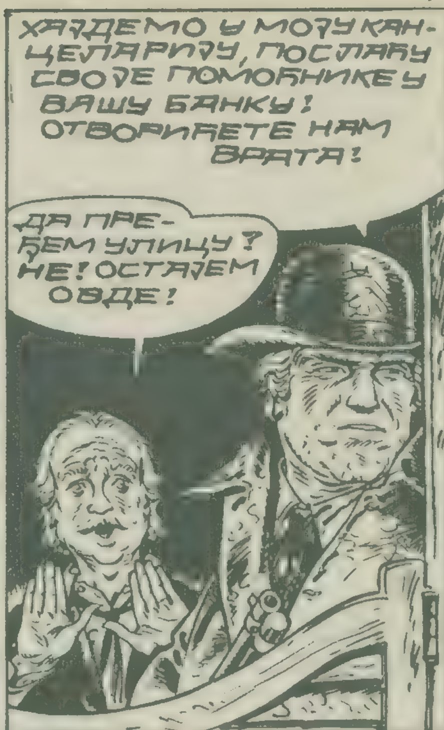

КЕЛЕРМАН!?!
НАШ ДРАГИ БАНКАР; САВ ЈЕ ПОТРЕСЕН ЈЕР ОСЕЋА ДА ЋЕ БИТИ ПРЕДМЕТ „САУМАРИНЕ" ПАЖЊЕ!
ШЕРИФЕ! ТУ СТЕ!

МОРАТЕ ДА МЕ ЗАШТИТИТЕ! ТО ЈЕ ВАША ДУЖНОСТ! ТИ БАНДИТИ ДОЛАЗЕ ЗБОГ МЕНЕ! МОЈА БАНКА! НИСАМ ОСИГУРАН!

ДА ЛИ ЈЕ ПИО?
СКОРО ДВЕ БОЦЕ! ПОЛОВИНА МУШКАРАЦА У ГРАДУ ЈЕ У ИСТОМ СТАЊУ!

ПУЦАЛИ БИ ТИ У ЛЕЂА САМО ДА БИ ИЗБЕГЛИ „САУМАРИН" БЕС!

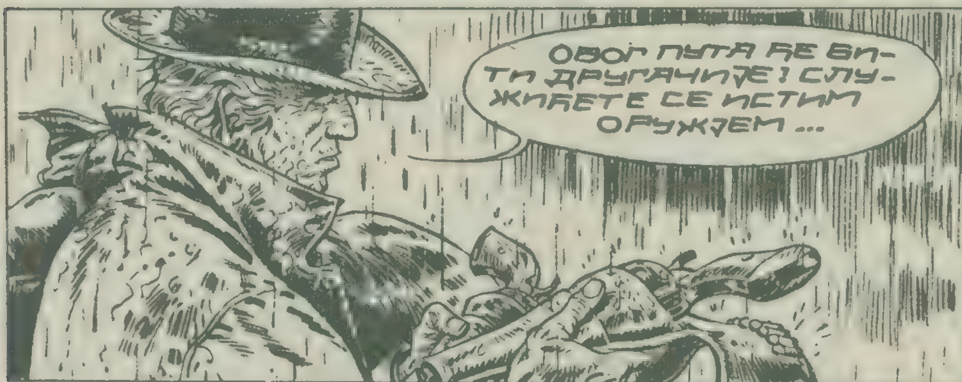

СПАСИТЕ МОЈУ БАНКУ! НУДИМ ВАМ ДВЕ ХИЉАДЕ ДОЛАРА!
ДОБИЈАМ ШЕЗДЕСЕТ МЕСЕЧНО ДА ШТИТИМ ЦЕО ГРАД! ТО МИ ЈЕ ДОВОЉНО!

ХАЈДЕМО У МОЈУ КАНЦЕЛАРИЈУ, ПОСЛАЋУ СВОЈЕ ПОМОЋНИКЕ У ВАШУ БАНКУ! ОТВОРИЋЕТЕ НАМ ВРАТА!
ДА ПРЕЂЕМ УЛИЦУ? НЕ! ОСТАЈЕМ ОВДЕ!

ЕВО КЉУЧЕВА! УЗМИТЕ ИХ! ИДИТЕ БЕЗ МЕНЕ! ИМАМ ПОВЕРЕЊА У ВАС!

И СЕТИТЕ СЕ! НАГРАДА! ШТИТИТЕ НАС?
БАШ ХРАБРО!
ЈЕДНОМ САМ ВЕЋ ДОБИО НАГРАДУ: ДА ТУЦАМ ДЕСЕТ ТОНА КАМЕЊА!

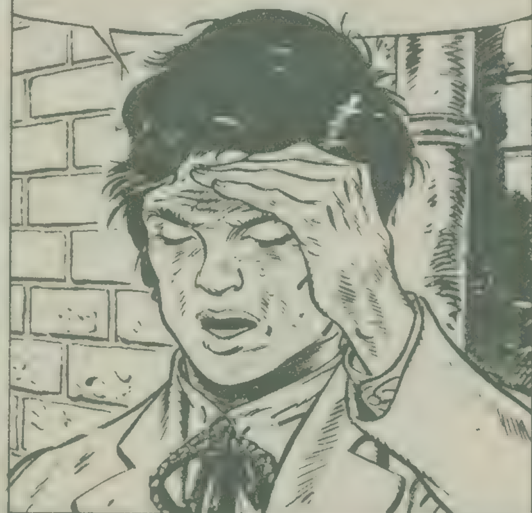

И ЈА САМ МИСЛИО ДА ШТИТИМ ЉУДЕ, ПА ИПАК...
НЕШТО ВАМ НЕДОСТАЈЕ, МЛАДИЋУ?

ОВОГ ПУТА ЋЕ БИТИ ДРУГАЧИЈЕ! СЛУЖИЋЕТЕ СЕ ИСТИМ ОРУЖЈЕМ...

...АЛИ ПО НАРЕЂЕЊУ ШЕРИФА! ИМАТЕ ЛИ БЛИСКЕ РОЂАКЕ? ДРЖАВА ИСПЛАЋУЈЕ ПЕНЗИЈУ ПОРОДИЦАМА ПОЛИЦАЈАЦА КОЈИ СУ ПОГИНУЛИ У СЛУЖБИ...

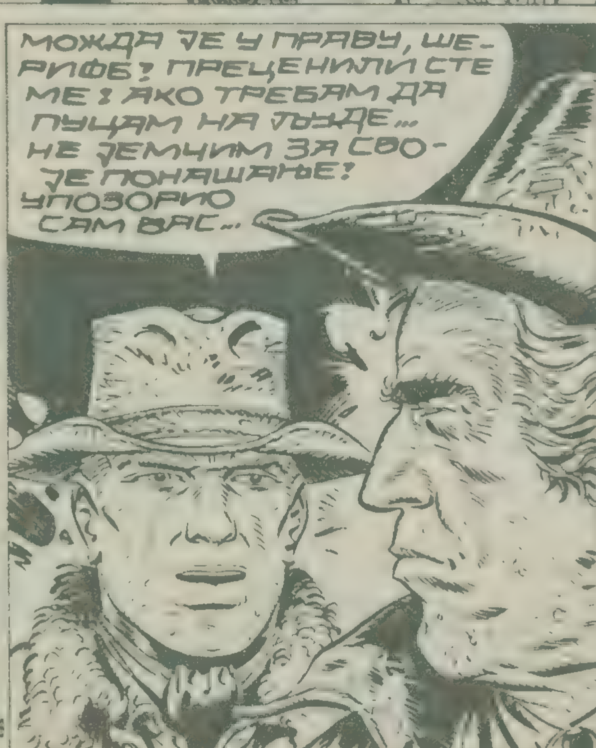

ПА, МОМЦИ... ШТА СТЕ ДОСАД УРАДИЛИ?

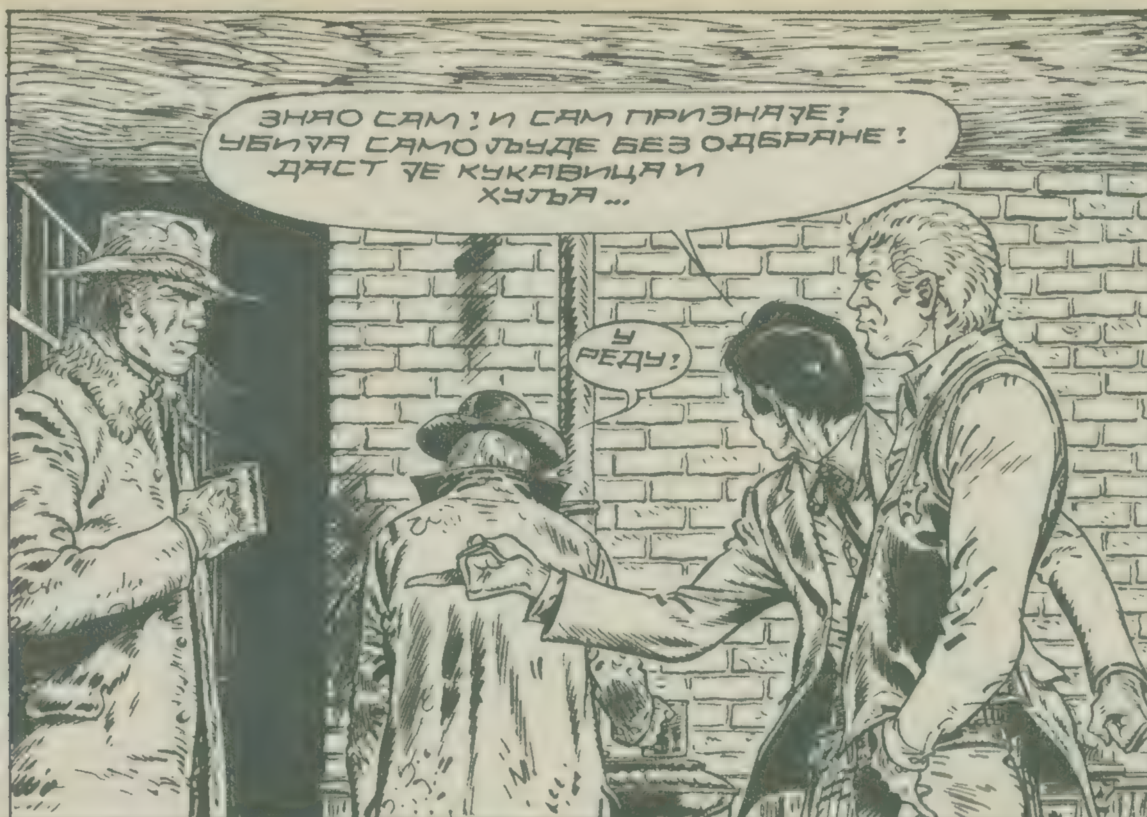

НЕВЕРОВАТНО! НАШ ПОКУШАЈ ДА АНГАЖУЈЕМО ДОБРОВОЉЦЕ ЈЕ ПРОПАО! МУШКАРЦИ СУ СЕ САКРИЛИ, А ЖЕНЕ САМО ШТО НИСУ НА НАС ПУЦАЛЕ!

САМО СУ СЕ СУДИЈА ДИЛОН И КОВАЧ ПРИЈАВИЛИ! СТРАЖАРЕ НА ГЛАВНОМ ПУТУ...
БЕЗ ВОЈСКЕ СМО ПРОПАЛИ! А ТЕЛЕГРАФ НЕ РАДИ! МОРАМО ПОСЛАТИ НЕКОГ НА КОЊУ У ТВРЂАВУ!

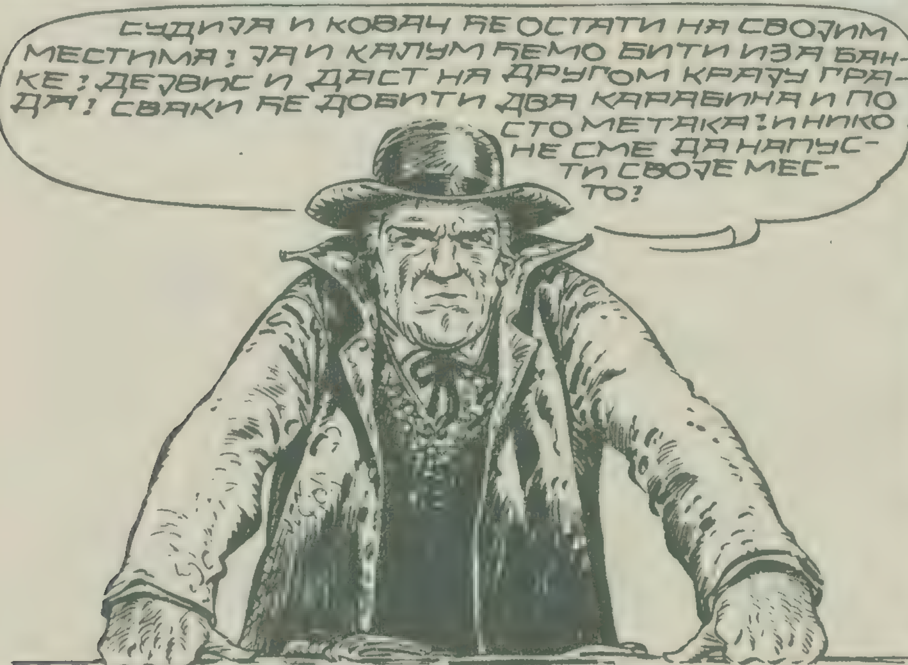

СТВАРНО? ДА ЛИ СТЕ ВИ ДОБРОВОЉАЦ, ДЕЈВИСЕ?
ЈА, НЕ! ТО ЈЕ ПОСАО ЗА КАУБОЈА... НЕКОГА КО ПОЗНАЈЕ КОЊЕ, ПУТЕВЕ, ПРИРОДУ...

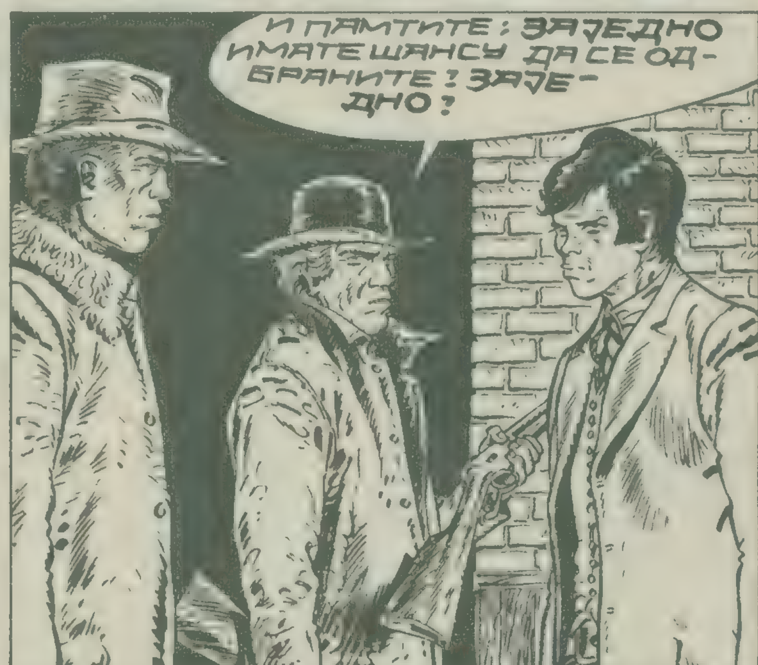

ТАКО ЈЕ! НЕКО КОГА НИЈЕ ТЕШКО ЖРТВОВАТИ! ДА ЛИ СТЕ МИСЛИЛИ, СЛУЧАЈНО НА НЕКОГ ОДРЕЂЕНОГ?

МОЖДА ЈЕ У ПРАВУ, ШЕРИФЕ! ПРЕЦЕНИЛИ СТЕ МЕ! АКО ТРЕБАМ ДА ПУЦАМ НА ЉУДЕ... НЕ ЈЕМЧИМ ЗА СВОЈЕ ПОНАШАЊЕ! УПОЗОРИО САМ ВАС...

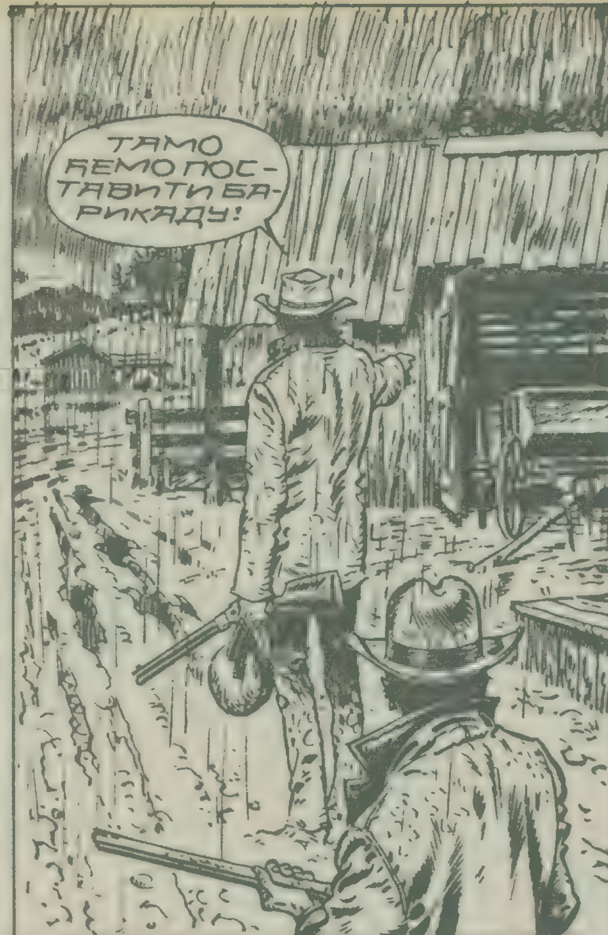

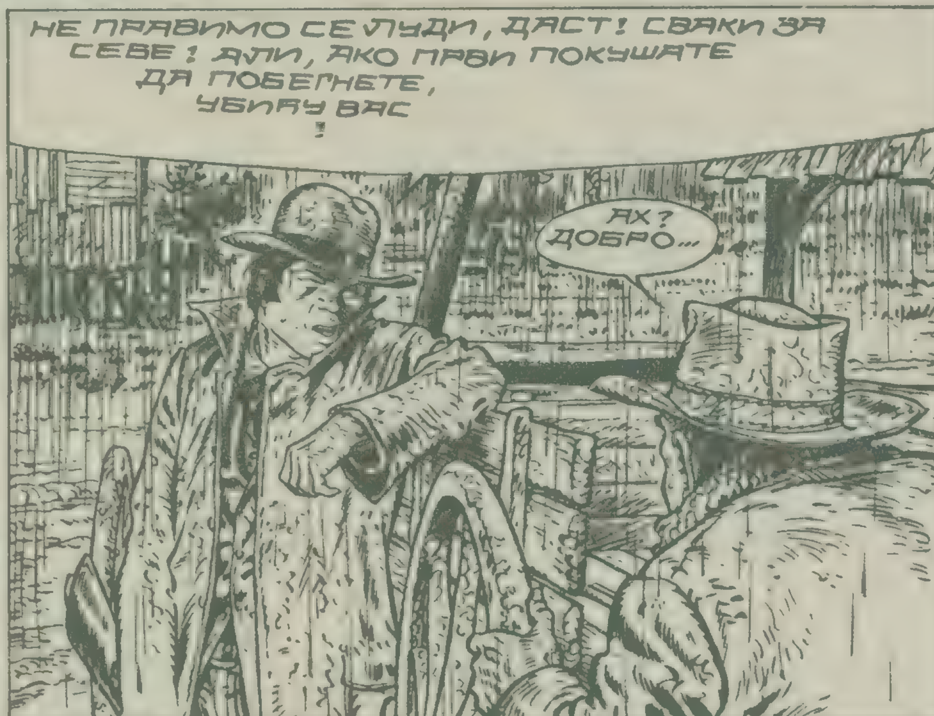
ВЕЋ ДУГО ЧЕКАМО! КАДА ЋЕМО, „САЧМАРО“!

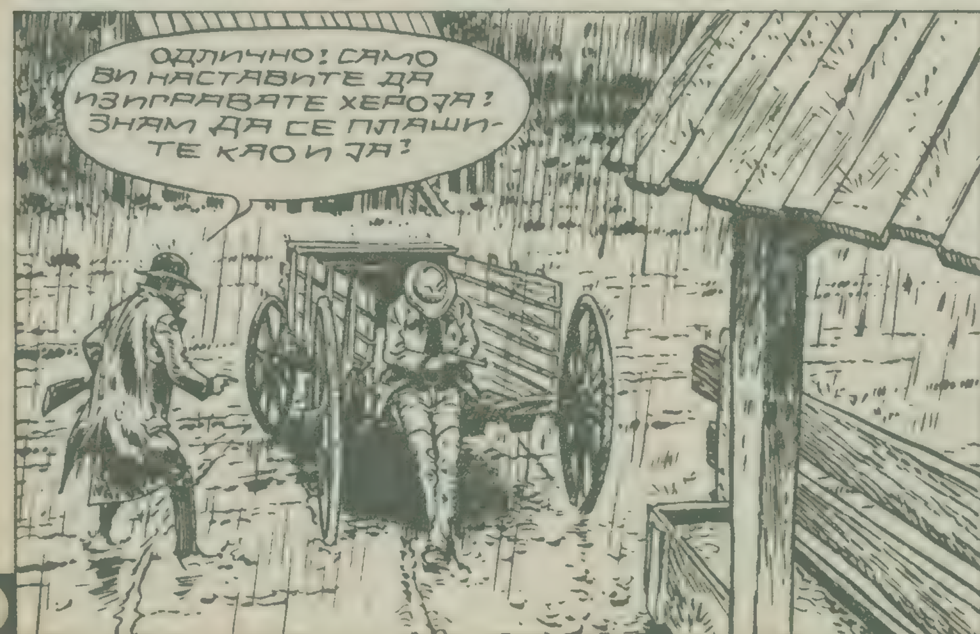
ЧЕКАЋЕМО ДА СЕ ПАНДУРИ РАЗМЕСТЕ! ОНДА ЋЕМО ЗНАТИ НА ЧЕМУ СМО!

ТАМО ЋЕМО ПОСТАВИТИ БАРИКАДУ!

ПОМОЗИТЕ МИ...

НЕ ПРАВИМО СЕ ЛУДИ, ДАСТ! СВАКИ ЗА СЕБЕ! АЛИ, АКО ПРВИ ПОКУШАТЕ ДА ПОБЕГНЕТЕ, УБИЋУ ВАС!
АХ? ДОБРО...

ОДЛИЧНО! САМО ВИ НАСТАВИТЕ ДА ИЗИГРАВАТЕ ХЕРОЈА! ЗНАМ ДА СЕ ПЛАШИТЕ КАО И ЈА!

МАНИТЕ СЕ КАВГЕ, ДЕЈВИСЕ! ЕВО ИХ!

ВЕЋ ПУЦ-ЊЕВИ: ТАМО ГДЕ СУ ДАСТ И ДЕЈВИС!
НА ЗАПА-ДУ?

АЛИ... ОН-ДА СМО СПА-ШЕНИ, ШЕРИФЕ! ИСТОК ЈЕ СЛОБО-ДАН, МОЖЕМО ДА БЕЖИМО! БРЗО...

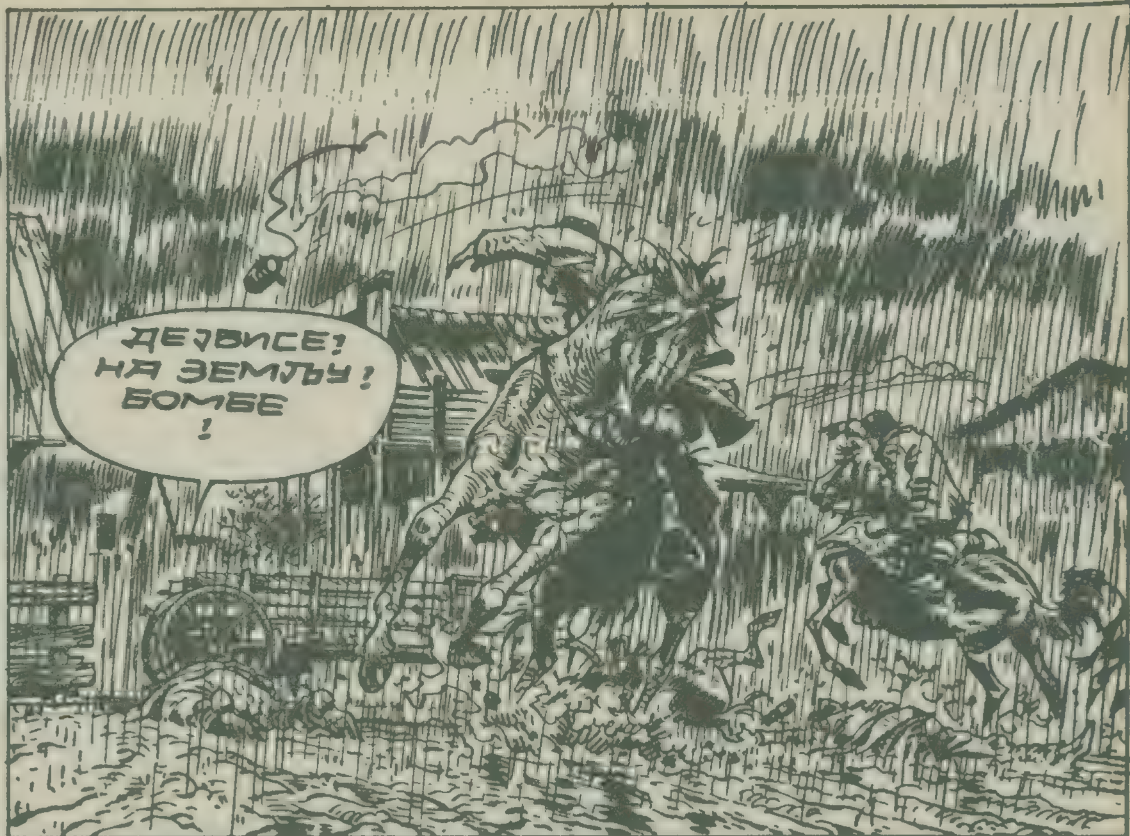
КАЛУМЕ! ПОЛУДЕЛИ СТЕ! ВРАТИТЕ СЕ!
НЕКА ГА ДАСТ И ДЕЈВИС ЗАДРЖЕ САМО ДВАДЕСЕТ МИНУТА И МИ ЋЕМО ИМАТИ ВРЕМЕНА!

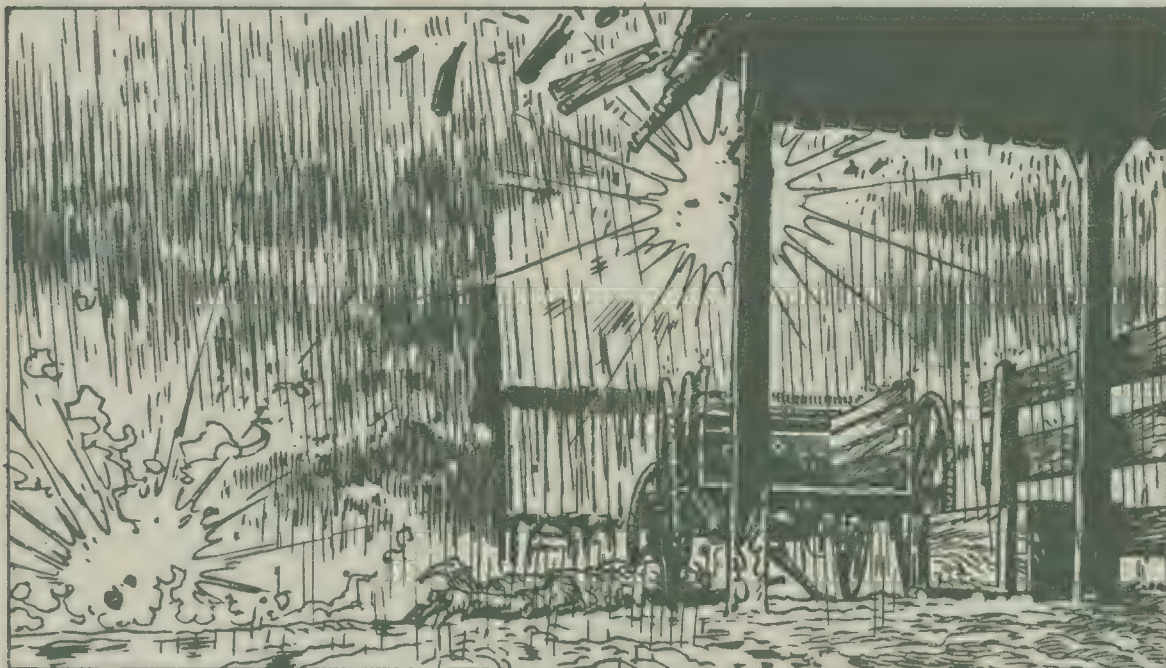
ПРОКЛЕТИ ИДИОТЕ... ДО ЂАВОЛА!!
БЕНГ!
БЕНГ!

БЕНГ! БЕНГ! БЕНГ! БЕНГ!
БЕНГ!

ДАСТЕ! ПУЦАЈУ И НА ДРУГОЈ СТРАНИ!
ТО НИЈЕ НАШ ПОСАО! ГЛЕДАЈТЕ ИСПРЕД СЕБЕ! ПУЦАЈТЕ!!

ДЕЈВИСЕ! НА ЗЕМЉУ! БОМБЕ!

ЗНАО САМ... ГОСПОЂО ВУЛЕЈ! ЧУЈЕТЕ ЛИ? ИЗРЕШЕТАЋЕ ИХ!
ЋУТИ, БЕДНА КУКАВИЦЕ! АКО ТЕ ЈА ПОТПРАШИМ...

КАЛУМЕ! МОЈА ГРЕШКА, ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ЗНАМ...

НА ТЕБЕ ЈЕ РЕД, ГИБОНСЕ!

ОБРИЈАНИ И
ОНАЈ ДРУГИ СУ
ГОТОВИ ! ХАЈ-
ДЕМО,
МОМЦИ !
ЗАБАВА
ЈЕ ОВДЕ КРАТ-
КО ТРАЈАЛА !
ХАЈДЕ ДА СЕ
ЈОШ МАЛО
ЗАБАВИ-
МО !

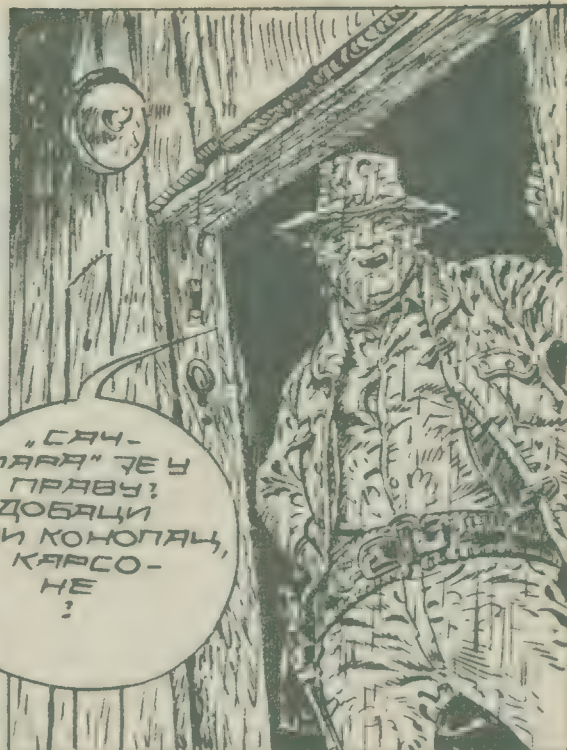
АКО БАШ ТО
ЖЕЛИШ, ИЗ-
ВОЛИ !

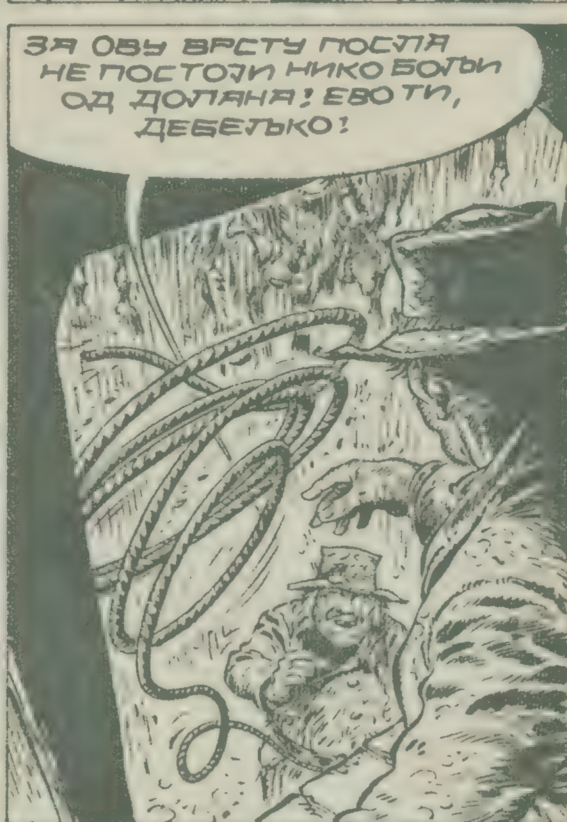
БЕНГ!
БЕНГ!
ПАКАО
!

БЕНГ!

АХХХ!
БЕНГ,
БЕНГ!

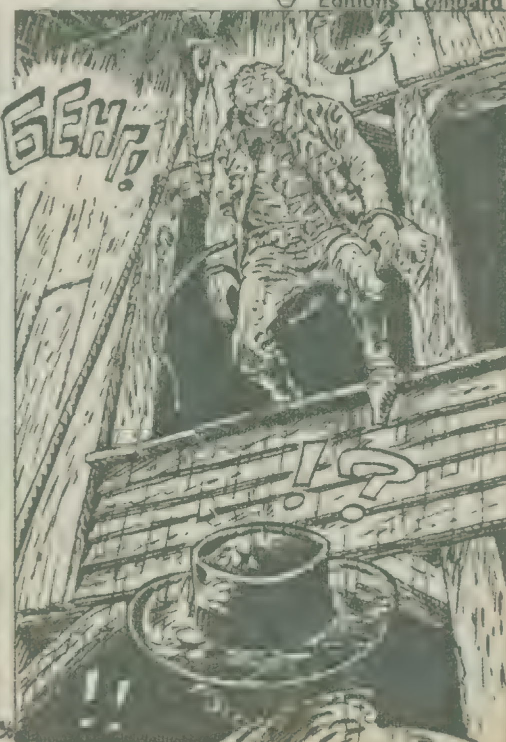
СЛУШАЈТЕ! ПУЦЊА СЕ ТАМО НАСТАВЉА!
ДА! БЕКЕР, КОЛБИ И ОСТАЛИ СУ У НЕВОЉИ!
ДОВОЉНО СУ ОДРАСЛИ ДА СЕ САМИ СНАЂУ! СВРШИМО СА ОВИМ ПАЈАЦОМ СА ЗВЕЗДОМ... ПА У БАНКУ!

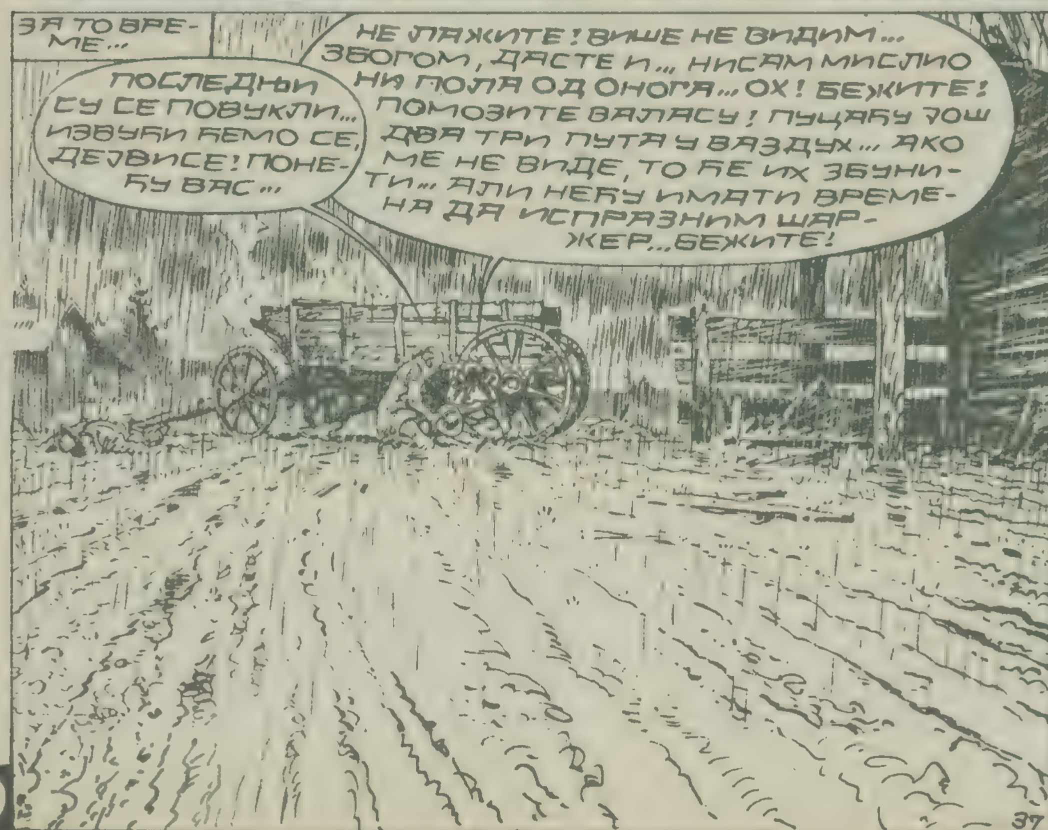

КО ЈЕ ОВА РОСПИЈА? УХВАТИТЕ ЈЕ!
СТВАРНО? ПРВОГА КОЈИ СЕ ПОМАКНЕ, ПРОБУШИЋУ КАО БУРЕ! ХАЈДЕ! ОД КОГА ДА ПОЧНЕМ?
ПОГОДИЛА ЈЕ ДОЛАНА...
ГОСПОЂА ВУЛЕЈ!

ЗОВИТЕ МЕ „КОНТЕСА" КАО И ОСТАЛИ ПРИЈАТЕЉИ, ШЕРИФЕ! УБРАЈАМ ВАС МЕЂУ ПОШТЕНЕ ЉУДЕ! ПОТЕРАЈТЕ КОЊА И...

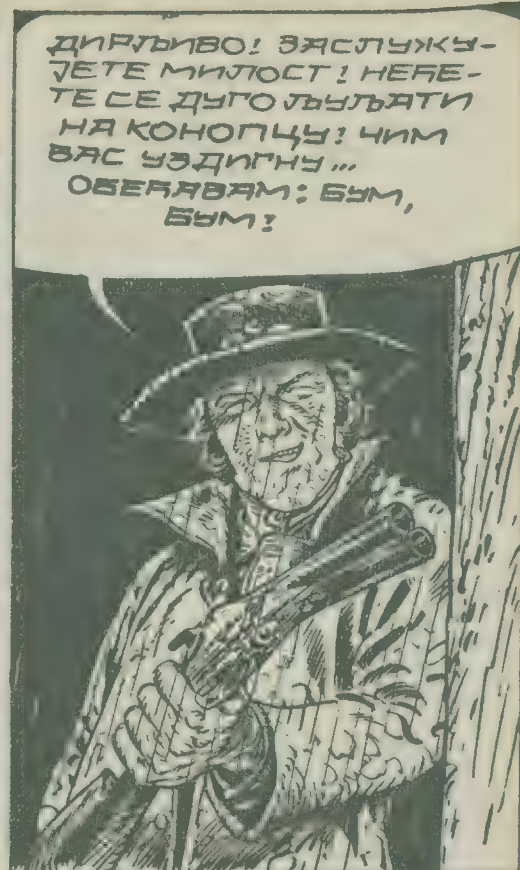

КОНТЕСО, ПАЗ...

ММММФ

ЗА ТО ВРЕМЕ...
ПОСЛЕДЊИ СУ СЕ ПОВУКЛИ... ИЗВУЋИ ЋЕМО СЕ, ДЕЈВИСЕ! ПОНЕЋУ ВАС...
НЕ ЛАЖИТЕ! ВИШЕ НЕ ВИДИМ... ЗБОГОМ, ДАСТЕ И... НИСАМ МИСЛИО НИ ПОЛА ОД ОНОГА... ОХ! БЕЖИТЕ! ПОМОЗИТЕ ВАЛАСУ! ПУЦАЋУ ЈОШ ДВА ТРИ ПУТА У ВАЗДУХ... АКО МЕ НЕ ВИДЕ, ТО ЋЕ ИХ ЗБУНИТИ... АЛИ НЕЋУ ИМАТИ ВРЕМЕНА ДА ИСПРАЗНИМ ШАРЖЕР... БЕЖИТЕ!

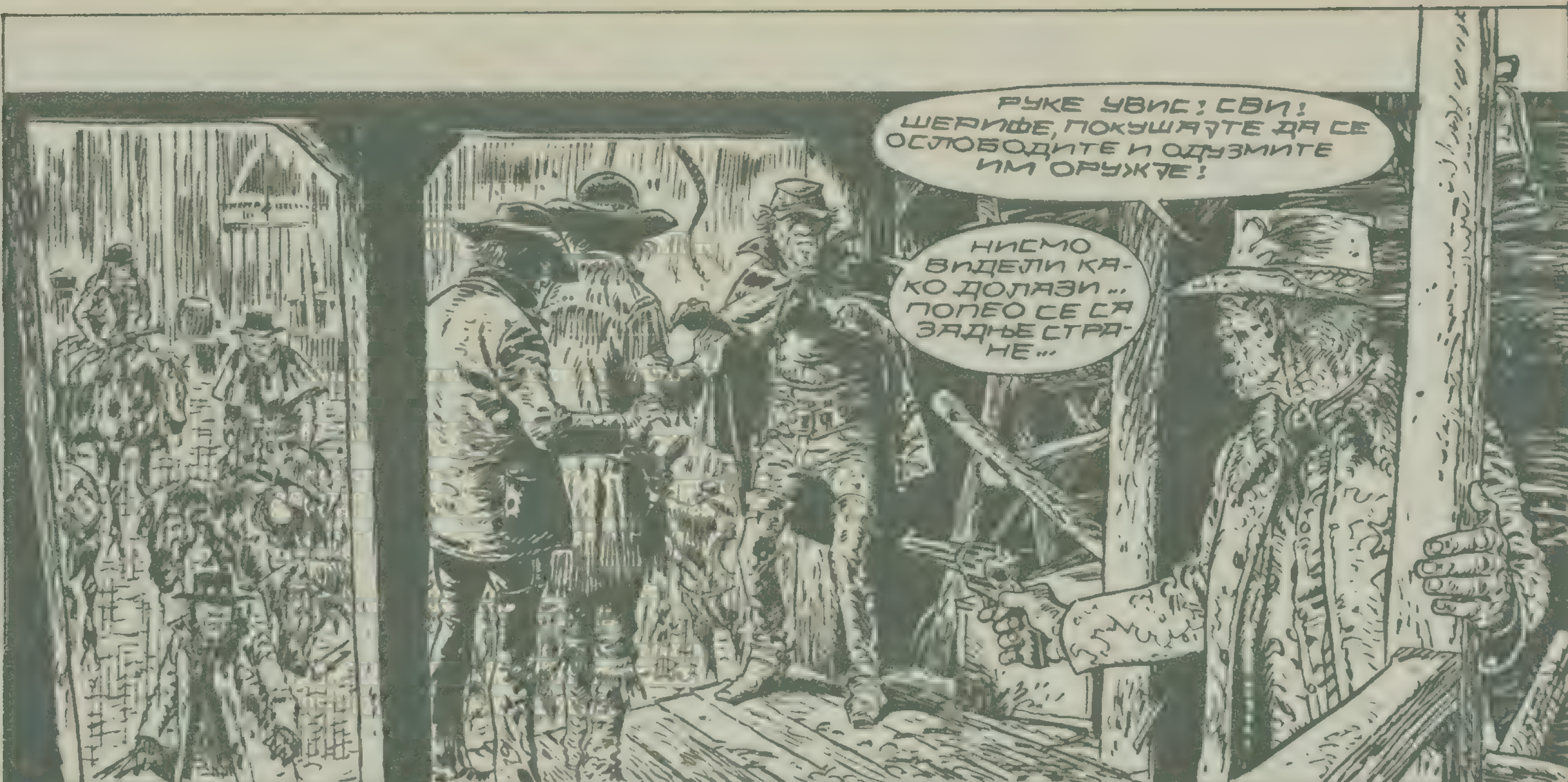

НИЈЕ ТРЕБАЛО...
МОРАЛА САМ; ОВИ НИТКОВИ БЛОКИРАЛИ СУ СУДИЈУ И КОВАЧА, КАО И ДАСТА И ДЕЈВИСА! ОСТАЛА САМ САМО ЈА! НИСАМ СЕ ПРОСЛАВИЛА, А?

ДИРЉИВО! ЗАСЛУЖУЈЕТЕ МИЛОСТ! НЕЋЕТЕ СЕ ДУГО ЉУЉАТИ НА КОНОПЦУ: ЧИМ ВАС УЗДИГНУ... ОБЕЋАВАМ: БУМ, БУМ!

СПРЕМНИ ЗА ПРЕДСТАВУ? ААХ!
ПЕТ ДОЛАРА ДА ЋЕ ИХ „САЧМАРА" ОБОЈЕ ПРОБУШИТИ ИЗ ПРВЕ!

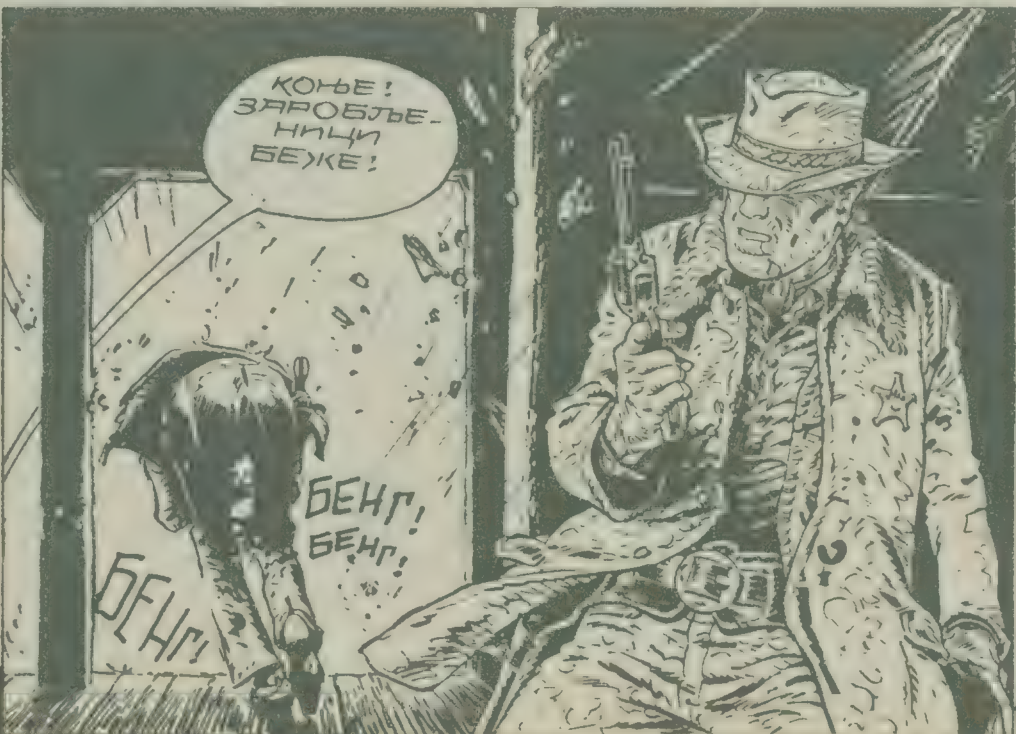

ПАЗИТЕ, ВИ ГОРЕ! КАД КАЖЕМ „ТРИ"...

?!? ДО ЂАВОЛА!!!

РУКЕ УВИС! СВИ! ШЕРИФЕ, ПОКУШАЈТЕ ДА СЕ ОСЛОБОДИТЕ И ОДУЗМИТЕ ИМ ОРУЖЈЕ!
НИСМО ВИДЕЛИ КАКО ДОЛАЗИ... ПОПЕО СЕ СА ЗАДЊЕ СТРАНЕ...

ОДВЕЖИТЕ МЕ, МАРЛОУ! ТАЈ ЧОВЕК ЈЕ РЕД ДАСТ! НЕМАТЕ ВИШЕ НИКАКВЕ ШАНСЕ!
ТО ТИ МИСЛИШ...

ТА ТРИ ГЛУПА КРЕТЕНА КОЈА МИ НИСУ ОД КОРИСТИ НЕ ПРЕДСТАВЉАЈУ СОЛИДАН ЗАКЛОН, ДАСТЕ!
БРУУМ!

КОЊЕ! ЗАРОБЉЕНИЦИ БЕЖЕ!
БЕНГ! БЕНГ!
БЕНГ!

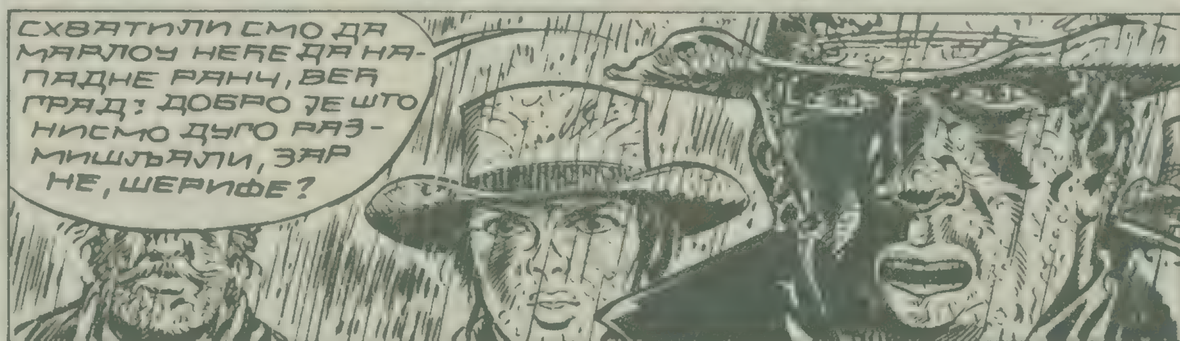

НЕКА БЕЖЕ! ХОЋУ ОНОГА ГОРЕ! БАЦИТЕ БАКЉЕ!

ДРЖИТЕ СЕ! КОЊИ СУ СЕ УПЛАШИЛИ!
НЕ МОГУ! ПАШЋУ! СУВИШЕ САМ ДЕБЕЛА!

АААААХХ!

! ?

КЛЕМЕ! ТОБИ! КОМАНЧА! ЉУДИ СА РАНЧА?

СХВАТИЛИ СМО ДА МАРЛОУ НЕЋЕ ДА НАПАДНЕ РАНЧ, ВЕЋ ГРАД! ДОБРО ЈЕ ШТО НИСМО ДУГО РАЗМИШЉАЛИ, ЗАР НЕ, ШЕРИФЕ?

КАРТЕРОВА ГРУПА ЈЕ ОСЛОБОДИЛА СУДИЈУ И КОВАЧА! ЖИВИ СУ!
ДАКЛЕ, ОСТАЈЕ САМО ДАСТ! ЗА МНОМ, ДЕЦО, ГАЛОПОМ!

РОБИЈА ИЛИ ОВО! УВЕК СЕ НАЂЕМ У ПАКЛУ! АЛИ БОЉЕ ДА ИЗГОРИМ НЕГО ДА МЕ СЕ МАРЛОУ ДОЧЕПА!

ЗАТВОРИТЕ МУ ПУТ СА ЗАДЊЕ СТРАНЕ! ХОЋУ ДА ЧУЈЕМ КАКО СЕ ПРЖИ!
СКЛОНИТЕ СЕ! ЧАК И НАПОЛА ИСПЕЧЕН ДОБРО ГАЂА!
БАНГ! БЕНГ!

ПОСЛЕДЊИ ШАРЖЕР! НЕМА ВЕЗЕ! ИНАЧЕ МЕЦИ САМО ШТО НЕ ЕКСПЛОДИРАЈУ ОД ВАТРЕ!

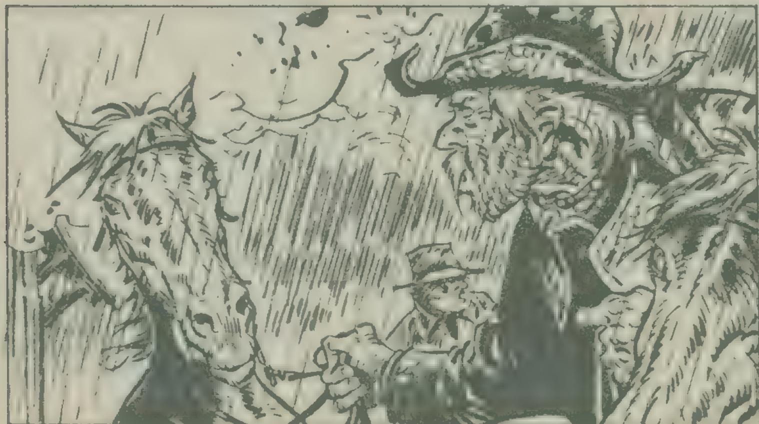

„САЧМАРО" ДОШЛИ СМО ЗБОГ БАНКЕ! ДА СВРШИМО С ОВИМ?
У РЕДУ! РАЗНЕСИ ГА!

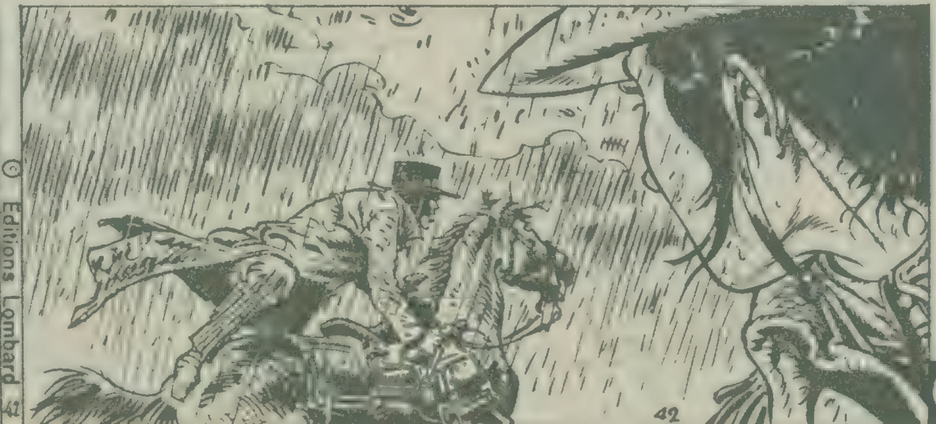

ЗА ГРОБ ЋЕМО ЛАКО! СВЕ ЋЕ СТАТИ У ЈЕДНУ ЧИЗМУ! ХА! ХА!

ПАУ!

БАЛЕГАРИ! НАВИРУ СА СВИХ СТРАНА!

БЕНГ
БЕНГ!
ПАУ
ПАУ
БЕНГ!
БЕНГ!
ПАУ
БЕНГ
БЕНГ
БЕНГ!
БЕНГ!

РЕДЕ! ОВДЕ ДЕСЕТ ГАЛОНА! ИЗЛАЗИ ИЗ ТЕ ФУРУНЕ! БРЗО!
БЕНГ!

СТО МУ ГРОМОВА!

ПРОКЛЕТИ ЛУДАК! ПРЕ БИ ДОЗВОЛИО ДА БУДЕ ЖИВ ИС-ПЕЧЕН НЕГО ДА ПРИЗНА ДА ЈЕ ПОБЕЂЕН! ЗАР НА РОБИЈИ НИСИ НИШТА НАУЧИО?

ДОСТА! ВЕЖИТЕ ОВЕ И НАЂИТЕ МАРЛОУА!
ПОБЕГАО ЈЕ ТАМО! КОМАНЧА ЈУРИ ЗА ЊИМ, ТОБИ! САМА!

ПОСТОЈИ САМО ЈЕДАН РАЗЛОГ ЗБОГ КОГА ЈОШ ИМАМ **ВОЉУ** ДА СЕ БОРИМ... ТО ЈЕ КОМАНЧИН ЖИВОТ! ПОТЕРАЈ КОЊА!

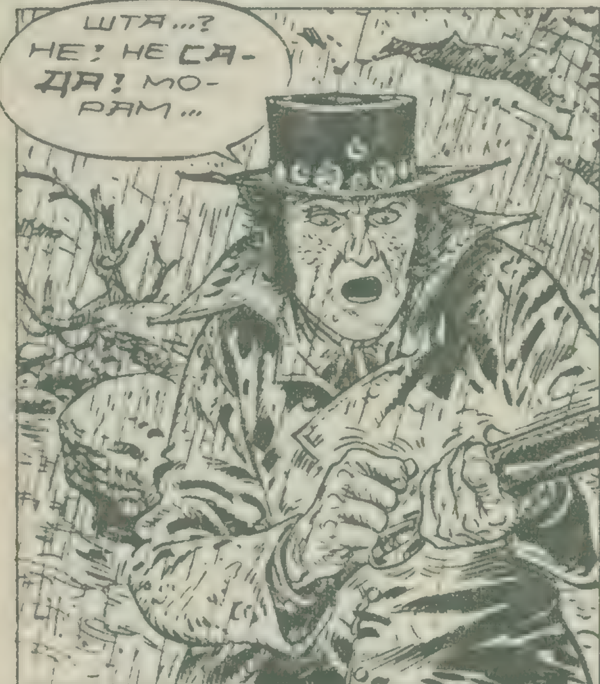

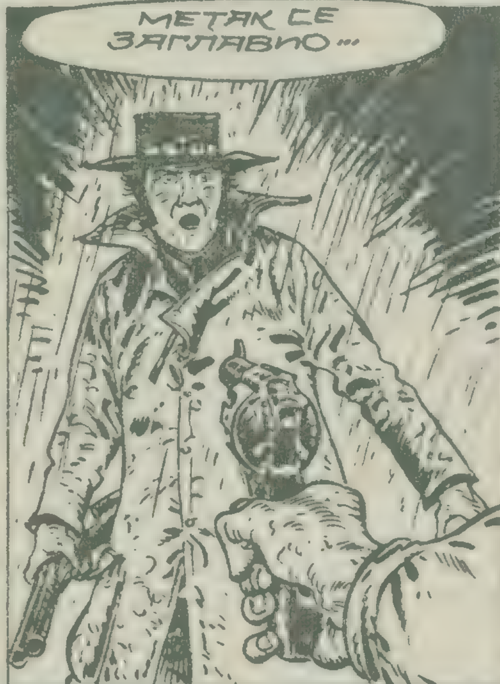

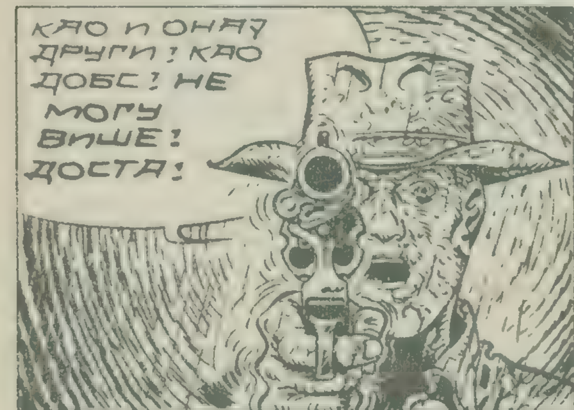

КОМАНЧА! НА ЗЕМЉУ! ПОБРИНУ-ЋУ СЕ ЗА ЊЕГА!

РЕД ДАСТ! ЈОШ НА НОГАМА?! ОВОГА ПУТА...
БУУМ!

ШТА...? НЕ! НЕ СА-ДА! МО-РАМ...

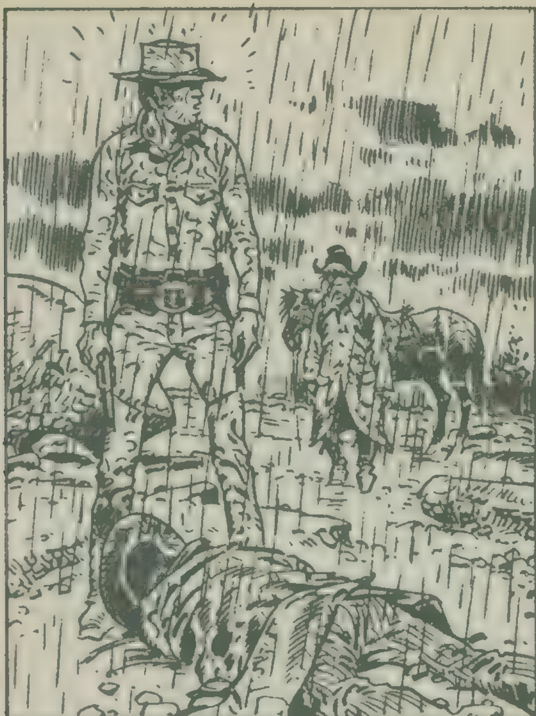

МЕТАК СЕ ЗАГЛАВИО...

КАО И ОНАЈ ДРУГИ! КАО ДОБС! НЕ МОГУ ВИШЕ! ДОСТА!

БЕНГ!
БЕНГ!

РЕДЕ.., НИШТА ДРУГО НИЈЕ МОГЛО ДА СЕ УЧИНИ, ЗАР НЕ? НИШТА ДРУГО...

НЕ? НИШТА?
ПОБЕДИО ГА ЈЕ...

РЕД ГА ЈЕ ПОБЕДИО! ЈУ-ПИ! ЗНАО САМ...
ДОСТА, КЛЕМЕ! ГОТОВО ЈЕ, ТО ЈЕ СВЕ! СТВАРНО ЖЕЛИШ ДА ПРОСЛАВЉАШ?
© Editions Lombard

ЈА... ХЕ... У РЕДУ! ГЛУПО ЈЕ ТО БИЛО С МОЈЕ СТРАНЕ, ВИ ЗАКЉУЧИТЕ, ШЕРИФЕ...

ДАСТ ЈЕ ОТКРИО ДА НИЈЕ САМ У СВОЈОЈ ПУСТИЊИ! ЗА СТАНОВНИКЕ ОВОГ КРАЈА ПУТ ЋЕ БИТИ ЈОШ ДУГАЧАК! НАПОРАН, АЛИ АКО ЊИМЕ БУДЕМО КОРАЧАЛИ ЗАЈЕДНО ВЕРУЈЕМ ДА ЋЕМО НА КРАЈУ НАЋИ НА СВЕТЛОСТ... МОЖДА...
КРАЈ

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: **Браћа**

ПОПАЈ
By BUD SAGENDORF

ОХ! ЕВО ОПЕТ ПЕРЕ!
ПО КОРАКУ МУ СЕ ВИДИ ДА ЈЕ ЖИ-ЦАРОШ!
ЂУЈ!
ОПЕТ ЋЕ ПОКУШАТИ ДА НЕШТО ИСКАМ-ЧИ!

ДРУЖЕ И ПРИЈАТЕ-ЉУ, ИМАМ ЗА ТЕБЕ ВАЖНО САОП-ШТЕЊЕ!
ДА СЕ СЛУ-ЧАЈНО НЕ СЕЛИШ У ДРУГИ ГРАД?

НЕ СЕЛИМ СЕ! САМО 'ОЋУ ДА ТИ САОПШТИМ ДА ПЕРА ЖДЕРА ВИШЕ НИКАД И НИ ОД КОГ НЕЋЕ ЖИЦАТИ ХРАНУ!
СЈАЈНО!

ПОНОСИМ СЕ ТОБОМ, ПЕРО! НИЈЕ ЛАКО ОКРЕНУТИ НОВ ЛИСТ У ТИМ ГОДИНА-МА!
СХВАТИО САМ ...

... СХВАТИО САМ ДА ЈЕ СРАМОТА ИС-КОРИШЋАВА-ТИ ПРИЈА-ТЕЉЕ!
'АЈДЕ ДА ПРОСЛАВИМО ТУ ТВОЈУ ОД-ЛУКУ!
БИФЕ

ПОРУЧИ ЈОШ ЈЕДАН, ЈА ЧАСТИМ!
'ОЋУ, ДРАГЕ ВО-ЉЕ!

МОРО БИХ ЧЕШЋЕ ДА ДОНОСИШ ОВАКВЕ ОДЛУ-КЕ!
И ЗБОГ СЕБЕ, А И ЗБОГ ПОПАЈА! ВИДИ СЕ, ОН СЕ ТОМЕ ТОЛИКО ОБРАДУ-ЈЕ!

НЕОБИЧНИ СУДСКИ ПРОЦЕСИ

Устала из гроба

> **Када се млада жена појавила, судницом се пронео жамор — толико је личила на давно умрлу особу!**

У мрачној и прохладној ноћи 14. октобра 1711. године према гробљу варошице Сен-Жермен-де-Пре у близини Париза журио је човек сав умотан у огртач. Када је стигао, одлучно и нервозно је закуцао на тешку, дрвену капију „вечне куће". После неког времена отвори му гробар, очигледно тргнут из сна, са свећом у руци. Упита дошљака шта жели, а овај без околишања рече:

— Данас је одржан погреб. Желим да откопаш гроб, отвориш ковчег и пустиш ме да посматрам жену која се у њему налази.

— Али, то је страшно светогрђе! — запањио се и ништа мање уплашио гробар.

Дошљак му спремно тутну повећу кесу у руке. Када је видео да је пуна златника, гробар није више оклевао. Пошли су заједно према свежој хумки.

Рат спречио венчање

Отварање гробова и „скрнављење" лешева било је кажњиво. Човек који је то тако спремно и одлучно захтевао од сенжерменског гробара, капетан артиљерије Жорж де Гаран, знао је добро за ово, али његови разлози били су јачи од сваког страха пред законом.

Гаранова прича почела је нешто више од две године пре овога, када је у Тулузу први пут угледао младу Клеманс де ла Фај чија га је лепота одмах опчинила и освојила. Одлучио је да јој приђе.

То му је брзо пошло за руком и између двоје младих родила се велика љубав. Па и када је Клемансин отац одлучио да се пресели у Париз, где је постао председник парламента, њихова љубав није јењавала и де Гаран је на крају запросио девојку. Де ла Фај није имао ништа против. **И, када је изгледало да на путу ово двоје младих нема више никаквих препрека, искрсло је нешто неочекивано: регимента у којој је Жорж служио добила је наређење да се без одлагања укрца на брод за Индију где се водио рат.**

Сав очајан, Жорж је преклињао свог будућег таста да се венчање одржи на брзину, пре него што се пође у рат. Али, де ла Фај за ово није хтео ни да чује. Жоржу није преостало друго него да се, после растанка пуног бола од своје веренице, укрца на брод и отплови тешка срца.

Пуне две године није се чуло ни гласа од Жоржа. Најзад је стигла вест да је његова регимента претрпела тешке губитке, а он — погинуо. Клеманс де ла Фај била је неутешна. Говорила је да ће отићи у манастир, али јој је отац то најстроже забранио. И, мало по мало, успео да увери кћер да се уда за доста старијег, али богатог и угледног господина од Буасјеа.

Следеће године родила им се кћерка.

Сусрет на гробљу

Али, Клеманс није још дуго живела. Умрла је изненада, 14. октобра 1711. године, истог дана када је Жорж де Гаран, исцрпљен и прашњав, угалопирао у двориште куће своје мајке у Паризу. Био је тешко рањен у Индији, али је преживео, и, после небројених мука, успео да се врати: тамањ да чује неочекиване и страшне вести!

Није пустио сузу. Само се задубио у мрачне мисли, а када је пало вече, напунио је џепове златницима, опасао сабљу и омотао се у огртач. Узалуд је мајка покушавала да га задржи, ништа није помогло, ни молбе, ни сузе, ни преклињање. Жорж је отишао на гробље, а после тога нико га више није видео.

Господин де Буасје много је волео своју покојну жену и редовно је посећивао њен гроб. Тако је било и читавих пет година после њене преране смрти, али, када је, 14. октобра 1716. године отишао да положи цвеће, догодила му се најневероватнија ствар на свету: угледао је Клеманс како прилази, а онда, видевши њега, брзо се окреће и бежи! Чуо је њене кораке, чуо чак и како шушти свила њене хаљине док је трчала. Није било сумње: то је она! Буасје је потрчао за њом, викнуо је, али она није хтела да се осврне. Улетела је у кочију која је чекала и одмах се, галопом, удаљила у непознатом правцу.

Ко је дама с велом?

Буасје је био уверен да не халуцинира. Са гробља је отишао право у полицију и испричао командиру шта је видео, а како је био угледна личност на високом положају, у његове речи није се смело сумњати. Тако је већ сутрадан предузето поновно отварање гроба његове супруге! Када је ковчег откопан, јасно су се на њему видели трагови насилног отварања пијуком. Био је празан...

Започела је истрага. Прво што је утврђено било је повлачење гробара Ренеа Глода из службе октобра 1711. године. Он се настанио у Нормандији где је провео остатак живота са својом породицом у благостању, мада је раније био сиромашан, а никакво наследство није добио.

Пронађена је и жена коју је Буасје видео оног дана на гробљу и за коју је тврдио да је његова „покојница". Била је то супруга мајора Гарана, родом из Пондишерија, места на обали Бенгалског залива у којем су и сада Гаранови живели.

Утврђено је и то да је Гаран сутрадан по свом повратку из Индије, значи 15. октобра 1711. године, хитно отпутовао кочијом у правцу Бреста и не поздравивши се с мајком. Био је у друштву неке даме чије је лице скривао вео, али која је изгледала слаба као да је болесна. Веома им се журило да се укрцају на брод...

Подударности су биле одвећ упадљиве и Буасје више није сумњао да је госпођа де Гаран у ствари његова Клеманс, мада није било јасно како је она „устала из мртвих". Одлучио је да покрене судски поступак и врати своју закониту супругу.

Заказани процес подигао је велику прашину у јавности, једно што је догађај био тако необичан и обавијен велом мистике, а друго због тога што су његови актери биле личности из високог друштва и што је на помолу био прворазредни скандал. **Публицитет догађају дали су и најугледнији лекари из академије наука који су навелико почели да расправљају о могућностима да неко западне у летаргичан сан и да дуго остане у њему, као што се то, изгледа, догодило лепој Клеманс, која је имала среће да њен бивши вереник на време стигне и извади је из гроба.**

Мама, пољуби ме!

Када се, на дач суђења, појавила у сали госпођа де Гаран, жамор се пренео све до последњег реда седишта. Онима који су познавали покојну Буасјеову супругу и де ла Фајеву кћер, дах је застао у грлу од сличности ове жене са њом. Али, када је стари де ла Фај пошао раширених руку у сусрет кћери, ова му је леденим гласом рекла:

— Господине, ја вас не познајем!

Брачни пар Гаран имао је све доказе о томе да је супруга артиљеријског мајора рођена у Пондишерију, да се тамо удала за Жоржа де Гарана, а у његову родну Француску дошли су пре месец дана на одмор. Изгледало је по свему да је у питању само невероватна сличност госпође Гаран са покојницом и сви у сали већ су били уверени у то — осим Буасјеа.

Он је прибегао последњем адуту: увео је у судницу своју шестогодишњу девојчицу која је пришла госпођи Гаран, ухватила је за руку и рекла:

— Мама, пољуби ме!

Мајчино срце није издржало. Клеманс је стегла кћер и почела да је љуби док су јој сузе текле потоцима. Сада више није било сумње ко је она, али ни могућности за остане са човеком којег је волела, Жоржом де Гараном.

Није помогла речитост њеног адвоката који је настојао да увери суд у то да она треба да остане са човеком без којег би сигурно жива умрла у гробу. Пресуда је била окрутна: Клеманс је морала да се врати својој порсдици, а њен други брак проглашен је неважећим.

Буасје је припремио величанствен дочек у својој кући за супругу која му се враћала после тако чудног сплета догађаја. Али, када се појавила на прагу, Клеманс је само успела да изусти:

— Доносим вам оно што сте некад изгубили...

Срушила се на месту мртва.

Исте вечери Жорж де Гаран издахнуо је на рукама своје мајке — и сам од отрова.

М. К.

НЕПОЗНАТИ ПОДВИЗИ НАШИХ ПОМОРАЦА

ЈОЗО ШУЊ СА ПЕЉЕШЦА НИЈЕ ЗНАО ЧИЈИ ЈЕ ЈЕДРЕЊАК КОЈИ ЈЕ ПОД НАЛЕТИМА ОРКАНА И ЦИНОВСКИХ ТАЛАСА СВАКОГ ЧАСА МОГАО НЕСТАТИ У ДУБИНАМА ПОБЕСНЕЛОГ АТЛАНТИКА. БЕЗ ДВОУМЉЕЊА ЈЕ КРЕНУО ДА ПОМОГНЕ НЕМОЋНИМ МОРНАРИМА.

ЛИНКОЛНОВ ДАР *неустрашивом* КАПЕТАНУ

Под заповедништвом капетана Алфреда Јејтса, плозио је у фебруару 1861. године амерички барк „Хомер", брод с три висока јарбола и петнаестак једара, од афричке обале преко Атлантског океана ка Њујорку. Једрењак је за једну познату њујоршку трговачку кућу возио палмово уље и слонову кост, редак и скупоцен товар.

Све до половине пута, пловидба је била мирна и уобичајена, без узбуђења и напора за искусну посаду. **Али, кад је дошао надомак брзе Голфске струје, где су у то доба године честе олује са снажним ветровима и огромним таласима, „Хомера" је изненада захватило страшно невреме. Далеко од обале и спаса, на бескрајној пучини подивљалог Атлантика, олујни ветар почео је да кида чврсту бродску ужад и цепа ламена једра.** Високи и моћни таласи обрушавали су се на једрењак са беспомоћном посадом, откидајући и односећи са палубе све што није могло да одоли сили разбеснелог океана. Избезумљена и немоћна да се одупре страшној олуји, посада „Хомера" чекала је успаничено да таласи и ветар нагну барк и потопе га.

А тада из сиве измаглице, кроз густу завесу јаког пљуска, савлађујући циновске валове, пред посадом америчког једрењака указао се непознат клипер, чврст, брз и отпоран брод, на чијем је прамцу писало „Никола Деспот".

ОПУСТОШЕНА ПАЛУБА

Приметивши кроз олујну полутаму нејаке сигнале за помоћ, Јозо Шуњ, капетан пељешког једрењака „Никола Деспот", без размишљања је издао посади заповест да се припреми за спасавање. Он није ни знао под чијом заставом плови једрењак којем је претила опасност да сваког часа нестане у дубинама Атлантика. **Као искусан поморац, здрав из данак неустрашивих морнара с нашег полуострва Пељешца, капетан Јозо Шуњ је без двоумљења знао да мора помоћи људима на мору.**

Пожурујући посаду и вешто се одупирући налетима ветра и таласа, Шуњ је пажљиво управљао клипером и приближавао се угроженом „Хомеру".

Кад је пришао ближе и успео да између таласа и крупних, густих кишних капи угледа амерички једрењак са опустошеном палубом, без једара и заставе, Шуњ је осетио још већу снагу да истраје у опасној намери. Наредио је посади да, и поред олујног ветра, добаци морнарима с непознатог брода чврсто и довољно дугачко уже, а бродоломцима је, надјачавајући хук таласа и фијук оркана, довикнуо да свој чамац за спасавање добро привежу за добачени конопац, да га спусте у воду и да се укрцају у њега.

ПОЧАСТ ЗА ХРАБРЕ

Морнари с „Николе Деспота" почели су грчевито да вуку чамац с америчким поморцима. Сваког часа узбуркани океан могао је да прекине уже и однесе чамац са бродоломницима, али је Јозо Шуњ, добро познавајући ћуд ветра и правац удара таласа, успевао да упути своје морнаре у ком тренутку да вуку а када да попусте конопац.

Кад се последњи члан посаде с „Хомера", који је већ тонуо, попео на палубу брода капетана Шуња, клипер „Никола Деспот" је, секући прамцем циновске таласе Атлантика, запловио на запад, ка обалама Северне Америке.

После десетак дана исцрпљујуће борбе с олујом која није престајала, брод са Пељешца је упловио у Њујорк. Лучке власти су пре пристајања сазнале за подвиг пељешких морнара, па је наређено да се броду Јозе Шуња да почасно место у пристаништу. Поштујући успех посаде из далеког Јадранског мора, капетани усидрених бродова су склонили своје једрењаке и „Никола Деспот" је, бучно поздрављен од окупљеног света, пристао уз док Ист Ривера.

И као да се није догодило ништа необично посада клипера Јозе Шуња почела је да укрцава терет и да се спрема за повратак у Јадран. Док се налазио у њујоршкој луци, морнари, лучки радници и становници највећег града на свету долазили су на брод да виде, чују и упознају срчане пељешке поморце. Вест о њиховом подвигу стигла је и до тадашњег америчког председника Абрахама Линколна, који је био одушевљен храброшћу и пожртвовањем морнара с балканских обала Јадранског мора.

НЕОБИЧНО ПИСМО

Задивљен, Линколн је одлучио да награди заповедника клипера „Никола Деспот". И неколико дана пре него што је брод с храбрим заповедником и смелом посадом исловио из њујоршке луке, капетан Шуњ добио је необично писмо, којим га генерални аустријски конзул у Њујорку извештава да му председник Сједињених Америчких Држава Абрахам Линколн за пожртвовану помоћ и подвиг на узбурканом Атлантику и за „хумани поступак према капетану Јејтсу и посади америчког брода" поклања — златан хронометар, поморски инструмент за навигацију и мерење времена.

Необичан и вредан дар председника Линколна чува се и данас, 115 година после спасавања посаде „Хомера", подвига Јозе Шуња и његове посаде у кући Марије Шуњ-Векарић.

И. Лончар

ЧУВАР НЕРО

У граду Дајтон-Бич, у Флориди, налази се складиште оружја националне гарде владиних јединица САД. Карабине, аутомате, митраљезе и друго оружје чувао је огромни, свирепи пас по имену Неро. Једне вечери у складиште су упали лопови и украли... Нера. Оружје нису ни такли јер га, према свему, имају и превише...

БИБЛИОТЕКА ШВРЋА

ИП „ВУК КАРАЏИЋ“
Краљевића Марка 9, 11000 Београд

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем библиотеку „ШВРЋА“ по сниженој цени од 120 динара. Платићу поштару кад ми донесе књиге (поузећем).

(Читко: Име и презиме)

(Број поште и место)

(Улица и број)

Испуни, изрежи, залепи на дописницу и пошаљи на адресу: ИП „ВУК КАРАЏИЋ“, Краљевића Марка 9, 11000 Београд.

36 КЊИЖИЦА СЛИКОВНИЦА И 36 ВЕСЕЛИХ ДОЖИВЉАЈА — СПЕЦИЈАЛНИ ПОПУСТ ЗА ЧИТАОЦЕ „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ 36 КЊИЖИЦА У БОЈИ ЗА СВЕГА 120 ДИНАРА

Библиотека „Шврћа“ је комплет од 36 сликовница малог, џепног формата. Намењена је деци предшколског узраста. У сликовницама су уписани необични доживљаји Дизнијевих јунака: Паје, Микија, Шиље... и свих других пријатеља деце.

Сликовнице су штампане само ћирилицом, у шест серија, по шест наслова у поливинилским омотима.

Библиотека „Шврћа“ садржи 36 књижица — сликовница: 1. Микијев циркус, 2. Паја Патак, 3. Мики и Вушба-Ву, 4. Бамби, 5. Шврћа, 6. Патуљак Љутко, 7. Мали Вучко, 8. Мрша и Дебељко, 9. Раја, Гаја и Влаја, 10. Три прасета и зли вук, 11. Тик и Так, 12. Плутон, 13. Чика Баја, 14. Шиља детектив, 15. Мали Хијавата, 16. Дамбо, 17. Паја Патак планинар, 18. Слонче Дамбо и Мики Маус, 19. Три прасета на одмору, 20. Пинокио у земљи играчака, 21. Породица Патак на острву с благом, 22. Ујка Баја, 23. Мали Вучко и мангупчићи, 24. Циркус на дну мора, 25. Плутон на селу, 26. Филмска звезда Мики Маус, 27. Микијев рођендански поклон, 28. Бамбијеви доживљаји, 29. Маза и Луња, 30. Пас чувар Паје Патка, 31. Три прасета кућу граде, 32. Хијаватини доживљаји, 33. Шесторо пачића, 34. Тик и Так као чувари деце, 35. Мали ракун, 36. Цврчак Цврчко.

ПРСТЕН ЗА СРЦЕ

„Погледајте, о квирити, леву руку овога овде који вас вуче за нос! Та рука нагиздана је као у жене!" узвикнуо је презриво Грах обраћајући се римском народу у свом говору против Мевија. Мевије је имао на руци неколико прстенова.

То је заиста била срамота јер у старом Риму више прстенова одједном носиле су само жене, а угледни мушкарци могли су да ставе само један. Али, тај један смео је, заузврат, да буде веома скупоцен.

Сенатор Нонио имао је прстен који је вредео 20.000 сестерција. Но, баш зато није му донео срећу. Марко Антоније, сматрајући да је толико расипништво скандалозно, осудио га је на прогонство. То се догодило у време Републике.

Још у Риму постојао је веренички прстен који су будући младенци давали једно другом у знак узајамне верности. На њему је обично била урезана нека реч која доноси срећу.

Венчани прстен био је од најобичнијег гвожђа и жена га никада није скидала с прста. Симболично, то је значило да је она стуб домаћинства и подсећало је да увек буде скромна и вредна.

И веренички и венчани прстен стављали су на домали прст према грчком обичају: сматрало се да кроз тај прст пролази вена која води право до срца

Што се мушког рода тиче, прстење су дуго смели да носе само слободни грађани, а никако и робови. Осим што је био украс, прстен је својом вредношћу показивао којој класи његов власник припада.

Печат на прстену служио је уместо потписа. Чувени Петроније, звани арбитер елеганције, пре него што је извршио самоубиство разбио је свој прстен да неко не би случајно злоупотребио његов печат.

Када је у Риму завладало Царство и моћна држава кренула према својој пропасти то је донело и неописив луксуз. Прстење на рукама мушкараца и жена није могло ни да се преброји, смели су да га носе и робови, а стављано је чак и на ножне прсте.

Историчар Плиније строго је осудио расипништво написавши: „Највећи злочин починио је онај ко је први украсио руку прстењем!"

Б. Д.

ГНИЗДО СОКОЛОВО

МАЛЕРОЗНА БОГОМОЉА — Стона црква Светог Марка у самом центру Макарске имала је необичну судбину. Градња цркве започета је 1700. године у време велике немаштине грађана па су се радови одужили. Црквену апсиду зидао је за 650 венецијанских реала познати далматински градитељ, протомајстор Петар Скоко, али када ју је 1722. завршио и уклонио скеле, апсида се срушила! Зидање је преузео млетачки градитељ Бартоло Ривиера, али се 1733. године догодио нови удес: у тријумфални лук светилишта ударио је гром и поломио кључни камен који је оштетио скеле уз прочеље! Тачан датум завршетка радова на богомољи никад није утврђен. На њој су видљиви утицаји романског стила (округли прозор), класицизма (троугласти забат), барока (на главним вратима крилног забата), а звоник је једноставан.

ОВДЕ СЕ ЦАРИНИЛА СО — У 16. веку Турци су загосподарили Макарском и 1566. године град су прогласили трговачким центром. У непосредној близини пристаништа подигли су царинарницу у којој је сваки трговац морао да сврати након искрцавања и да одмери део робе на име пореза, ако је желео да је носи и продаје у биоковском залеђу. У то време највише се трговало сољу и у царинарници се поред ваге налазило и складиште свог зачина. Зграда носи назив „децима". Нема података о томе зашто јој је баш такво име дато, али оно је остало до данас.

[illegible] ... века и прве половине 18. века.

Текст и снимци: Миленко Тодоровић

СПОМЕНИК ПРОСВЕТИТЕЉУ — Најпознатији јавни споменик у Макарској подигнут је песнику и просветитељу фратру Андрији Качићу-Миошићу (1704—1760) рођеном у оближњем селу Бристу. Песник се у народу помиње као старац Милован. Споменик је изливен у бронзи, налази се на тргу који носи песниково име и дело је познатог брачког вајара Ивана Рендића. Постоље споменика украшено је савијеним и ломљеним украсима, на њему су гусле и сат у шареном мозаику. На сату су приказани грбови словенских земаља опеваних у зборнику епских песама и прозе „Разговор угодни народа словинскога" који је писан у облику хронике са много дидактичких упадица. Песник је у стиху, у народном десетерцу, а делимично и у прози дао јужнословенску историју почев од најстаријих хрватских и српских владара до свог времена, а Макарска је за њега „гниздо соколово".

МЛЕТАЧКА ЧЕСМА — На овој чесми, коју су саградили 1775. године у најпрометнијем делу града, Млечани су написали: „Ко овде буде прао кажњава се са шест лира глобе". Тако је натпис посредно стављао до знања грађанима да вода из чесме служи само за пиће, а непосредно упозоравао праље да ту не перу рубље. За непослушност глоба се наплаћивала на лицу места. Чесма припада касном бароку а градио ју је протомајстор Изепо Бизацио. Није утврђено да ли су и клесарски радови на њој дело његових руку. Млетачка чесма подигнута је у облику четвороугаоне нише. Замишљена је као зидна, али је самостална у простору. Њена ограда завршава се са два стуба на чијим врховима се налази већи број украса, међу њима и грб Макарске. У камено корито чесме теку три млаза воде, сваки кроз једну од камена исклесану главу гуштера.

КАМЕН СА КОРЧУЛЕ — Пространа једнобродна црква и сакристија фрањевачког самостана веома су старе, потичу још из XVI века. Неки детаљи цркве имају облике ренесансног стила који је у градитељству Макарске готово непознат (на северном зиду апсиде: уски прозор укошеног профила и полукружног завршетка и проповедаоница раскошно украшена слепим аркадама и полустубићима). На побочној страни богомоље налази се капела саграђена 1694. године. Најлепши део самостана је звоник. При земљи је укошен и раширен, а затим се постепено сужава према врху и завршава пирамидом. Његова градња је започета 1712. а окончана три године касније. Протомајстор је био Вицко Паниго. Камени блокови за звоник донесени су чак са острва Корчуле.

АКО ЈЕ И ЗА ИМЕ — МНОГО ЈЕ — Улица на слици назива се Kala larga, што значи — Широка улица, иако није шира од три метра. Једна је од најстаријих у граду и некада је представљала његову жилу куцавицу. Камене зграде са масивним вратима, мраморним праговима и балконима обијене једна уз другу попут људи у невољи као да говоре о некадашњем бурном животу те уске улице. Ту су биле мале трговине, бријачнице, обућарске радње, гостионице, пекарнице, месарнице, ту се ћакулало, шалило, свађало... Куће су, углавном, једноспратне покривене ћерамидом или плочама. Балкон имају само раскошније зграде. Улица данас носи име Вида Михољевића, истакнутог комунисте овога краја.

ПОДИГНУТА ЗАХВАЉУЈУЋИ ПОЖАРУ — Најлепша палата старе архитектуре у граду је зграда у којој се данас налази средњошколски центар. Саграђена је крајем прошлог века и већ тада намењена ученицима. Када се са градњом стигло до трећег спрата радови су прекинути због недостатка новца. После 60 година зидине је купио макарски општински начелник Иво Марија Вуковић и окончао градњу. Кућа је служила као складиште брашна, а изгорела је у изненадном пожару. Власник је од новца добијеног на име осигурања обновио рушевину, и палати дао данашњи изглед.

ХИТ СТРАНА

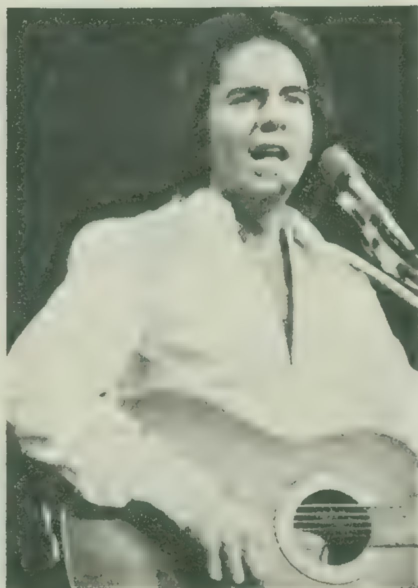
НИЛ ДАЈМОНД

(Neil Diamond)

После скоро једногодишње паузе име Нила Дајмонда опет је дошло на листе популарности, а хит-нумера »If you know what I mean« готово се свакодневно може чути на радио-програмима. Овај популарни певач рођен је 24. јануара 1954. године у Кони Ајланду, у америчкој држави Њујорк. Први хит који му је отворио врата шоу-бизниса »Solitary Man« снимљен је још 1966. године. Његове следеће две песме »Brouklyin Reads« и »I am ... I said« потврдиле су успех претходне, и дотад још неафирмисани певач добија веома ласкаве критике. Његове песме одишу неком чудном лепршавошћу, имају атмосферу и говоре о неиспуњеним жељама. Мелодраматичан баритон и потпуно поистовећивање са текстом песме дају му ноту индивидуалности која недостаје многим поп-музичарима. Но, Нил се не задовољава писањем само за себе. Почиње да пише и за друге певаче тако да су од његовог талента многи имали користи. Композиција »I'm Believer«, коју су снимили Манкиси 1966. године, продата је у рекордном тиражу од 10 милиона примерака.

Изненада, 1970. године, Нил одлучује да напусти своју групу с којом је свирао такозвани урбани блуз и одлучује се да за снимање користи оркестарску пратњу. Тада избацује неколико нових хит-песама и готово сваке вечери наступа на концертним подијумима широм Америке. Тако је у јесен 1972. године 14 дана пунио до последњег места бродвејску концертну дворану Winter Garden. Занимљиво је поменути да је тада, поздрављајући присутну публику, увек понављао две реченице: „Ја нисам овде због новца. Имам га довољно, а овде сам јер ми је потребна ваша љубав". Многима се ово није свидело и многи су га јавно критиковали због лицемерства, поготово кад се сазнало да је те године од своје продуцентске куће Колумбија на име ауторских и извођачких права примио пет милиона долара. Свестан чињенице да је у немилости код једног броја новинара, Нил се повлачи и у току следеће године узима професора за класични клавир. Потпуно обузет класичном музиком, Нил своју будућност види у писању симфонија и балетске музике. Тада је изјављивао: „Не маштам о томе да једног дана постанем Џорџ Гершвин. Сањам да постанем Бетовен, Чајковски или пак Роберт Фрест. Мислим да толико могу да постигнем". Године 1973. пише музику за филм »Jonathan Livingstone Seagull« (Галеб Џонатана Ливонгстона) користећи у појединим деловима своје музичке саге и нешто од музике Дебисија, Чајковског и Вагнера. Мада филм није доживео успех који се очекивао, продуценти су музику снимили на велику плочу која је за прва три месеца продата у више од милион примерака. Затим је опет наишла пауза, због болести, да би се поново ове године огласио и композицијом »If You knaw what I mean« вратио на светске топ-листе популарности.

ПЕСМА за ову недељу

АКО ЗНАШ ШТА МИ ЗНАЧИШ

(IF YOU KNOW WHAT I MEAN)

Текст и музика:
Нил Дајмонд
(Neil Diamond)

Изводи:
Нил Дајмонд

When the night returns just like
A friend
When the evening comes to set
Me free
When the quiet hours wait
Beyond the day
Make peaceful sounds in me

Took a drag fromm my last cigarette
Took a drink from a glass od old
Wine
I closed my eyes and I could make
It real
And feel it one more time

Can you hear it, babe
Can you hear it, babe
From another time
From another place
Do you remember it, babe
And the radio played like a
Carnival tune
As we lay in our the other
Room
When we gave it away for the sake
Of a dream
In a penny arcade, if you know.
What I mean

Here's to the songs we used to sing
And here's to the times we used
To know
It's hard to hold them in our arms
Again
And hard tolet them go

Do you hear it, babe
Do you hear it, babe
It was another time
It was another place
Do you remember it, babe.

ПОП ЗАНИМЉИВОСТИ

Нова сингл-плоча Марше Хант »C'est la vie« (Такав је живот) продаје се веома добро и према оценама музичких стручњака исто је онако јака и експлозивна као и претходне.

Ерих, гитариста састава Bay City Rollers (Беј Сити Ролерс), морао је протекла два месеца да буде на ригорозној дијети због прекомерног узимања разних таблета за јачање.

Ерих Клептон, један од најбољих светских гитариста, одлучио је да му у реализацији нове ЛП плоче помогну Боб Дилан, Пит Таузенд и Рон Вуд. Познати музичари су се одазвали позиву и већ увелико снимају у студијима у Лос Анђелесу.

НОВЕ ПЛОЧЕ ПГП

CARPENTERS

Брат и сестра који сачињавају дует Карпентерс, чији смо албум такође могли да набавимо у издању продукције плоча РТБ, са да нам се представљају својом малом плочом. На њој су композиције »There's Kind of Hush« и »I'm Caught Between«.

ПАРНИ ВАЉАК

„Љубавни јади једног парног ваљка" назив је композиције која се нашла на А страни нове мале плоче ове популарне загребачке групе. На другој страни је композиција „Тешко је бити сам" која је у већ познатом стилу ове групе.

BARRY WHITE

Бари Вајт и још један нови сингл, на којем је, на првој страни, песма »Let the Music Play«. На другој страни је само њена инструментална верзија.

ПЕВАЧИ НАЈПОЗНАТИЈИХ СВЕТСКИХ ГРУПА

ЏЕЈМС ЈУР (JAMES URE)

Џејмс Јур је још једно ново име на светској музичкој сцени. Као вокални солиста групе СЛИК тек стиче афирмацију. Веома је талентован, а његов изузетно продоран и чист глас још му је у најранијем детињству омогућио да пева у дечјем, а затим у школском хору. Рођен је 10. октобра 1953. године у Камбуслангу. Висок је 173 сантиметра, има плаве очи и смеђу косу.

Домаћа листа

1. КАД СМО ЈА И МОЈ МИШ БИЛИ БОКСЕРИ — Дадо Топић — ПГП РТБ
2. СКАЛИНАДА — Оливер Драгојевић — ЈУГОТОН
3. ТАЧНО У ПОДНЕ — YU група — ЈУГОТОН
4. ШЈОР БЕПО КАПИТАН — Про Арте — SUZY
5. У КАМЕНУ ПЈЕСМА ПИШЕ — Мики Јевремовић — ЈУГОТОН
6. СВИРАЈ МИ, СВИРАЈ — Тереза Кесовија — ЈУГОТОН
7. МИЛОВАН — Жељко Бебек и Бијело дугме — ЈУГОТОН
8. ЖИВОТ ЈЕ МАСКЕНБАЛ — Тешка индустрија — ЈУГОТОН
9. КАД ЈЕДНОМ ЗАЖЕЛИШ — Златко Пејаковић — ПГП РТБ
10. НОЋ ТИ ДИРА КОСЕ ЦРНЕ — Мишо Ковач — SUZY

ЕНГЛЕСКА

1. DON'T GO BREAKING — Elton John & Kiki Dee
2. A LITTLE BIT MORE —
3. JEANS ON — David Dundas
4. HEAVEN MUST BE MISSING — Tavares
5. KISS AND SAY GOODEY — Manhattans
6. MISTY BLUE — Sorothy Moore
7. THEROUSSISPHENOMENON — D. Roussos
8. YOUNG HEARTS RUN FREE — Candi Staton
9. NOW IS THE TIME — Jimmy James & Vagabonds
10. YOU'RE MY BEST FRIEND — Queen

Страна топ-листа у домаћој продукцији

1. YOU SEE THE TROUBLE WITH ME — Barry White — ПГП РТБ
2. NOBODY'S FOOLS — Slade — ПГП РТБ
3. PINLALL WIZZARD — Elton John — ПГП РТБ
4. LET'S STICK TOGETHER — Bryan Ferry — ЈУГОТОН
5. SATISFACTION — Rolling Stones — ЈУГОТОН
6. YESTERDAY — Beatles — ЈУГОТОН
7. ALL BY MYSELF — Eric Carmen — ЈУГОТОН
8. FERNANDO — ABBA — ПГП РТБ
9. SUNSHUNE DAY — Osibisa — ЈУГОТОН
10. YUPI DU — Adriano Celentano — ПГП РТБ

КИНКС (THE KINKS)

Дугачка коса, екстравагантна гардероба, суперхитови и турнеје — то су били Кинкси пре осам година. Поред Битлса и Ролингстоунса они су се највише појављивали на топ листама. Онда је дошло затишје. Вођа групе Реј Дејвис, који је у то време написао прву рок-оперу „Сви су у шоу бизнису", посвећену животу у Холивуду, кренуо је на турнеју по свету. Опера није доживела успех, као ни ЛП плоче које је Дејвис издавао јер су садржавале само једну тему.

Ипак, радећи и као продуцент, Реј је успевао да заради новац, што осталим члановима није полазило за руком. После хита „Лола", снимљеног још 1970. године, група је пала у заборав. Тек после шест година поново су се појавили с новом ЛП плочом (Schoolboys in Disgrace« (Скулбојз ин дисгрејз — Ученици у немилости). Тема ове плоче је прича о дечаку основцу који се заљубљује у своју школску другарицу. Учитељ га открива и пред свима кажњава док га остали ученици задиркују. Дечака то потреса, тај догађај му остаје у сећању и због тога он ће одрасти у младог гневног човека.

Промоција ове плоче одржана је у Хамбургу, а чланови групе били су обучени у ђачке униформе с кратким панталонама. Био је то после толико година први и, како је Реј изјавио, последњи наступ. Он је још рекао: „На ову плочу сам гледао са доста песимизма мада сматрам да је то најбоље остварење Кинкса. Људи је нису баш најбоље прихватили јер они ипак више воле наше старе песмице. Због тога озбиљно размишљамо о потпуном повлачењу са сцене".

НЕШВИЛ

Почетком ове године на београдском ФЕСТ-у, поред највећих достигнућа у филмској уметности, публици је приказан и један музички филм о коме се доста писало. То је филм „Нешвил" који би требало да се крајем ове године прикаже и у редовним филмским програмима. Но, док не видите овај филм ево неколико занимљивих података о овом делу које је режирао Роберт Алтман. О свом филму он каже: „Нешвил није обичан музички филм. То је портрет Америке за њен 200. рођендан. Исто то важи и за музику у филму. Контри-музика није обична музика. То је сан америчких људи о животу без проблема, о једном свету пуном хармоније и дирљивог оптимизма".

Нешвил-музика има данас исто толико велики број слушалаца као и рок-музика. Нешвил-музика, или како је још зову „хилбили" музика (музика брђана), продире у душу сваког Американца. Иначе, Нешвил је главни град државе Тенеси и лежи на планинском масиву Апалачи. Данас је Нешвил постала чаробна реч за све људе из унутрашњости земље који сањају о великој музичкој каријери. Веома често они преваљују стотине и стотине километара долазећи из свих крајева Северне Америке да би суботом увече могли да учествују у представи »Grand Ole Оргу«. То је најстарији амерички радио-шоу који већ педесетак година у петочасовном програму слушаоцима широм Америке представља нове певаче и песме.

Редитељ Роберт Алтман узео је за радњу свог филма баш догађаје везане за овај град у коме сваке године хиљаде младих музичара покушавају да се докажу и пробију у сам врх. Међутим, то је и позорница многих горких разочарања, на којој за свега неколико минута, колико је сваком учеснику дозвољено да покаже шта и колико зна, могу да се сруше сви снови.

Филм Роберта Алтмана траје тачно два и по часа. За то време гледаоци могу да чују 27 „кантри" и „вестерн" песама које интерпретирају 24 филмске звезде од којих ниједна није никада пре тога певала. Занимљиво је и то да је редитељ од њих изричито тражио да сами напишу своју песму.

ПОП - ВЕСТИ

Флорида:

● Недавно је **Роже Далтри** (Roger Daltrey) упецао мурину од 15 килограма.

● После тријумфалног концерта који је приредио Б. Б. Кинг, његове колеге **Пол Роџер** (Paul Rodger) и **Симон Кирк** (Simon Kirke) отишли су да га слушају на приватном концерту у једном бару.

● Састав **Би Џиз** (Bee Gees) завршио је снимање нове ЛП плоче.

● **Ал Грин** (Al Green) шета се Мајамијем с једном лепом плавушом коју је „открио" у највећој продавници плоча у граду.

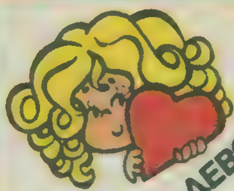
Нешвил

● Удружење музичара огорчено је на **Мелани** (Melanie) јер је целу екипу која је учествовала око снимања њене последње ЛП плоче платила чековима без покрића.

● **Џери Ли Луис** (Jerry Lee Lewis) налази се у болници у Мемфису јер је оперисао нос. Убеђен је да ће после тога боље певати!

● **Кинки Фридман** (Kinky Friedman), чија је последња плоча проглашена за „последњу глупост", тражи новог композитора.

● Пред промоцију свог новог албума **Маршел Тукер** (Marshall Tucker) снимио је каубојски филм који траје 15 минута.

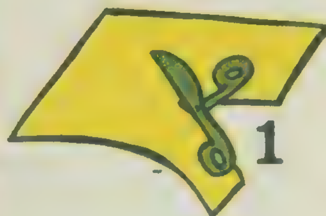
МЕКСИКАНСКИ БУКЕТ

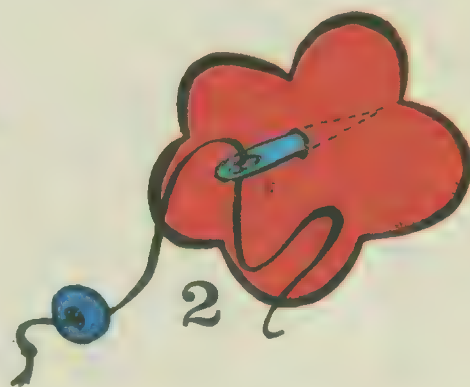

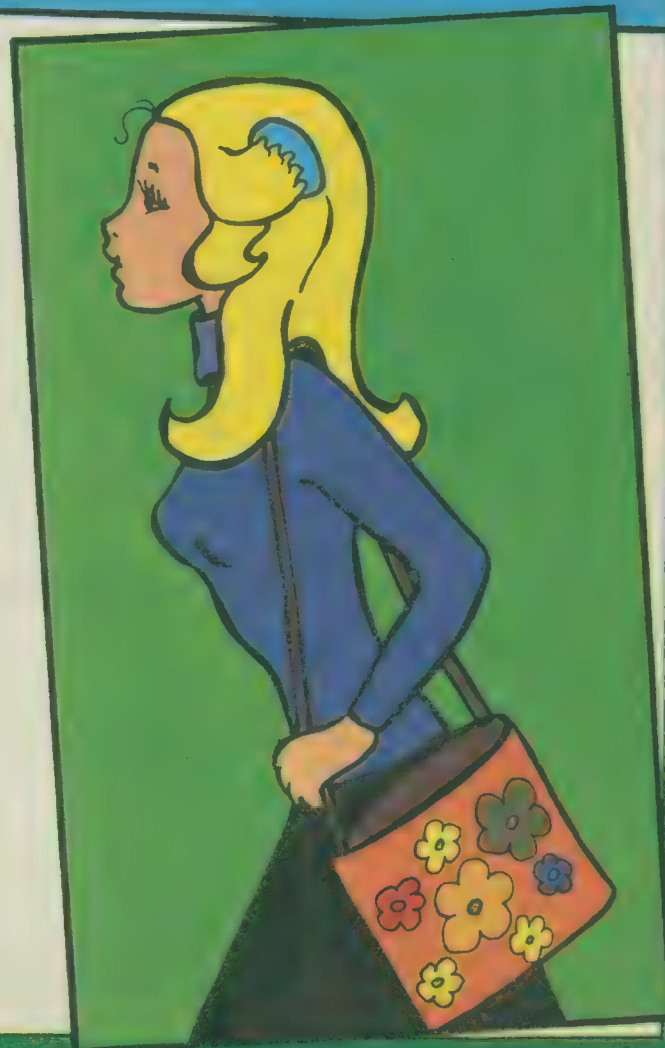
Са мало труда и маште можете направити много лепих ствари са цветићима од филца. Ми вам предлажемо три: кутију за накит, слику за зид и торбицу.

Цветове исеците од филца, чојице или неког сличног материјала који се не осипа (црт. 1). Цветове причврстите на подлогу концем; на средину цвета можете пришити и перлицу (црт. 2) да би украс био лепши. Други начин причвршћивања је специјалним спајалицама (црт. 3) којим се затварају коверте. Начин на који се то ради приказан је на цртежу 4, а полеђина подлоге на цртежу 5.

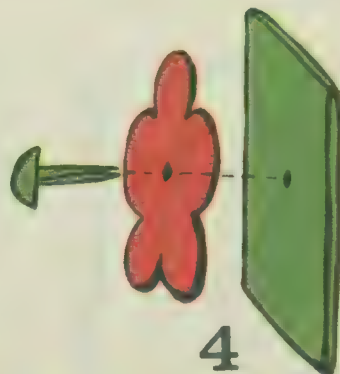
Кутију за накит прво обојте или још боље облепите је самолепљивим тапетом (без шара) па је тек онда украсите цвећем. Слику можете целу направити од тканине, али је много занимљивије кад бојама доцртате листове и стабљике. Додавањем цветова стара торбица постаће као нова.

Даљине које запрепашћују: на овој карти види се где сване године одлазе птице селице.

МАРАТОНЦИ на млазни погон

СЕОБА ПТИЦА — ТАЈНА ЗА НАУЧНИКЕ

Како дивље гуске могу да се вину на висину од 9.000 метара, како славуји пређу раздаљину од 18.000 а златар без одмора прелети готово 4.000 километара?

Сваке јесени, кад температура у умереном хладном појасу северне Земљине хемисфере почиње да се спушта, а сунце сија све слабије, милиони разних птица, од најмањих певачица до великих грабљивица и чапљи, напуштају тло на којем ће ускоро завладати студен и селе се далеко на југ, где је увек топло и где хране има у изобиљу.

У време кад у Европи, Северној Америци, Канади, Гренланду и северу Азије наилази пролеће, птице се поново окупљају у густа и велика јата и враћају се тамо одакле су дошле у јесен. Готово све ће по повратку наћи стара гнезда или направити нова, снети јаја и излећи младе.

Ова велика и величанствена сеоба, напорна и погибељна за многе летеће маратонце, понавља се сваке јесени и сваког пролећа већ око 25.000 година!

Селећи се са севера на југ, птичија јата лете у два главна правца. Прва „пруга" води преко Балкана, Босфора, Турске и долине Нила у југоисточном правцу. Друга, са исто тако живим саобраћајем, иде преко јужне Француске, Италије, Гибралтара и северне Африке на југозапад. На свом дугачком путовању птице избегавају планинске врхове, јаке ваздушне струје, олује и морска пространства где год је то могуће.

Помоћу радара, научници су установили и брзину којом лете поједине врсте птица. Тако су забележили да неке птице за 24 часа прелете преко 500 километара! На тај начин дошло се до закључка да просечно путовање до Африке траје неколико недеља. Међутим, кад већ стигну до жарког континента, завршава се само прва етапа пута. Ту их чека тежак лет преко пустиње, без имало хране и без капи воде.

Како је могуће, на пример, да један мишар, мада брза и издржљива грабљивица, прелети раздаљину од Алпа до Египта за само три дана? Или, како је једно јато вивака, летећи на висини од 3.000 метара, прешло Атлантик од Ирске до Нове земље за свега 24 часа?

Рода са златним прстеном

На свом путу ка југу птице не лете истом брзином и на једнакој висини. Такође, неке лете искључиво дању, а неке врсте само под окриљем мрака. Ласте, које око гнезда једре и до 100 километара на час, при сеоби се крећу упола мањом брзином. Научници верују да птице тако уштеде много драгоцене енергије.

Чворак лети брзином од 70, рода 75, дивља гуска око 80, патка 90 километара на час. Најбрже лете грабљивице: до 200 километара на час! Међутим, највише задивљује северноамеричка птица златар: она без спуштања прелеће растојање од 3.840 километара и то за свега 48 часова!

Ни висина на којој се птице селе није једнака за све врсте. Изгледа да на највећој висини лете дивље гуске. Поједина јата ових великих и снажних птица вину се каткад и на 9.000 метара, а на тој висини лете и савремени путнички млазни авиони. Због тога понекад циновски мотори ових небеских грдосија „усисају" неку од птица и тад се најчешће дешава — катастрофа.

Кад је дански орнитолог Кристијан Мортенсен први прстеновао птице, научницима је било лакше и једноставније да прате ове необичне селице. **Утврђено је, на пример, да је један чворак девет година носио свој прстен, а једна сива чапља пронађена је у Камарги, на југу Француске, 20 година после прстеновања. И односи у јату и у птичијем браку често се сигурно утврђују помоћу прстеновања. Хватањем, обележавањем и поновним пуштањем, утврђено је да су соколови, дивљи гусани и лабудови изузетно верни супружници, који су у складном браку све до краја живота!**

Ипак, научнике је у Пољској највише изненадила и обрадовала једна рода којој су у јесен, пре него што су птице кренуле у сеобу, ставили око ноге гривну с натписом: **„Ова рода долази из Пољске!"** Следеће године, кад се иста птица вратила у старо пребивалиште, на себи је носила нови, златни прстен и поруку: **„Индија са овим даром шаље роду натраг Пољској!"**

Иако је сеоба птица јединствена и редовна појава у природи, научници се у мишљењу о узроцима птичијих миграција потпуно разликују.

Бал на месечини

Једна група орнитолога сматра да је лед, који је пре 25.000 година прекривао Европу, Азију и Северну Америку, натерао праисторијске птице да одлете на југ да би тамо потражиле храну и топлији заклон. Кад се ледени прекривач повукао према Северном полу, ослобађајући континенте, птице су се вратиле у те области. Отада оне сваке јесени одлазе на југ и то, сматрају научници, из навике која је постала инстинкт.

Светлост је, тврде други орнитолози, најбитнија у чудесној сеоби птица. Количина светлости и скраћен дан у јесен нагоне птице да потраже поднебље где сунце сија дуже и јаче. Амерички научници Роуан и Волфсон су, специјалним осветљавањем, успели навести неке врсте птица да одложе сеобу и остану дуже у пределу где је, иначе, већ увелико стигла јесен.

Такође је утврђено да Месечева светлост окупља понекад у северноамеричким шумама многобројна јата птица.

Неки други научници међутим, сматрају да се птице селе из хладнијих у топлије крајеве због давне пренасељености у тропским пределима кад су биле принуђене да, због недостатка хране, потраже нова станишта.

Веома важан фактор у овој, а и у другим претпоставкама је, такозвано, „сећање врсте". За научнике је, наиме, још загонетка како и млади, који се селе први пут у животу, непогрешиво одређују време и правац за дуготрајни лет. У почетку се мислило да их воде старије и искусније птице, које добро познају пут, ваздушне струје и „географију", али је утврђено да понека велика јата предводе баш млађе птице, летећи на челу као јаче и издржљивије.

Има биолога који претпостављају да се птице при сеоби управљају према Земљином магнетском пољу. Али, ова теорија би сигурно била убедљивија да јата лете у правој линији север — југ, и обратно. Међутим, свака врста има своју „маршруту", понекад дугачку и до 18.000 километара!

Паметна ласта и глупи врабац

Како је наша земља, због свог изузетног географског положаја, повољне климе и разноврсне природе, станица многим врстама птица на њиховој сеоби, и наши и страни научници редовно прате и испитују које птице слећу на одмор, у које време, чиме се хране и сл. Зато су Обедска бара код Београда, Хутово блато код Чапљине, Скадарско и Охридско језеро познати у целом свету као места где се скоро увек, на нарочито у јесен и у пролеће могу видети јата најразноврснијих птица.

Иако су ипак одшкринули врата загонетке која се зове сеоба птица, научници су, на жалост, још готово на почетку. Јер, и даље је чудно и необјашњено како млада ласта, која се сели први пут, уме да из Војводине одлети на обале Нила или Орања, а стари врабац, ако се однесе само 50 километара од гнезда, не може да пронађе рођену кућу!

ПОСТЕЉА КРОЗ ВЕКОВЕ

Праисторијском човеку, када би у смирај дана тражио какво скровито место где ће провести ноћ, најважније је било да му то склониште буде добар заклон од ветра, кише и дивљих звери. Постељу је правио од грања и сувог лишћа а покривао се кожом уловљених животиња. Цивилизовани човек постељи посвећује посебну пажњу јер у њој проводи трећину свог живота — преко 120 дана у години!

Постеља неких примитивних народа не разликује се много од оне на којој су спавали наши далеки преци: прави се уплитањем осушених биљака.

Домороци у влажним шумама Бразила ноћ проводе у висећим лежаљкама, причвршћеним за гране дрвета, које праве од лијане.

Стари Персијанци спавали су на лежајевима које су сачињавале гомиле јастука различитих величина што је био врхунац удобности за то доба. Ти су се јастуци, четвртасти, округли или у облику троугла, израђивали од најфинијих материјала и било је толико пријатно лежати на њима да су персијски племићи чак и на бојиште одлазили у носиљкама застртим меким теписима и обложеним свиленим и плишаним јастуцима. У то време почиње да се поклања све већа пажња месту за одмарање и у ту сврху одваја се једна посебна просторија.

Кревети који су налик на данашње први пут су се појавили у древном Египту. У најстаријем за који се зна спавала је египатска краљица Теа. У старом Египту кревети су израђивани од кедровог дрвета и украшавани златним и сребрним листићима и инкрустацијама од слоноваче, абоноса и драгог камења. О томе сведоче бројни цртежи на унутрашњим зидовима гробница и пирамида. У Тутанкамоновој гробници пронађен је кревет на расклапање за који се сматра да је први такве врсте. Овај кревет данас се налази у Британском музеју у Лондону.

У Грчкој, а нарочито у Спарти, о комфору при спавању није се много водило рачуна. Богаташи су имали мермерне кревете хармоничних линија које су својим вештим рукама украшавали најпознатији вајари израђујући веома декоративне рељефе и скулптуре. Но, удобност тих камених лежајева није баш била на висини јер ни животињска крзна ни вунени прекривачи нису могли да ублаже њихову тврдоћу. Они су дању служили као дивани за читање и тада су им се додавали држачи за главу од дрвета, бронзе или злата.

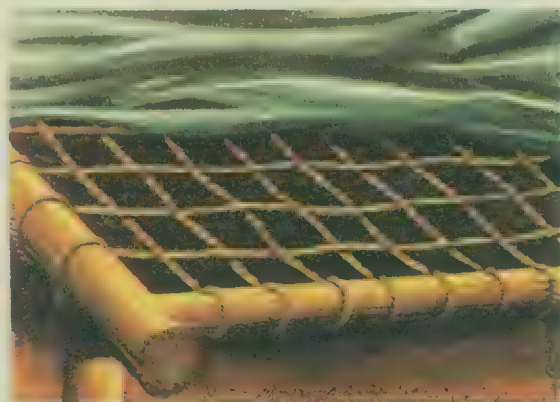
У описима гозби богатих Римљана често се сусреће реч триклинијум. То су, у ствари, три нагнута лежаја распоређена око стола којем је с једне стране омогућен приступ ради послуживања. На сваком од ових лежајева, који су се употребљавали искључиво за вечерња пировања, било је места за три особе. Кревети за одмор изгледали су сасвим другачији, а налазили су се у посебној просторији званој кубикулум. Били су направљени од опеке или дрвета и имали су душеке. Сиромашни људи пунили су их сламом, а имућнији гушчјим перјем.

Владари и племство у средњем веку примају званице лежећи на креветима који су уздигнути као престо и до којих се стиже степеницама. Гости су на њима добијали место према рангу који заузимају.

Сиромашни свет у то време још спава на сламарицама и то у истој одећи коју има на себи и дању. У тој одећи ноћи су биле мање хладне.

У XVI веку појавили су се и први мадраци од канапа, што је у сваком случају представљало огроман напредак у погледу удобности.

У XV веку узглавље постаје узвишење, а у XVI — кревету се додаје балдахин са резбареним стубовима и раскошним засторима. Готово кроз цео средњи век постеља постаје читава институција: из ње је Луј XVI делио правду, а краљица Елизабета I са своје високе постеље издавала је заповести за целу империју. Луј XIV имао је преко 400 кревета и мењао их сваке вечери, а Ричард II је захтевао да се његов кревет носи свуда где је ишао.

Први кревети са металним мадрацима појављују се у XVII веку. Временом, више се води рачуна о удобности и практичности него о луксузном изгледу лежајева. Тако се стигло до кревета на спрат и портабл-лежајева на склапање, а хит су и кревети чији је пластични душек напуњен водом. Могу се наћи постеље са уграђеним радио и тв-апаратима, часовницима, светиљкама, упаљачима, апаратима за бријање, приручном апотеком, бифеом, кварц лампом, грејачима, па чак и даљинским управљачем за затварање и отварање врата и прозора. А све је почело од гомиле грања и лишћа!

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

С НЕВЕРИЦОМ ЈЕ СЛУШАО НЕЗНАНЦА КОЈИ МУ ЈЕ ПРИЧАО О МУЛТИДИМЕНЗИЈАЛНИМ СВЕТОВИМА И ПАРАЛЕЛНИМ ОБЛИЦИМА ПОСТОЈАЊА.

МИРЈАМ АЛЕН ДЕ ФОРД

Девенант је раније напустио хотел и с путном торбом кренуо у шетњу њујоршким улицама. До полетања авиона за Бостон имао је још два часа и, да би некако убио време, свратио је у бар у близини аеродрома. Изнад врата је стајао скроман натпис „Тимов бар“ и Девенант је помислио да је то мирно место као поручено за њега.

Унутра није било никога у тим мртвим поподневним часовима сем бармена и једног средовечног човека у оделу од твида. Девенант је поручио пиво, али пре него што је успео да отпије први гутљај, непознати човек је сео за његов сто.

— Наука је доказала — рекао је — да ниједна планета у нашем сунчаном систему није погодна за живот човека. А ови овде — показао је чланак у новинама — фантазирају о путовању на Марс и о његовим интелигентним бићима. Будалаштине!

Нестао без трага

— Ви, значи, не верујете да на другим планетама постоји живот? — прихватио је Девенант разговор.

— Нисам то рекао, само мислим да у овом Сунчаном систему нема интелигентних бића осим на Земљи! На Марсу вероватно постоје некакве печурке, на Венери неке рибе... То и није много важно. Мене највише љути што се тако мало пажње поклања чудним појавама у овом свету.

— Мислите на свет у којем ми живимо? — упитао је Девенант.

— На овај, или на онај паралелни из којег смо обојица дошли, свеједно.

Девенант га је гледао збуњено.

— Бојим се да вас не разумем...

— Ја се не варам — рекао је човек. — Мени никад не промакне новајлија из другог света: одмах га препознам. Можда ви нисте ни приметили кад зам се то десило... Јесте ли икада чули за мултидимензијалне светове и њихове паралелне облике постојања?

— Не. Никада.

— Није ми познато колико их има; то вероватно нико не зна. Могуће да их је безброј. Но, сигуран сам да у сваком живи известан број људи чија је психичка конституција таква да је за њих граница између ових светова тако слаба да им се дешава да склизну из једног у други. Смео бих главу да дам да сте ви један од таквих... баш као и ја.

— Варате се, господине — рекао је Девенант.

— Ни говора! — Човек је у једном гутљају испио пиће и позвао бармена да донесе још једно.

— Јесте ли икада чули да је неки човек нестао без трага и гласа? Рецимо, пошао да помузе краве, кад тамо, човека нигде, а краве непомужене. Или, срушио се неки приватни авион, олупина нађена, а пилота нема. Шта кажете кад се човек нађе на клупи у парку, или усред неке бучне улице, а све му је непознато? Обично се мисли да је у питању губитак памћења, али није тако. Или, народне приче и бајке о деци коју су отеле виле, или о пастиру који открије отвор у стени и улази у неки други свет. Бајке и митови нису измишљени. То су само покушаји да се нађе објашњење за чудне појаве.

— Хоћете да кажете да људи нестају из једног света и појављују се у другом?

— Тако је, али како се то дешава не бих умео да вам објасним. Имао сам прилике да сретнем овде неколицину таквих... и никад се не преварим. За вас сам био сигуран чим сте крочили у овај бар. Исто је са мном и са Тимом.

Тим, бармен, значајно је климао главом.

— Добра вам је прича — смешкао се Девенант несигурно.

— Шта, не верујете? Реците ми онда да ли сте ту скоро осетили нешто као електрични шок у глави. Обично тако бива.

Ко је Шекспир?

Девенант се тргао. То је био одличан израз — електрични шок — за оно чудно осећање које га је обузело пре него што је ушао у „Тимов бар“. Као неки земљотрес у глави. Прво се забринуо да то није последица високог крвног притиска, али можда срчани удар, али све је брзо прошло.

— Па... можда јесам — промуцао је.

— Ето! — лупио је човек шаком по столу. — Шта сам вам рекао?

— Чекајте — прекинуо га је Девенант. — Ако је ово други свет, како онда говоримо истим језиком?

— Зашто да не? Зар ово није Њујорк?

— Мислите да сваки град на Земљи има свој... како оно рекосте... паралелни облик?

— Наравно. Они су исти, само што детаљи у њима: паркови, зграде, улице, не морају да имају исте називе. Негде су исти, негде не. Рецимо, у нашем првобитном свету сећам се да је била цвећара на месту где је овај бар.

Девенант се насмејао.

— У реду, пријатељу. Ја сам овде послом, иначе живим у Бостону. Још мало па ћу се авионом вратити кући и могу да се кладим да ћу тамо затећи све као што је било.

— Хе — хе — смејао се човек. — Путоваћете авионом, наћи ћете се у Бостону, препознаћете га, али вероватно ћете запазити неку разлику. Неки називи ће бити измењени, аеродром се неће налазити на истом месту, итд. Али, у једно сам сигуран: да никога тамо нећете познавати сем ако случајно наиђете на некога с вашом судбином.

— Па и то само ако сте обојица дошли из истог света — исправио га је Тим. — Ти и ја нисмо дошли из истог.

— Тако је — рекао је човек у оделу од твида. — Него. нисмо се упознали...

— Чарлс Девенант.

— Ја сам Џејмс Горам. Ако вам сада поменем Аристотела, Јулија Цезара или Шекспира, вама ће та имена бити одлично позната. Међутим, Тиму она ништа не значе, јер их никад није чуо. У овај свет је дошао из свог света, као што смо ми дошли из свог... Тако вам је то. Број оваквих случајева је релативно мали, али ипак се дешавају. Мало-мало, па неко нестане. Или се тек појави ниоткуд. Ако човек нема блиску родбину и пријатеље, то прође незапажено... Јесте ли ожењени, господине Девенант?

— Не.

— Утолико боље. Најгоре је кад муж или жена остану да чекају и разбијају главу шта се десило. Има занимљивих случајева. Знам два брата која су нестала у различито време и нашла се у истом свету, али никад нисам чуо да се тако нешто десило мужу и жени.

А ако се врате...

Девенант га је запрепашћено гледао.

— И ви стварно верујете у ово што сте ми испричали? — упитао је.

— О! И мени је било потребно доста времена да схватим. Зато сада покушавам да помогнем тим људима. Мени није имао ко да помогне, па сам се дуго осећао као изгубљен.

Извадио је из џепа посетницу на којој је писало: Џејмс Б. Горам, помоћник директора Компаније за осигурање и банкарске послове.

— Ако ми не верујете, узмите ово и слободно ми се обратите кад вам устреба.

— Аха! Најзад сте се одали! — повикао је Девенант. — Ако сте дошли из другог света, како је могуће да одједном имате овакав посао?

— То није одједном, господине Девенант. Овде сам провео пола живота; вероватно ћу ту и умрети. Не верујем да ћу се икада вратити у свој стари свет, а то и не желим. Сви пријатељи су ме већ заборавили, а многи нису више ни живи.

— Шта је са људима који се ипак врате? — питао је Девенант. — Зашто не испричају шта им се десило? Како то да ви немате амнезију? Ви се сећате свега.

— Можда неки стварно добију амнезију од шока. Али, размислите мало шта би се догодило да неко исприча како је био у другом свету и вратио се. Зачас би се нашао у болници за умоболне.

Престрављен, Девенант је зграбио свој шешир и путну торбу и издрао се Гораму у лице:

— Правите будалу од мене! Нађите неког другог за те прљаве трикове!

Појурио је ка вратима, али га је Тим стигао.

— Дужни сте ми педесет центи за пиво, господине.

Црвен од беса и стида, Девенант је извадио долар из новчаника и тутнуо га човеку у руку.

— Задржите кусур као успомену на свој првобитни свет!

Отворио је врата и треснуо их за собом, не осврћући се на два човека која су га гледала сажаљиво, и жустрим кораком се упутио ка аеродрому.

Без броја 12

Аеродром је био на истом месту као и раније, али Девенант се стално освртао око себе. Горам га је страшно узнемирио својим измишљотинама. Авион је изгледао исто као онај којим је долетео до Њујорка. Исти је био и аутобус који га је довезао до Бостона.

Одлучио је да бар један дан не иде на посао: телефонираће им кад стигне кући да се не осећа добро. Зауставио је такси и непријатно се изненадио кад је видео да су кола ружичасте боје. Да ли је икада до тада видео ружичасти такси? Да не би мислио на то, гледао је кроз прозор.

— Јесте ли казали број 12, господине? — упитао га је таксиста. — У Улици Лорел не постоји број 12.

Заиста то је била његова улица. Препознао је куће, продавнице... али уместо своје куће угледао је паркинг.

— Возите ме у хотел „Копли“, преко пута — рекао је.

— То је хотел „Мопли“ — исправио га је таксиста.

Кад се најзад нашао сам у хотелској соби, подигао је телефонску слушалицу. Телефонисткињи је дао број своје канцеларије и чекао.

За један минут, телефон је зазвонио.

— Жао ми је, господине — рекла је телефонисткиња. — Тај број, изгледа, не постоји.

То је било сувише и Девенант је нервозно рекао:

— Ја тамо радим и знам да број постоји. Пробајте још једном. То је трговинско предузеће „Бертрам“. Хтео бих да говорим са господином Блеком, или господином Вотсоном.

После пет или шест минута, пошто се очигледно трудила да пронађе оно што не постоји, телефонисткиња се јавила:

— Не постоји број, не постоји предузеће „Бертрам“.

Девенант је без речи спустио слушалицу и сручио се у столицу. Шта сад да ради? Било је јасно да је дошло до оног тренутка о којем му је говорио Горам: нема канцеларије, нема куће, нема пријатеља...

Постојао је само један излаз. Потражио је у џепу Горамову посетницу и, хладних руку и са чудним укусом у устима, поново пришао телефону. Телефонисткињи је дао Горамов број.

Кад се она поново јавила, није био изненађен, само преплашен до лудила. То је помало и очекивао.

— Ни овај број не постоји, господине.

— Није важно — рекао је он.

Нешто му је пало на памет. Сетио се како је љутито излетео из „Тимовог бара“ и јурнуо ка аеродрому. И тада као да му је поново нешто експлодирало у глави...

Погледао је око себе. Грло му је било сувом.

— Упомоћ! — повикао је. — Где сам? Хоћу кући!

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Знање је потребно у животу као пушка у борби.
(Н. К. Крупскаја)

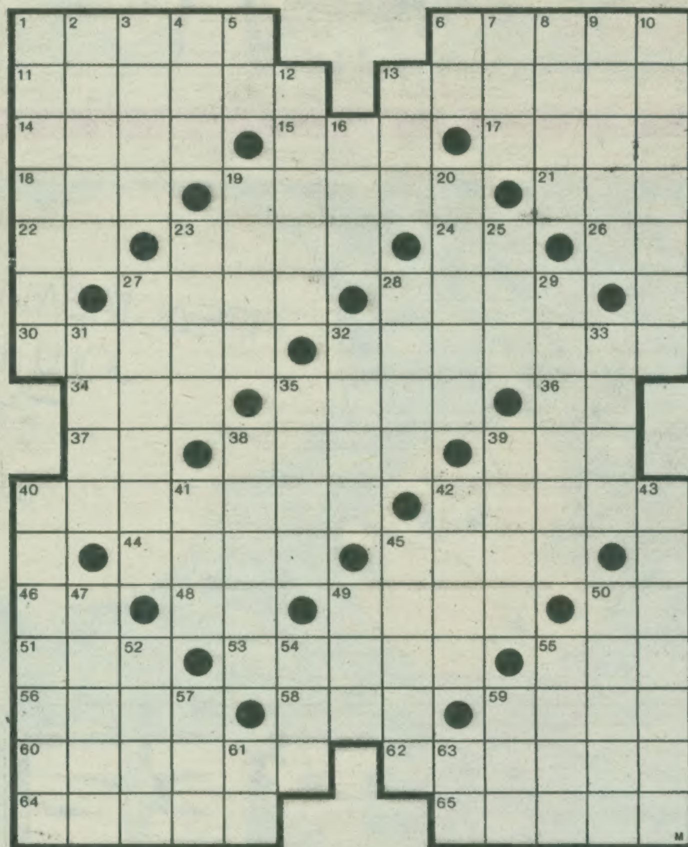
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Наше највеће полуострво, **6)** шала, духовитост, **11)** добитак за рад, **13)** насилно одвођење, **14)** река у Албанији, **15)** врста коњског хода, **17)** грчки бог рата, **18)** овамо, **19)** предмет, **21)** стари Словен, **22)** показна заменица, **23)** област у Грчкој, **24)** скраћеница за опус, **26)** ономатопеја псећег лавежа, **27)** није прав, **28)** знак за сабирање, **30)** див, голијат, **32)** пољопривредна машина, **34)** забава са игранком, **35)** свежи изданак лишћа, **36)** иницијали нашег писца („Данга“), **37)** коњ, **38)** живежна намирница, **39)** град у Француској, **40)** јавна музичка приредба, **42)** здравствени радник, **44)** аеродром код Париза, **45)** лева притока Дунава, **46)** негација, **48)** слово латинице, **49)** холивудска филмска глумица (Ме), **50)** пето и девето слово ћирилице, **51)** највећи део, **53)** оплодња риба, **55)** пешчана морска обала, **56)** растење, **58)** грчки бог ветра, **59)** пепељасти, **60)** основна мера, **62)** назив за Северно ледено море, **64)** баршун, кадифа, **65)** врста игле, прибадача.

УСПРАВНО:

1) Трошак, **2)** врста јела, **3)** музичко дело за три гласа, **4)** оквир, **5)** подземни свет, **6)** иницијали аутора „Тома Сојера“, **7)** врста глине, **8)** име глумице Бањац, **9)** суд, мишљење, **10)** отопина, **12)** радно стање глагола, **13)** зоља, **16)** град у Француској, **19)** акт, **20)** врста колача, **23)** име глумца Фина, **25)** већа војна јединица, **27)** шеталица на зидном сату, **28)** део руке, **29)** професија, специјалност, **31)** округласт, заобљен, **32)** град у Италији, **33)** чехословачко-пољска река, **35)** лука у Италији, **38)** лековита маст за ране, **39)** тестирање, **40)** законодавна скупштина народних посланика, **41)** ларва лептира, **42)** мађарски композитор (Франц), **43)** неслагање, диференција, **45)** наш физичар (Никола), **47)** муза љубавне поезије, **49)** копрена, **50)** совјетски violинист (Ојстрах); **52)** једноцифрен број, **54)** љут корен, **55)** назив за пшеницу, **57)** земљиште, **59)** зимски спорт, **61)** алпски врх у Швајцарској, **63)** двадесето и двадесет пето слово ћирилице.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Ситан, 6) борац, с, 11) зора, 12) Адем, д, 14) подмет, 16) Тенеси, 18) Ита, 19) напис, 21) Тал, 22) сет, 23) елиса, 24) име, 25) алат, 27) Ист, 28) осам, 29) кокос, м, 31) Истра, 32) печенка, 33) испад, н, 36) скала, 40) Миро, 41) рок, 43) Амор, 44) АБА, 45) Басара, 47) ага, 48) Лив, 49) ротор, 50) рог, 51) Иријан, 53) језеро, и, 55) леди, 56) атол, н, 57) горак, 58) чабар.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурџихана Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: годишња 220,00 дин, полугодишња 110,00 дин, тромесечна 55,00 дин. Претплата за иностранство: годишња 440,00 дин, полугодишња 220,00 дин, тромесечна 110,00 дин. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страној валути: ДМ 64.—, Долар 25.—, Фф. 110.—, Шфр. 66.—, Шкр. 108.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

WALT DISNEY
ШИЉА
ШИЉА ОПЕТ КАО ДА КУБУРИ С МОТОРОМ! ГЛЕ! ПА ТА КОЛА НИСУ ЊЕГОВА!
ПРОКЛЕТА КРНТИЈА... НЕК ИДЕ ДО ЂАВОЛА!
Ц-Ц...КАКАВ РЕЧНИК! ШТА РАДИШ С ТОМ ТУЂОМ САНДУЧИНОМ?
САД ЈЕ МОЈА... МЕЊ'О САМ КОЛА С ЈЕДНИМ ПРЕВАРАНТОМ!
А ЗАШТО, ПОБОГУ?
СТАЈ'О САМ КРАЈ ПУТА ОПРАВЉАЈУЋИ ГУМУ КАД ЈЕ ТАЈ ТИП НАИШ'О СА СВОЈИМ КОЛИМА!
ПА?
ЕТО, БИО ЈЕ ТОЛ'КО СЛАТКОРЕЧИВ ДА СМО ТРАМПИЛИ КОЛА ПРЕ НО ШТО САМ СЕ ЈА И ОСВЕСТИО!
И ОНДА?
ШТА ОНДА? ОН СЕ ЛЕПО ОДВЕЗ'О У МОЈИМ КОЛИМА... А ЈА СЕ ЈОШ ТУ ПЕТЉАМ С ЊЕГОВИМ!
А МОЖДА И НИСАМ НАПРАВИО ЛОШ ПОС'О, А?
БОЈИМ СЕ ДА ЈЕСИ! ОВО ЈЕ ГОМИЛА СТАРОГ ГВОЖЂА!
1948
БАШ САМ ЈА НЕКЕ ПРОКЛЕТЕ СРЕЋЕ!
ЧЕКАЈ! ЈЕСИ Л' ПОТПИС'О КАКАВ УГОВОР?
НИСАМ... АЛ' ТРАМПИО САМ КОЛА!
САСЛУШАЈ МЕ! ТО НИЈЕ ПО ЗАКОНУ ЗАКЉУЧЕН ПОСАО! ТВОЈА КОЛА СУ ЈОШ ТВОЈА!
8-11
КАКО МОЈА КАД СЕ ОН ЊИМА ОДВЕЗ'О?
АЛ' ТИ МОЖЕШ ДА МУ ИХ ТРАЖИШ НАЗАД! ТИ ЊЕМУ ОВА...
ЈЕ Л'? А... ТО ЈОК!
? ! ? ?
ДА СЕ ОПЕТ ТРАМПИМО? ПА ДА МЕ ОПЕТ ПРЕВАРИ? ЈОК ЈА!
WALT DISNEY

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ДРАГИ КАМЕН ДРУГОГ РЕДА

Чула сам да се накит може украшавати топазом а не знам шта је то, па те молим да ми објасниш.

Амира Мехмедбеговић,
Тузла

Топаз (грч.) је минерал, силикат алуминијума са флоуром. Употребљава се за накит као драги камен веће тежине. У природном стању или брушен, спада у драго камење другог реда, а највише је цењен кад има лепу жуту боју или кад је безбојан. Бразилски плави топаз сличан је сафиру, а бразилски црвени веома личи на рубин.

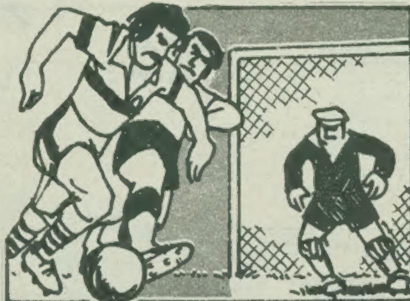
НЕНАДМАШНИ БАС

Желио бих да знам кад је живео славни пјевач Шаљапин.

Вукашин Недељковић,
Будва

Фјодор Иванович Шаљапин, најславнији оперски певач свих времена и ненадмашни бас, рођен је у Казану 13. фебруара 1873, а умро је у Паризу 12. априла 1938.

НАЈСТАРИЈИ — »ХАЈДУК«

Занима ме кад се код нас појавила фудбалска лопта, како су се звали први клубови и који је наш најстарији клуб.

Срећко Радосављевић,
Суботица

Прву фудбалску лопту донео је Фрањо Бучар 1893. године у Загреб. Десет година касније основани су и први клубови: „Први нoгометни и спортски клуб Загреб". и „ХАШК" (Хрватски академски шпортски клуб) у Загребу, а „Соко" и „Шумадија" у Београду и Крагујевцу.

Како ови фудбалски клубови више не постоје, данас је најстарији сплитски „Хајдук" који је основан 1911. године.

МОСТ ЗА ЦЕО СВЕТ

Интересује ме кад је и ко основао Мостар.

Вилета Петровска,
Кавадарци

Мостар су основали Турци средином 15. века а као насеље први пут се спомиње 1452. године. За време владавине султана Сулејмана II Величанственог, од 1520. до 1566. године, Мостар је већ добро утврђени град са зидовима на обе стране Неретве. Од 1522. године овај град је и седиште херцеговачког санџак-бега.

Чувени мост преко Неретве, по чему је Мостар познат у целом свету, подигнут је 1566. године.

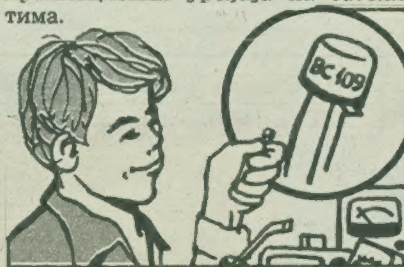
КАО ТРУНКА

На мом новом транзистору пише да у њему има 8 транзистора. Шта то значи?

Јелена Накић, Пула

Неки полупроводници, као што је метал силицијум, имају особину да појачавају или исправљају електричне сигнале. Овај метал са додатком индијума и још неких примеса чини транзистор. Из металних или пластичних кућишта вире три ножице па је стога транзистор лако препознати у неком уређају.

Транзистори троше мало струје, не загревају се, никад се не „истроше" и, што је најважније, могу да буду мали као главе чиоде. Највише се користе у радио-апаратима којима као извор струје служе батерије, у рачунарима (ако би у њима постојале радио-цеви било би потребно непрестано хлађење и врло велике количине струје) и за прављење минијатурних телекомуникационих уређаја на сателитима.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Имам велику колекцију разгледница које бих мијењала за значке, стране марке и салвете. Размјена по договору. **Сњежана Иваковић, 41000 Загреб, Влашка 11815**

Поседујем већи број Забавника које бих желео да мењам за значке. За једну значку дајем четири Забавника. **Бранко Каракашевић, 11070 Нови Београд, Отона Жупанчића 20/107**

Много старих југословенских марака, салвета, разгледница, постера и плоча, које имам, мењала бих за значке и марке Кандит-чоколаде. **Весна Јовановић, 18510 Владичин Хан, Ратка Павловића 6/13**

Недавно сам почео скупљати Забавнике али не успијевам набавити старије бројеве. Био бих веома сретан када би ми неки читалац поклонио бар неке бројеве. **Синиша Гоха, 41320 Кутина, Радићева 151**

Посједујем комплете Забавника од 1970. до 1975. године. Због малог простора у кући поклонићу их првој петорици читалаца који ми се јаве разгледницом. **Мишо Чолак, 79000 Мостар, Ђикића 19**

Желео бих да мењам разгледнице и значке за старе и стране марке. Дајем од 2—5 разгледнице за једну марку а једну значку за 4—5 марака. **Јовген Ковач, 25233 Руски Крстур, ЈНА 1/2**

За комплет Забавника недостају ми следећи бројеви: 1201 — 1237 и 1245 — 1277. Молио бих читаоце да ми помогну. **Зоран Грубан, 78312 Омарска**

WALT DISNEY
МИКИ

БАШ ЈЕ БИО ДО-БАР ОВАЈ ФИЛМ О ЈЕДРЕЊАЦИ-МА!

АЛ' МНОГО ЈЕ РЕАЛИСТИ-ЧАН!

ЈА... К'О ДА САМ ДОБИО МОРСКУ БОЛЕСТ!

ПОЛА ОСАМ! ШТА ЋЕМО САД ДА ГЛЕ-ДАМО, УЈКА ПАЈО?
ПА...
TV

ПОЛА ОСАМ!? ПА ШТО НЕ ГОВО-РИШ?

А ЈА У СЕДАМ ИМАМ САСТА-НАК СА МИ-НИ!

ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ВЕЖЕМ ЧВОР НА МА-РАМИЦИ!

ДОК ЈА СТИГНЕМ БИЋЕ ВЕЋ ОСАМ! ЗАКАСНИО САМ ЧИТАВ САТ!

САМО ДА НИЈЕ МНОГО БЕСНА!

ЗВРР
ЗВРР

ОХ... ЗДРАВО, МИКИ! УП-РАВО САМ ГОТОВА! СТИГ'О СИ У ПРАВО ВРЕМЕ!
94/36